Minjar og menningarsögulegt gildi landslags á hálendi Íslands

Birna Lárusdóttir (ritstjóri)
Höfundar efnis: Ragnheiður Gló Gylfadóttir og Birna Lárusdóttir

FS736-16171
Reykjavík 2019
Fornleifastofnun Íslands

Náttúruverndarsjóður Pálma Jónssonar stofnanda Hagkaups

Rammaáætlun

Fornleifastofnun Íslands

Forsíðumyndin er af Gamla Bóli við Álftavatn á Rangárvallaafrétti. Myndina tók Ragnheiður Gló Gylfadóttir.

© 2019
Fornleifastofnun Íslands
Bárugötu 3
101 Reykjavík

Sími: 551 1033
Netfang: fsi@fornleif.is
Heimasíða: www.fornleif.is

Efnisyfirlit

Samantekt	4
1. Inngangur	7
2.Miðhálendið	11
3. Gróðurfar á miðhálendinu	15
4. Kortasaga miðhálendisins	17
5. Saga fornleifarannsókna á miðhálendinu	20
6. Gagnaöflun	27
7. Rannsóknin	33
8. Niðurstöður	50
Heimildir	53
Viðauki I: Heimildir sem notaðar voru við gagnaöflun og úrvinnslu	60
Viðauki II: Skrá yfir hnitsetta minjastaði	63

Samantekt

Hér eru birtar niðurstöður verkefnis sem miðar að því að varpa ljósi á menningarsögulegt gildi landslags á miðhálendi Íslands. Í fyrri hluta verkefnisins var gögnum um hnitsetta minjastaði á miðhálendinu safnað saman í landfræðilegt upplýsingakerfi (LUK) og þau samræmd eins og hægt var. Í seinni hluta verkefnisins var gerð tilraun með áframhaldandi þróun aðferða til að leggja mat á gildi menningarsögulegra þátta í landslagi miðhálendisins.

Í allt var safnað saman heimildum um tæplega 1050 minjastaði á miðhálendinu, flestir þeirra hafa verið skráðir vegna yfirvofandi framkvæmda. Ekki var hægt að leggja mat á minjar á miðhálendinu í heild sinni vegna skorts á grunnrannsóknum. Ákveðið var að horfa til tveggja afmarkaðra svæða þegar kom að flokkun landslags til að leita svara, annars vegar efri hluta Hvítársíðu og hins vegar tveggja afrétta í Rangárvallasýslu.

Niðurstöðurnar gefa til kynna að verðmæti minja á miðhálendinu eru ekki síst sérstaða þeirra, þær eru frábrugnar minjum á láglendari svæðum. Þarna eru minjar um jaðarbyggð, göngur og fjallskil, samgöngur og útilegumenn. Það er ljóst að ýmis umsvif hafa líklega verið á miðhálendinu allt frá upphafi byggðar og nýlegar rannsóknir hafa einnig sýnt fram á að miðhálendið, a.m.k. hlutar þess hafa verið nýttir allt frá 10. öld.

Greining líkt og hér var gerð veitir mun betri yfirsýn yfir heildir og menningarsöguleg einkenni landslags og gefur ítarlegri mynd en fljótandi punktar á korti. Það er hægt að skoða minjar í samhengi við landslagið og með þessum gögnum ætti að vera hægt að rökstyðja bæði mat á verðmætum svæða og heildaráhrifum vegna ýmiskonar framkvæmda.

Summary

This report contains the results of a project which aims to highlight the cultural and historical value of the landscape of the central highlands in Iceland. The project approach was two-fold. Firstly, all available coordinate data for the central highlands were collected and processed in a geographical information system (GIS). Secondly, work continued in developing methods which can be used to characterise the historic landscape of the central highlands.

In all coordinate data were collection for just under 1050 sites, mostly sites recorded due to development work. The scarcity of the data collected to date meant that an overall assessment of the archaeology of the central highlands could not be carried out at this stage. It was therefore

decided to focus on two areas for the landscape characterisation, the upper part of Hvítársíða, and two commons in Rangárvallasýsla. The results of this study indicates that the main value of the archaeology of the central highlands is that they tend to be specialised sites, with their function linked to their inland location, associated with for example marginal settlements, sheep-herding, routes and outlaws.

It is also clear that at least parts the central highlands have been used from very early on, at least the 10th century.The type of assessment that was carried out for this project gives a much better oversight over archaeological units and the historic character of a landscape than offered by points on a map. Sites can be studied in relation to the landscape, and so these data can be used to justify the assessment of the value of different areas as well as the overall affect of any development in the central highlands.

1. Inngangur

Kerling á Landmannaafrétti. ©Fornleifastofnun Íslands

Miðhálendi Íslands hefur verið í brennidepli í vaxandi mæli síðustu mánuði og ár, ekki síst vegna umræðu um verðmæti, verndun og nýtingu. Verðmæti miðhálendisins sem hvað oftast heyrist talað um eru margbrotin náttúrufyrirbæri á borð við fossa, jökla, hraun og sandauðnir. Menningarsöguleg verðmæti er sjaldnar rætt um beinlínis, þótt ljóst sé að þau eru umtalsverð. Með því er hér fyrst og fremst átt við menningarminjar á borð við fornleifar en einnig örnefni og sögur af ýmsu tagi, sem oft tengjast kennileitum - bæði náttúrulegum og manngerðum.

Hér eru birtar niðurstöður verkefnis sem miðar að því að varpa ljósi á menningarsögulegt gildi landslags á miðhálendi Íslands. Verkefnið spratt út frá vinnu faghóps 1 við 3. áfanga Rammaáætlunar, en þar kom berlega í ljós hversu mikið skortir á upplýsingar um minjar á miðhálendinu. Þar af leiðandi er erfitt að leggja mat á verðmæti tiltekinna svæða og sömuleiðis á áhrif mögulegra virkjanaframkvæmda á þau en bæði atriðin eru viðfangsefni sérfræðinga í faghópum. Vitað var að talsverðum upplýsingum hafði verið safnað á undanförnum 20 árum um minjar á afmörkuðum svæðum, m.a. við aðalskráningu fornleifa innan tiltekinna sveitarfélaga eða vegna úttekta fyrir væntanlegar framkvæmdir á borð við vegagerð eða virkjanaframkvæmdir. Sömuleiðis var ljóst að gögnin væru af ólíkum gæðum, lægju hjá ýmsum skráningaraðilum og ekki hafði verið horft á þau heildstætt áður.

Fyrra markmið þessa verkefnis var að safna gögnum um hnitsetta minjastaði á miðhálendinu saman í landfræðilegt upplýsingakerfi (LUK), leggja mat á þau og samræma eins og hægt var. Síðara markmiðið var að halda áfram að þróa aðferðir til að leggja mat á gildi menningarsögulegra þátta í landslagi miðhálendisins. Hér var byggt á grunni sem lagður var í rannsóknarvinnu fyrir 3. áfanga Rammaáætlunar, en þar var gerð tilraun með að horfa heildstætt

á menningarlandslag fremur en að meta einungis minjarnar sjálfar með 15 m radíus, eins og lagt er upp með í lögum um menningarminjar. Áhrifasvæði virkjana á Reykjanesi var kannað í þessari frumathugun, það skoðað í samhengi við skráðar minjar utan og innan svæðisins og í framhaldinu var lagt mat á menningarsöguleg einkenni innan áhrifasvæðisins með því að horfa heildstætt á minjaflokka og náttúrulegt landslag í samhengi.[1]

Grunnurinn að þessu verkefni er skýrsla um menningarminjar á miðhálendi Íslands sem kom út árið 1996 í tengslum við svæðisskipulag miðhálendisins.[2] Þar eru teknar saman ritheimildir um minjastaði á miðhálendinu en einnig gerð söguleg úttekt á ýmsum þáttum á svæðinu, t.d. á hálendisbyggð, leiðum og nytjum. Ýmiss konar heimildir voru nýttar við þessa vinnu: fornrit, jarðabækur, landamerkjalýsingar, gömul kort, örnefnaskrár, ferðasögur og margt fleira. Alls var safnað upplýsingum um tæplega 1200 minjastaði í þessari vinnu. Auk þess að telja upp minjastaði og vísa í heimildir var í skýrslunni lagður traustur grunnur að samhengishugsun, til dæmis voru miðhálendismörk skilgreind út frá menningarsögulegum forsendum, gerð grein fyrir áhrifum landslags og gróðurfars á ferðir manna, eignarhaldi og afréttarmörkum gerð skil - allt til þess að átta sig betur á samhengi minja við umhverfi, landslag og byggðina niðri á láglendinu. Engar vettvangsrannsóknir voru gerðar í þessu samhengi en valdir staðir voru

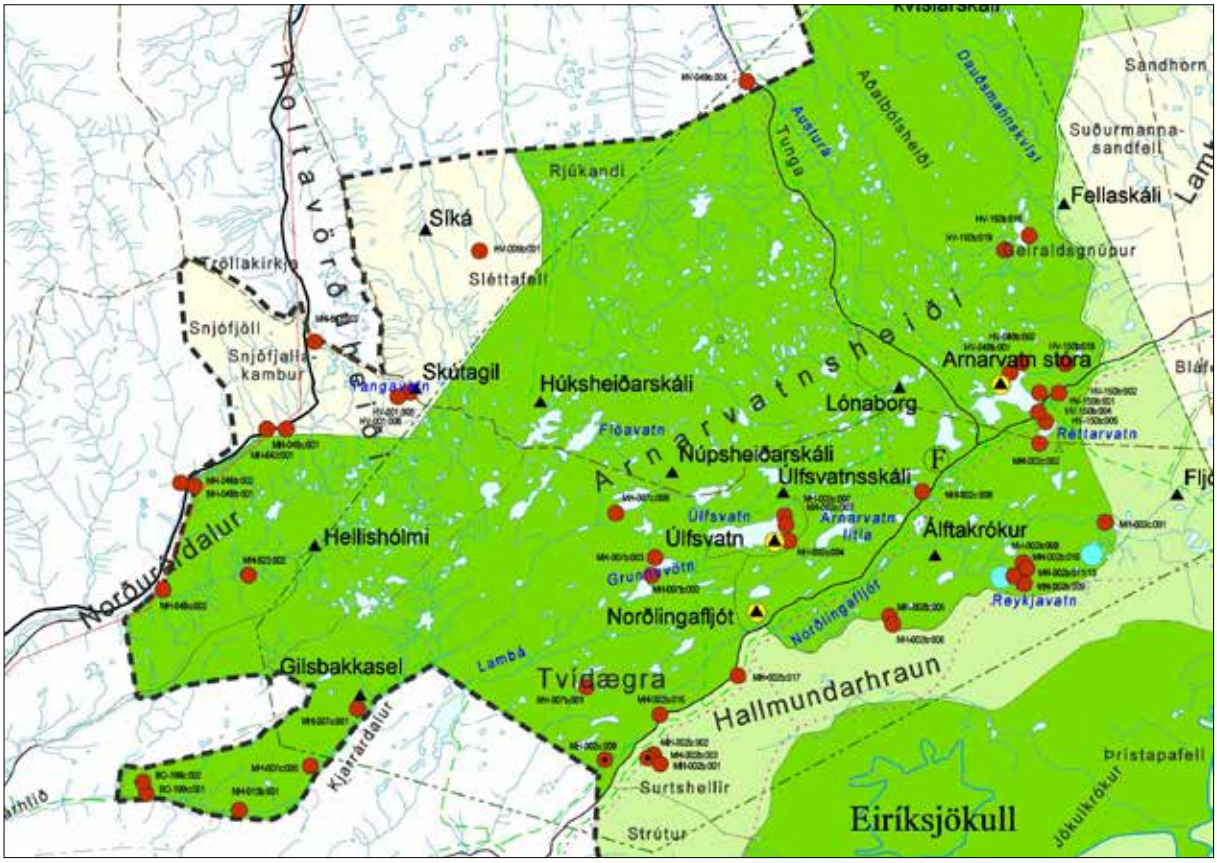

Hluti af korti sem fylgdi svæðisskipulagi miðhálendisins 1999 og 2015. Minjastaðir sem valdir voru af handahófi án vettvagnsrannsókna sjást sem rauðir punkar. (Einar E. Sæmundsen, 2015.)

1 Birna Lárusdóttir, Edda R.H. Waage, o.fl. 2016, bls. 25-40.
2 Orri Vésteinsson, 1996.

merktir gróflega inn á kort sem fylgdi svæðisskipulagi miðhálendisins.[3]

Afmörkun rannsóknarsvæðis

Stærstur hluti Íslands er óbyggilegur með öllu og hefur m.a. verið nefndur miðhálendi, hálendi og jafnvel óbyggðir. Það hefur verið talið að allt að 75% landsins tilheyri hálendinu í einhverjum skilgreiningum.[4] Það er hins vegar misjafnt hvað átt er við með hugtökunum, enda er ekki samræmi í notkun þeirra í almennri orðræðu.[5] Þetta sést til að mynda vel á heimasíðunni *www.halendid.is.* Þar er talað um miðhálendið og á korti neðar á sömu síðu er fyrirsögnin „Hálendið".[6] Í íslenskri orðabók er miðhálendi skilgreint svo: *„Hálendið um miðbik Íslands (austan Langjökuls, norðan Mýrdalsjökuls, sunnan/suðvestan Mývatns)."*[7] Í þessu verkefni verður notast við hugtakið *miðhálendi*, enda er orðið hálendi almennara og getur átt við mun stærra svæði en miðhálendið, til að mynda Tröllaskaga og svæði á Vestfjörðum. Ekki verður fengist við þau svæði hér þótt þau væru allrar athygli verð.

Afmörkun miðhálendisins er sýnd með svartri línu. ©Landmælingar Íslands.

3 Orri Vésteinsson. 1996; Einar E. Sæmundsen o.fl. 2015.
4 Freysteinn Sigurðsson. 2012. Sjá: https://www.visindavefur.is/svar.php?id=59622
5 Rannveig Ólafsdóttir o.fl., 2016.
6 Sjá: http://halendid.is/#viljayfirlysing
7 Íslensk orðabók, 2002: 543

Þegar talað er um miðhálendið er í sumum tilvikum miðað við tiltekna hæð yfir sjó (oftast 200, 300 eða 400 my.s.), í öðrum skilgreiningum er miðað við byggðamörk og í enn öðrum tilvikum við svokallaða „hálendisbrún“ sem er víða um land.[8] Í þessu verkefni verður í meginatriðum stuðst við Landsskipulagsstefnu þegar kemur að afmörkun miðhálendisins og þá um leið rannsóknarsvæðisins. Þó verður vikið að því sem nefnd hafa verið menningarsöguleg hálendismörk (sjá 2. kafli). Svæðisskipulag Miðhálendis Íslands, sem staðfest var 1999, studdist við ákveðna miðhálendislínu, en afmörkun hennar byggði á bráðabirgðaákvæði laga nr. 73/1993. Í því segir að miðhálendið skuli í aðalatriðum markast „af línu sem dregin verður milli heimalanda og afrétta.“[9] Í Landsskipulagsstefnu 2015-2016 var afmörkunin felld úr gildi og ný afmörkun skilgreind í greinargerð sem fylgdi tillögu til þingsályktunar (Þingskjal 101/101). Þar segir m.a.: „Í landsskipulagsstefnu er stefna um skipulagsmál á miðhálendinu miðuð við afmörkun miðhálendisins eins og hún er skilgreind í Svæðisskipulagi miðhálendis Íslands 2015“.[10] Þetta svæði er talið vera um 40% af flatarmáli landsins, að mestu óbyggt frá landnámi og minna mótað af mannavöldum en láglendari svæði.

Fyrri hluti verksins sem hér er kynntur hlaut styrk úr Náttúruverndarsjóði Pálma Jónssonar í Hagkaup en Rammaáætlun studdi við vinnslu síðari hlutans. Birna Lárusdóttir ýtti verkinu úr vör og hafði með því yfirumsjón en Ragnheiður Gló Gylfadóttir sá um framkvæmd þess, söfnun gagna, kortagerð og skýrsluskrif. David Ostman aðstoðaði við vinnslu landupplýsinga og Þorvarður Árnason hefur stutt við verkefnið með ráðum og dáð frá upphafi til enda.

Skýrslan samanstendur af átta köflum. Í kafla tvö er sjónum beint að miðhálendinu og viðhorfum til þess gegnum tíðina. Kaflinn er að mestu byggður á umfjöllun Orra Vésteinssonar frá 1996. Í þriðja kafla er farið yfir gróðursögu miðhálendisins og í þeim fjórða er yfirlit yfir kortasögu miðhálendisins. Sá kafli byggir aftur á skýrslu Orra frá 1996. Í fimmta kafla verður farið yfir sögu fornleifarannsókna á hálendinu, í þeim sjötta er farið yfir aðferðafræði þessa verkefnis og í þeim sjöunda er gerð grein fyrir rannsókninni sjálfri og niðurstöðurnar settar fram í texta og kortum. Í kafla átta eru niðurstöður verkefnisins kynntar. Aftast eru síðan heimildaskrár.

Eftirtöldum aðilum eru færðar þakkir fyrir gagnaöflun: Garðar Guðmundsson, Gísli Pálsson, Oddgeir Hansson, Uggi Ævarsson, Sigurður Bergssteinsson, Bryndís Zoëga, Bjarni F. Einarsson og Rúnar Leifsson.

8 Freysteinn Sigurðsson. 2012. Sjá: https://www.visindavefur.is/svar.php?id=59622
9 Einar E. Sæmundsen. 2015.
10 Landsskipulagsstefna. 2015.

Fjallið Bratthals speglast í Álfavatni, á afrétti Rangvellinga. ©Fornleifastofnun Íslands.

2.Miðhálendið

Eins og vikið var að í inngangi er ekki hlaupið að því að skilgreina mörk miðhálendisins. Hér er stuðst við afmörkun landsskipulagsstefnu en eins og Orri Vésteinsson hefur bent á henta þessi fyrirfram ákveðnu mörk miðhálendisins ekki fyrir skráningu á minjum og landslagi. Línan liggur til að mynda þvert yfir minjasvæði og slítur heildir í sundur á mörgum stöðum. Í vinnu sinni skilgreindi Orri miðhálendið sem allt land ofan við stöðuga byggð, þ.e. bæi sem voru stöðugri byggð bæði á 18. öld og fyrri hluta 20. aldar. Skilgreining hans er umfangsmeiri en núverandi afmörkun og hentar betur til þess að leggja drög að flokkun miðhálendisins. Eins og staða þekkingar og rannsókna á minjum á miðhálendinu og jaðri þess er var ekki lagt í stækkun rannsóknarsvæðisins í þessari rannsókn, mun ítarlegri grunnrannsóknir vantar áður en það verður hægt.[11] Það er ljóst að stækun svæðisins gæti t.d. gefið heildstæðari mynd af eyðibyggðasvæðum, nýtingu jaðarsvæða og tengsl niður á láglendari svæði. Í skýrslu Orra Vésteinssonar frá 1996 er jafnframt gerð grein fyrir megindráttum í landslagi miðhálendisins og nytjum því tengdu. Kaflinn hér á eftir byggir aðallega á umfjöllun hans en þar sem bæst hefur við vitneskju eða rannsóknir er vikið að því eftir því sem við á.

Samband Íslendinga við hálendið hefur verið breytilegt í aldanna rás og líta menn ólíkum augum á nýtingu þess og nytsemi. Gott dæmi um viðhorf til hálendisins á okkar dögum er að finna á heimasíðunni www.nat.is. Þar segir:

> *„Þegar talað er um miðhálendið, er yfirleitt miðað við landsvæði ofan 400 m hæðar yfir sjó. Þetta svæði nær yfir u.þ.b. 76% af flatarmáli landsins alls. Við köllum hálendið líka óbyggðir, enda búa fáir ofar framangreindra marka. (...) Því miður hafa allt of fáir lagt leið sína á þessar slóðir og misst af þeim góðu áhrifum, sem öræfin hafa á fólk. Þarna uppi er ekki eintóm og tilbreytingalaus eyðimörk eins og margir halda. Landslag er víðast ákaflega fagurt og fjölbreytt*

11 Orri Vésteinsson. 1996: 10.

og þar er líka að finna einstakar vinjar, grænar perlur, í grárri auðninni.“ [12]

Segja má að í hugum ferðamanna sem og Íslendinga sé miðhálendið ósnortin náttúra og auðnir þrátt fyrir að þar séu virkjanir, vegir, skálar, rennandi vatn, rafmagn og göngustígar. Hluti af aðráttaraflinu er kyrrð, einfaldleiki, náttúra og sú upplifun að vera fjarri þéttbýlli svæðum.[13] En þetta hefur ekki alltaf verið viðhorfið. Orri bendir á að frá sögulegu og menningarlegu sjónarmiði megi skipta hálendinu í tvennt; annars vegar gróðurlausar auðnir, fjöll, jökla og sanda en hins vegar misjafnlega gróin heiðlendi. Frá sjónarmiði bændasamfélagsins var lítið hægt að nýta auðnir, þær tilheyrðu engum og þar var fátt um örnefni, sem er til vitni um takmarkaðar ferðir manna. Einu notin sem hafa mátti af slíkum svæðum var brennisteinsnám og grjótnám fyrir kvarnasteinagerð. Staðir af því tagi eru örfáir, dreifðir um landið og öll vinnsla háð bithögum fyrir flutningshross. Fyrir utan þessar nytjar eiga auðnirnar sér takmarkaða sögu nema þegar kemur að samgöngum.[14]

Gróni hluti miðhálendisins á sér lengri sögu og meiri þekking hefur varðveist um þau svæði. Þau voru mikilvægt beitiland og þangað voru sóttar plöntur, fuglar og fiskar. Minna er vitað um beit, söfnun plantna og smalamennsku. Til eru heimildir um að búpeningur hafi verið rekinn á fjall allt frá 13. öld en þær eru að mestu rýrar um þátt miðhálendisins í efnahagslífi þjóðarinnar. Það er ekki fyrr en á 18. og 19. öld sem heimildir um fyrirkomulag leita, grasaferða og aðferða við álftaveiði koma til sögunnar. Minjar sem tengjast þessum þáttum eru að jafnaði ekki eldri en frá 19. öld, svo vitað sé.[15] Skóg- og kjarrlendi voru einnig mikilvægar náttúruauðlindir áður fyrr. Menn lögðu á sig löng ferðalög til að komast í skógarhögg, og til eru heimildir um skógarnytjar á jaðarsvæðum hálendisins, til dæmis í Austur- og Vesturdal í Skagafirði, Þjórsárdal og Landsveit. Þar voru skógar eftir að búseta var gefin upp á bátinn og heimildir geta um kolagerð og skógarhögg allt fram á 19. öld. Enn vantar þó grunnrannsóknir á útbreiðslu skóga til forna á Íslandi, hvernig þeir eyddust og hversu hratt en nánar verður fjallað um þetta í kafla 3.[16]

Í hálendismörkunum hafa ávallt verið jaðarsvæði þar sem seljabúskapur og heilsársbúskapur var reyndur af og til. Oft eru þetta svæði sem nú eru óbyggileg með öllu. Á slíkum svæðum er gjarnan mikið af minjum og þær hafa mótað hugmyndir þjóðarinnar um hálendið og sögu þess á mikilvægan hátt. Um þessar byggðir eru oftar en ekki sagnir um blómlegar sveitir sem lögðust í eyði vegna svartadauða og eldgosa og oft er slíkum atburðum lýst á dramatískan hátt. Góð dæmi eru t.d. frá Þjórsárdal sem stóð skyndilega í ljósum logum vegna eldgoss og einungis ein smalastúlka komst undan á styggum hesti. Tólfahringur í Skaftártungu er annað dæmi um slíka byggð en þar átti heil kirkjusókn að hafa eyðst af völdum öskufalls um 1112 eða þar um bil. Þessar sögur geyma gamlar alþýðuskýringar um byggðaeyðingu, sumstaðar

12 Sjá: https://www.nat.is/travelguide/ferdavisir_halendid.htm
13 Anna Dóra Sæþórsdóttir. 2012: 4.
14 Orri Vésteinsson. 1996: 12; Sólveg G. Beck. 2019: munnleg heimild.
15 Orri Vésteinsson. 1996: 12-13; Guðný Zoëga. 2013: 11.
16 Sjá t.d. Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín II: 217- 218, Orri Vésteinsson. 1996: 19, Friðgeir Sófus Sigurmundsson. 2011.

er allur jarðvegur fokinn burt og það eina sem sést eru grjótdreifar, á öðrum sjást grónar tóftir en sagnirnar eru líka ýktar og byggðin talin hafa verið meiri en hún var raun og veru.[17]

Orri bendir á að í grófum dráttum sé um tvær tegundir af landslagi að ræða í hálendisjaðrinum. Önnur tegundin eru þröngir og djúpir dalir sem skerast langt inn í hálendið og fjallsbrúnir mynda greinileg skil á milli byggilegra svæða og óbyggilegra. Dalir af þessu tagi eru t.d. Blöndudalur, Krókdalur og Fremi Jökuldalur. Hin tegundin er aðallega á móbergssvæðum hérlendis en einnig í Mýra- og Húnavatnssýslu. Þar eru misgróin og misaflíðandi heiðalönd inn af byggð. Þessu landslagi má aftur skipta í tvennt, annars vegar eru það aflíðandi heiðar sem taka við af heimahögum án þess að greinileg skil sjáist í landslagi. Jaðarsvæðið á þessum svæðum er mjög breitt, minjarnar dreifðar og ná langt inn á hálendið. Miklu algengari tegund af landslagi er að hjallar eða lágar fjallshlíðar, skilji byggð frá heiðarlöndum. Við slíkar aðstæður eru mörk hins byggilega og óbyggilega nokkuð skýr og jaðarsvæðið frekar mjótt. Á svæðum af þessu tagi ber meira á seljum en meintum fornbýlum.[18]

Frá upphafi byggðar hérlendis hafa leiðir manna legið um hálendið, það gegndi mikilvægu hlutverki sem stysta leið á milli landshluta, auk þess sem jökulár eru auðveldari yfirferðar nær upptökum. Helstu samgönguleiðir tóku mið af haglendi að öllum líkindum allt frá landnámsöld og hægt er að gera sér grein fyrir helstu samgönguleiðum allt frá 13. öld með hliðsjón af heimildum. Í Landnámu eru t.d. frásagnir um ferðalög á fyrstu áratugum landnáms

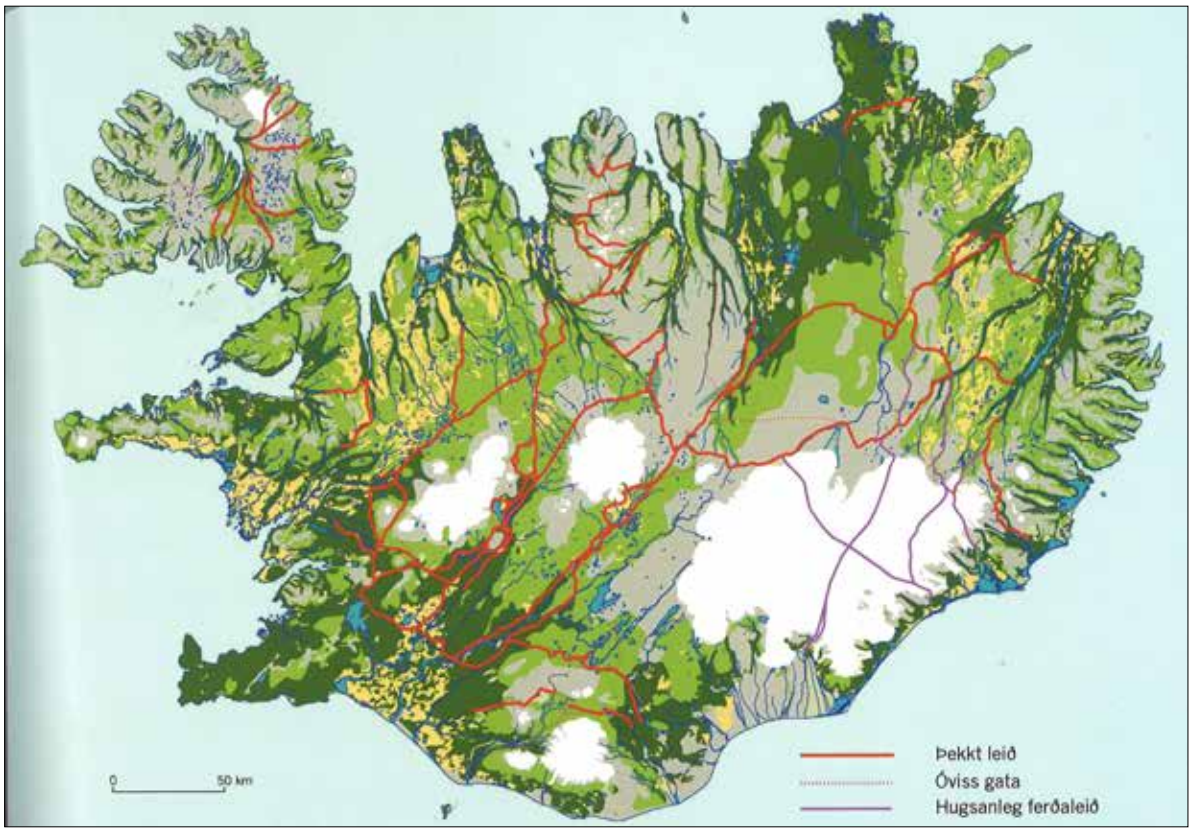

Kort sem sýnir tillögu af helstu ferðaleiðum yfir hálendið á Íslandi á öldum áður. (Guðmundur Páll Ólafsson: 241.)

17 Brynjúlfur Jónsson. 1885: 57; Jón Steingrímsson. 1907-1915: 53; Birna Lárusdóttir. 2011: 37.
18 Orri Vésteinsson 1996: 12-13, 38

hérlendis inn á miðhálendið. Ein þekktasta frásögnin er um Skagfirðingana Roðrek, Vékel og Rönguð sem fóru hver öðrum lengra til suðurs, inn á miðhálendið og sagnir segja að með þessu hafi verið lagður grunnur að ferðum yfir Kjöl.[19] Það er ekki hægt að taka þessar sagnir bókstaflega en þær fela í sér vitneskju um landkönnun sem hlýtur að hafa átt sér stað. Fólk hefur ferðast um landið allt frá upphafi byggðar og án efa hafa margar af leiðunum týnst, landslag og gróðurfar hefur breyst, nytjar fallið niður og valdamiðstöðvar í einhverjum tilfellum færst til. Erfiðustu leiðirnar hafa eflaust alltaf verið fáfarnar og jafnvel týnst alveg. Sé tekið mið af tiltækum heimildum eru ástæður fjallferða fyrst og fremst pólitískar, tengdar fiskveiðum, kaupstaðaferðir og leitir. Á 16.-18. öld verða breytingar hérlendis, m.a. af völdum kólnandi veðurfars og þekking á miðhálendinu og samgönguleiðum þar yfir hefur sýnilega dregist saman frá því sem áður var, m.a. leggjast ferðir um Sprengisand að öllum líkindum af. Undir lok 18. aldar var talsverður áhugi á úrbótum í samgöngumálum og um það leyti hófust ferðir um Sprengisand að nýju þótt aldrei yrði þar fjölfarið. Minjar um þessar aldagömlu samgöngur eru litlar, helst vörður og götupaldrar hér og þar.[20]

19 Landnáma (ÍF I): 230-32.

20 Orri Vésteinsson. 1996: 35-38; Guðmundur Páll Ólafsson. 2000; 222-223.

Í Þórsmörk hafa orðið miklar breytingar á gróðurfari í gegnum aldirnar. Á þessu svæði er trjágróður að verða ríkjandi á ný. ©Fornleifastofnun Íslands

3. Gróðurfar á miðhálendinu

Það er vitað að gróðurfar og jarðvegseyðing hefur tekið miklum breytingum frá landnámi hérlendis og flestir fræðimenn eru sammála um að um helmingur af gróðurlendi landsins hafi horfið á síðustu 1100 árum. Umhverfisbreytingarnar virðast einna mestar á árunum 1200-1500 og eru þær raktar beint til mannvistaráhrifa og kólnandi loftslags. Eftir landnám hefst hratt undanhald birkiskóga og útbreiðsla graslendis eykst. Undanhald skóga á fyrstu 100-200 árum eftir landnám er ein mesta breyting sem hefur orðið á gróðurfari hérlendis á söguöld. Giskað hefur verið á að við landnám hafi gróður þakið um 65% landsins og skógar 25-30%. Undir lok 19. aldar þakti gróður einungis 25% landsins og skógar 1%.[21]

Að öllum líkindum hefur stór hluti miðhálendisins verið gróðursnauður fyrir landnám en um leið er einnig talið að stór svæði hafi blásið þar upp. Það er ekki vitað hver útbreiðsla skóga og gróðurs var um árið 870 en augljóst er að betri þekking á því sviði gæti bætt við miklum upplýsingum um þetta ferli. Það er ekki vitað hvenær og hvar þessi uppblástur átti sér stað en jarðvegseyðing hefst greinilega skömmu eftir landnám, það sést á jarðvegsþykknun í sniðum á láglendi um 1104 og 1330/1341. Hún er talin stafa af jarðvegi, að mestu áfok frá miðhálendinu.[22] Veðurfar fór kólnandi frá ofanverðri 13. öld og hélst fremur kalt allt fram undir aldamótin 1900, þetta skeið er stundum nefnt „Litla ísöld“. Það hafði áhrif á hálendis- og öræfagróður og olli

21 Gunnar Karlsson. 2009, Þorleifur Einarsson 1962; Dugmore o.fl. 2009; Margrét Hallsdóttir 1987; Egill Erlendsson og og Kevin J. Edwards. 2010: 29.

22 Margrét Halldóttir, 1987; Orri Vésteinsson. 1996: 18; Ólafur Arnalds o.fl. 1997: 14.

hnignun hans og gæti hafa stuðlað að eyðingu byggðar í hálendisjaðrinum og öðrum svæðum, m.a. vegna uppblásturs. Þessi þróun er nokkuð vel þekkt og hefur verið rannsökuð með frjókornagreiningu í jarðvegi. Rannsóknir hafa einnig sýnt að búseta raskaði jafnvægi á milli viðkvæms gróðurs, óblíðra vaxtarskilyrða hans og veikrar jarðvegsgerðar. Skógarnir eyddust, gróðurþekja minnkaði og uppblástur og jarðvegsrof jókst.[23]

Nokkur aðskilin svæði hafa verið rannsökuð um allt land á síðustu árum með tilliti til gróður- og jarðvegseyðingar. Á Norðurlandi var m.a. sýnt fram á að jarðvegsþykknun er mun hraðari en fyrir landnám á þremur sýslum. Niðurstöðurnar sýna ennfremur að jarðvegssaga þessara svæða í Skagafirði, Eyjafirði og Húnavatnssýslum er ekki eins og breytingar eiga sér ekki stað á sama tíma. Mestu máli skipta breytingar af völdum búsetu þegar kemur að gróðureyðingu og talið er að það jarðvegsrof sem var hérlendis af náttúrulegum orsökum hafi skipt litlu miðað við þau áhrif sem landnámið hafði á gróðurfar. Skóglendi og tilheyrandi vistkerfum var eytt með tilkomu landbúnaðar og harðgerður, lágreistur gróður varð ríkjandi. Þetta ferli átti sér ekki stað samtímis um allt land en ferlið virðist alls staðar vera hið sama á rannsóknarsvæðunum. Tiltækar heimildir gefa til kynna að skógum á láglendi hafi að mestu verið eytt á 14. öld á umræddum svæðum en lítið hefur verið rannsakað hvort nýtingu þessara skóga hafi verið stýrt eða þeir verið ræktaðir.[24] Það er því ljóst að margir þættir hafa áhrif á gróður- og jarðvegseyðingu á miðhálendinu. Útbreiðsla skóga sem enn voru varðveittir á 14. öld hefur ekki verið rannsökuð að ráði en ritheimildir gefa hugmyndir um á hvaða svæðum skógur var enn til staðar líkt og í Þjórsárdal og Landsveit. Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín sem gerð var í upphafi 18. aldar er þar fremst í flokki. En einnig er ljóst að mikið af þeim skógum sem þar er lýst eru nú horfnir.[25]

Gróður- og jarðvegseyðing var mögulega mest í hálendisjaðrinum vegna ágangs manna og uppblástur ofar á hálendinu, á jaðarsvæðum, má fyrst og fremst rekja til aukins beitarþunga á 19. öld að mati Orra Vésteinssonar. Ein af ástæðum gróðurhnignunar er beit búfjár en lítið er vitað hversu mikið miðhálendið var nýtt til sumarbeitar til forna. Þó er vitað að nýtinging var köflótt séu ritheimildir líkt og *Búnaðarhagir* og *Göngur og réttir* skoðaðar. Á 18. öld virðist hafa verið lítill upprekstur á miðhálendið en mikil breyting varð á því þegar kemur fram á 19. öld. Það er ekki sé vitað hvort búskaparhættir líkt og tíðkuðust á 19. öld hafi ávallt verið ríkjandi á Íslandi og líkur benda til að sauðfjárafurðir hafi skipt minna máli fyrr á öldum. Á miðöldum áttu a.m.k. geldneyti og svín stærri þátt í kjötframleiðslu og meiri áhersla var lögð á afurðir úr kúamjólk og seljabúskap. [26]

23 Andrés Arnalds. 1988a: 13 og Friðrik G. Olgeirsson. 2007: 2; Egill Erlendsson og Kevin J. Edwards. 2010: 48-49.

24 Grétar Guðbergsson. 1996: 84; Egill Erlendsson og Kevin J. Edwards. 2010: 29.

25 Egill Erlendsson og Kevin J. Edwards. 2010: 48-49; Sjá t.d. Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín II: 217- 218

26 Sigurður Sigurðarson. 1937: 63: Göngur og réttir III. 1936: 282-83: Orri Vésteinsson. 1996: 20-22.

Íslandskort Þórðar Þorlákssonar frá 1670. Þar er fyrsta afmörkun miðhálendisins sýnd. ©www.islandskort.is.

4. Kortasaga miðhálendisins

Eins og Orri Vésteinsson hefur bent á þá sýnir þróun Íslandskorta frá 16. - 19. öld okkur hluta af tilraunum Íslendinga sem og annarra til að átta sig betur á umhverfi sínu og færa sig í átt til traustara yfirlits af landinu. Kortin gefa nokkuð góða hugmynd um viðhorfið til miðhálendisins, breytingar á því og hvernig mikilvægi þess vex eftir því sem nær dregur okkur í tíma. Sú hugmynd að landakort ættu að sýna raunveruleikann var lengi að þróast og fram til 1800 var ríkjandi viðhorf að kort ættu að sýna það sem skipti máli og ósýnileiki miðhálendisins sýnir það vel. Breyting í átt að raunhæfari mynd af miðhálendinu sem og Íslandi öllu varð smátt og smátt og fólk gerði sér grein fyrir fyrir að það vantaði svæðið í miðjunni, milli byggðra svæða á láglendi og í dölum á kortin.[27]

Á elstu kortunum sem byggja á raunverulegum athugunum og þekkingu er yfirleitt ekki mikið sýnt af miðhálendinu. Það má segja að það sé engin miðja í landinu, bara fjöll sem skilja milli landshluta. Á heimskorti Orteliusar (byggt á korti Guðbrandar Þorlákssonar) frá 1585 er t.d. samfelld jöklaröð eftir landinu endilöngu. Á korti Joris Carolus frá 1631 hefur hálendið tútnað út og nokkur fjöll bæst við og hið sama má segja um kort Resens frá 1666, talsvert af fjöllum suður af Skagafirði hafa bæst á kortið en þó sérstaklega á austurhálendinu. Á korti Þórðar

27 Orri Vésteinsson. 1996: 14,17; Guðmundur Páll Ólafsson. 2000; 28.

Þorlákssonar frá 1668 fer ekki mikið fyrir miðhálendinu en þar koma fyrir nokkur örnefni í fyrsta sinn. Það eru t.d. Herðubreið, Sprengisandur, Fisk-wotn (m.a. Íshólsvatn, Svartárvatn og Kálfaborgarvatn) og Fiski wotn sem nú kallast Veiðivötn á Landmannaafrétti. Eins og Orri Vésteinsson bendir á er áhugavert að velta því fyrir sér hvort að eignarhald komi eitthvað þar við sögu og stjórni því að þessi vötn séu sýnd. Einnig gæti þetta verið vísbending um mögulegt mikilvægi þessara nytjastaða. Örnefnin eru flest á fjöllum sem sjást úr byggð eða á stöðum við helstu fjallvegi landsins, nema bæði Fiskivötnin. Á endurskoðuðu korti frá 1670 var bætt við fjöllum á miðhálendinu en örnefnin eru eins. Á þessu korti er jafnframt er punktalína milli byggða og miðhálendisins.[28]

Á árunum 1723 – 1733 voru gerð kort af einstökum sýslum og landshlutum að frumkvæði Dana, Knoffs-kortin. Knoffs-kortin voru nákvæm að því leiti að þau sýndu meiri smáatriði en fyrri kort og voru betri heimild um byggða bæi og innbyrðis afstöðu þeirra, um samgöngur og hlunnindi. Þau voru ekki byggð á nákvæmum mælingum og hlutföll eru þar af leiðandi ekki rétt. Á kortunum eru dregin skýr skil milli byggða og hálendis, helstu fjallvegir eru sýndir en að öðru leyti er miðhálendið kennileitalaust. Á grunni landshlutakortanna var gert yfirlitskort af Íslandi árið 1734. Þar eru allir helstu jöklar aðskildir og nánast á réttum stað, stór fjöll líkt og Dyngjufjöll í Ódáðahrauni eru sýnd og upptök vatnsfalla að mestu rétt. Þar eru helstu fjallvegir og tjöld á áningarstöðum við Blönduvað, í Hvítarnesi og við Arnarvatn á Arnarvatnsheiði. Þetta bendir til raunverulegrar þekkingar á landslagi á miðhálendinu á 18. öld.[29]

Á árunum 1792-95 gerði Sveinn Pálsson sérstök kort af helstu jöklum landsins og þar sjást ýmis örnefni í fyrsta sinn á miðhálendinu. Þessi kort eru einnig ein fyrsta vísbending um að fólk hefði áhuga á miðhálendinu, þrátt fyrir að það hefði ekkert með gagn eða nýtingu að gera í sjálfu sér. Í ævisögu hans kemur einnig fram staðfesting þess að bændur hafi kunnað mun betri skil á kennileitum og örnefnum á hálendinu en þeir fræðimenn sem þar fóru um og fjölluðu um svæðið. Hann vísar m.a. í föður sinn sem gjörþekkti Kjalveg og gat leiðbeint um öll vegamerki.[30] Þetta gefur til kynna að alltaf hafi verið til fólk sem þekkti miðhálendið en þessi þekking hafi ekki náð til þeirra sem gerðu kortin.

Það var ekki fyrr en með þríhyrningamælingum Björns Gunnlaugssonar umhverfis landið í upphafi 19. aldar sem nákvæmari og raunhæfari kort en áður höfðu þekkst koma til sögunnar. Íslandskort hans sem kom út 1844 er mun nákvæmara en eldri kort, bæði hvað varðar hlutföll, lögun, staðsetningu og fjölda örnefna. Kortin eru engu að síður barn síns tíma en sýna að sú afstaða að miðhálendið skipti sífellt meira máli væri að verða sterkari og meiri metnaður var lagður í raunverulegt landrými burtséð frá staumum og stefnum við kortagerð.[31]

Það er ekki fyrr en undir lok 19. aldar sem hálendið vakti athygli almennings og það fór að sýna því áhuga. Jarðfræðiuppdráttur Þorvaldar Thorodssen kom út árið 1901 og veitti

28 Orri Vésteinsson. 1996: 14-15.
29 Orri Vésteinsson. 1996: 16.
30 Nørlund, 1944: 23, 30-31, 38, 42; Orri Vésteinsson. 1996: 14-15; Guðmundur Páll Ólafsson. 2000: 34; Sveinn Pálsson. 1929: 28.
31 Nørlund, 1944: 52, 54; Orri Vésteinsson. 1996: 15-16.

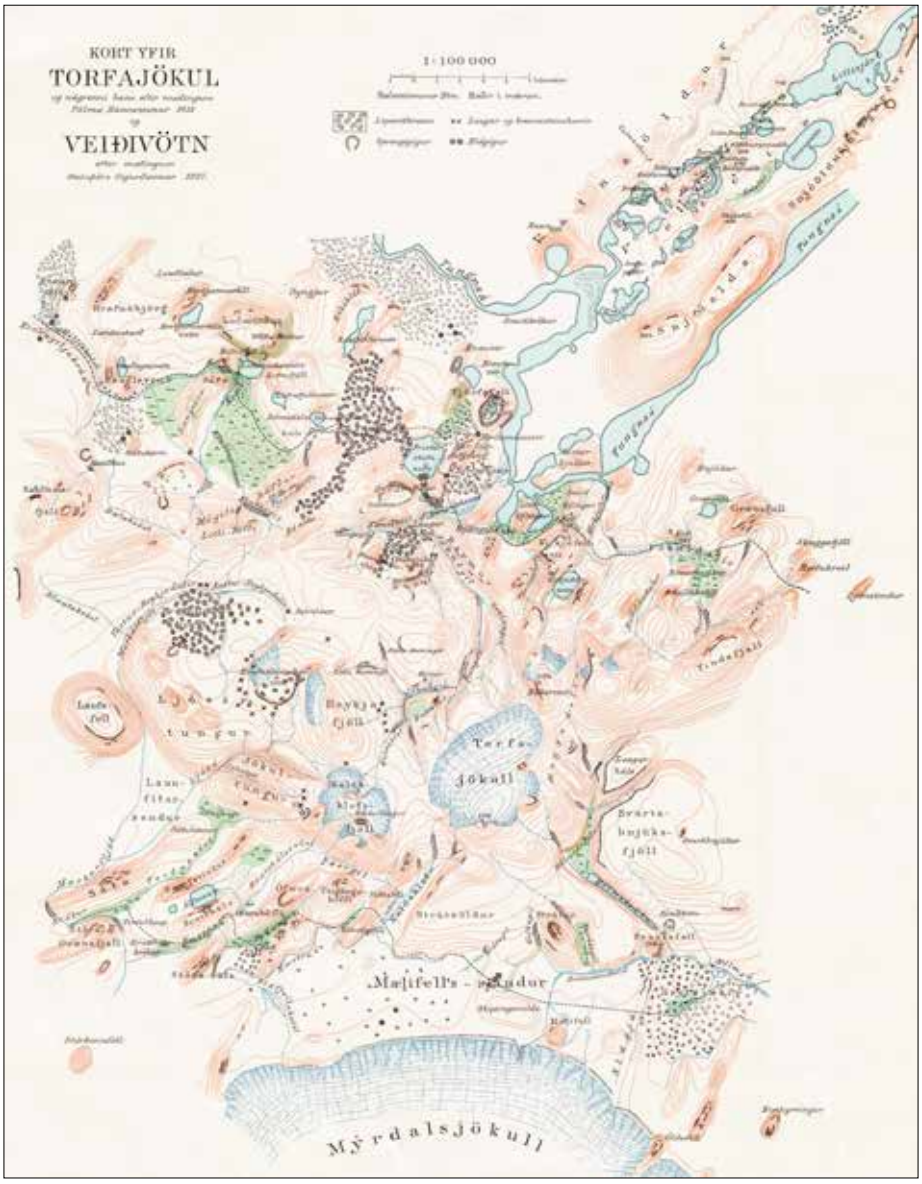

Kort gert árin 1927 og 1931 af Torfajökli og Veiðivötnum. ©www.lmi.is

byltingakennda sýn á landið og með dönsku herforingjaráðskortunum frá fyrstu áratugum 20. aldar var kominn grunnur sem notaður var fram til loka 20. aldar. Um miðja öldina breyttust hugmyndirnar enn frekar, Íslendingar eignuðust bifreiðar sem komust upp á hálendið og sögur voru sagðar af landvinningum. Það var ekki fyrr en eftir lok síðari heimstyrjaldarinnar sem ferðamenn fóru að fara í skemmtiferðir inn á hálendið en síðan þá hafa fleiri og fleiri lagt leið sína þangað. Nýjar ímyndir urðu til af svæðinu og fleiri vildu sjá það með eigin augum og kynnast þessum ómetanlega þjóðararfi.[32]

32 Nørlund, 1944: 68-69; Anna Dóra Sæþórsdóttir. 2012: 7; Guðmundur Páll Ólafsson. 2000: 10, 38.

Inn af Bárðardal er Krókdalur. Hér er horft til suðurs, inn eftir þeim dal. ©Fornleifastofnun Íslands

5. Saga fornleifarannsókna á miðhálendinu

Hér verður stiklað á helstu atriðum í sögu fornleifarannsókna á miðhálendinu og rannsóknaáherslum úr áðurnefndri skýrslu Orra Vésteinssonar. Samhliða verður nýjum upplýsingum úr rannsóknum síðustu 20 ára bætt við. Umfjölluninni verður skipt í grófum drættum í tvennt, annars vegar umfjöllun um fornleifaskráningu og hins vegar umfjöllun um annars konar rannsóknir. Það er þó ekki alltaf auðvelt að gera þennan greinarmun t.d. í eyðibyggðarannsóknum þar sem er bæði verið að skrá og grafa.

Eyðibýlarannsóknir

Eyðibýlarannsóknir hafa verið áberandi í íslenskri fornleifafræði allt frá upphafi hennar. Fyrstu markvissu fornleifaathuganir og lýsingar á minjum á miðhálendinu voru gerðar undir lok 19. aldar af Brynjúlfi Jónssyni. Hann ferðaðist um hálendisjaðarinn á árunum 1860-1909, skoðaði allar helstu eyðibyggðir og rannsakaði minjastaði. Hann hóf rannsóknir í Þjórsárdal, skoðaði eyðibyggðina á Hrunamannaafrétti og afsannaði munnmæli um að 16 eyðibæi væri þar að finna. Í greinum sínum lagði Brynjúlfur drög að eyðibyggðarannsókum á Íslandi.[33] Vinna Brynjúlfs vakti áhuga annarra fræðimanna og Þorsteinn Erlingsson gerði fyrstu fornleifauppgreftina á miðhálendinu árið 1895 þegar hann gróf í Lauga/Laugahvamma á Hrunamannaafrétti, báðar Áslákstungur og Bergólfsstaði í Þjórsárdal.[34] Daniel Bruun skoðaði minjar á hálendinu á árunum

33 Brynjúlfur Jónsson. 1885, 1894, 1896, 1897, 1907.
34 Þorsteinn Erlingsson. 1895.

1895-97, m.a. eyðibyggðir í hálendisjaðri Árnessýslu, í Bárðardal og Skagafirði.[35] Á næstu áratugum breyttust áherslurnar, horfið var frá eyðibyggðarannsóknum og miklu af örnefnum var safnað á miðhálendinu án frekari vettvangsrannsókna.[36]

Segja má að fornleifarannsóknir á miðhálendinu hefjist fyrir alvöru rétt fyrir miðja síðustu öld. Árið 1939 gerði leiðangur norrænna fornleifafræðinga rannsóknir í Þjórsárdal og lögðu um leið grunn að fornleifarannsóknum hérlendis.[37] Einn af stöðunum sem var rannsakaður í Þjórsárdal 1939 lendir innan miðhálendismarka, Áslákstunga fremri, en hinir eru utan við línuna. Þetta sýnir hversu illa núverandi afmörkun miðhálendisins hentar minjum og landslagsheildum. Einstakt minjasvæði, líkt og Þjórsárdalur, er klofið í tvennt og allt samhengi rofið.

Árið 1979 hófust rannsóknir Sveinbjörns Rafnssonar á byggð í Hrafnkelsdal og Brúardölum og líkt og áður var áherslan á byggðaeyðingu. Það vekur athygli að austan við Þríhyrningsvatn, vestan Jökuldalsheiðar, er rúst sem talin er veiðikofi frá miðöldum, að öllum líkindum frá 13.-14. öld samkvæmt borkjarnasýnum. Aðrir minjastaðir sem Sveinbjörn rannsakaði eru í Arnardal og Vesturdal í nágrenni Brúardala, minjar þar frá því fyrir 1158. [38] Því miður hafa þessir staðir ekki verið hnittsettir líkt og stór hluti staðanna í rannsókn Sveinbjarnar en hér er um eina elstu minjastaði á miðhálendinu sem rannsakaðaðir hafa verið. Hér, líkt og í Þjórsárdal, sker núverandi miðhálendisafmörkun minjasvæði og landslagsheildir í sundur og staðfestir ennfrekar vankanta hennar þegar kemur að minjum og landslagsheildum.

Ein fyrsta fornleifaskráningin á miðhálendinu var gerð af Guðrúnu Sveinbjarnardóttur árin 1980-1982 og vann hún að rannsóknum sínum á sama tíma og Sveinbjörn. Hún gerði rannsóknir á byggðaleifum í Þórsmörk og einblíndi á eyðingu byggðarinnar þar. Guðrún lýsti minjunum, gerði nákvæma uppdrætti, tók saman heimildir og upplýsingar um þekkta gripi. Guðrún komst að þeirri niðurstöðu að engin ein skýring gæti verið á eyðingu byggðar heldur spiluðu eflaust margir og flóknir þættir saman.[39]

Krókdalur, inn af Bárðardal, var skráður á árunum 2004-2005 og 2014. Árið 2005 fóru einnig fram minniháttar fornleifarannsóknir á þremur bæjum. Áhersla þessara rannsókna var á eyðibyggðina og það að staðsetja bæina. [40]

Skipulags- og framkvæmdatengdar rannsóknir

Á síðustu 20 árum eða þar um bil hafa fjölmargar fornleifarannsóknir, bæði skráning og uppgröftur, verið gerðar á miðhálendinu og stjórnast meirihluti þeirra af yfirvofandi framkvæmdum. Um

35 Bruun, Daniel. 1897, 1953, 1974.
36 Orri Vésteinsson. 1996: 33.
37 Stenberger, Mårten. 1943.
38 Sveinbjörn Rafnsson. 1990: 84-91.
39 Guðrún Sveinbjarnardóttir. 1982.
40 Orri Vésteinsson. 2004 og 2005.

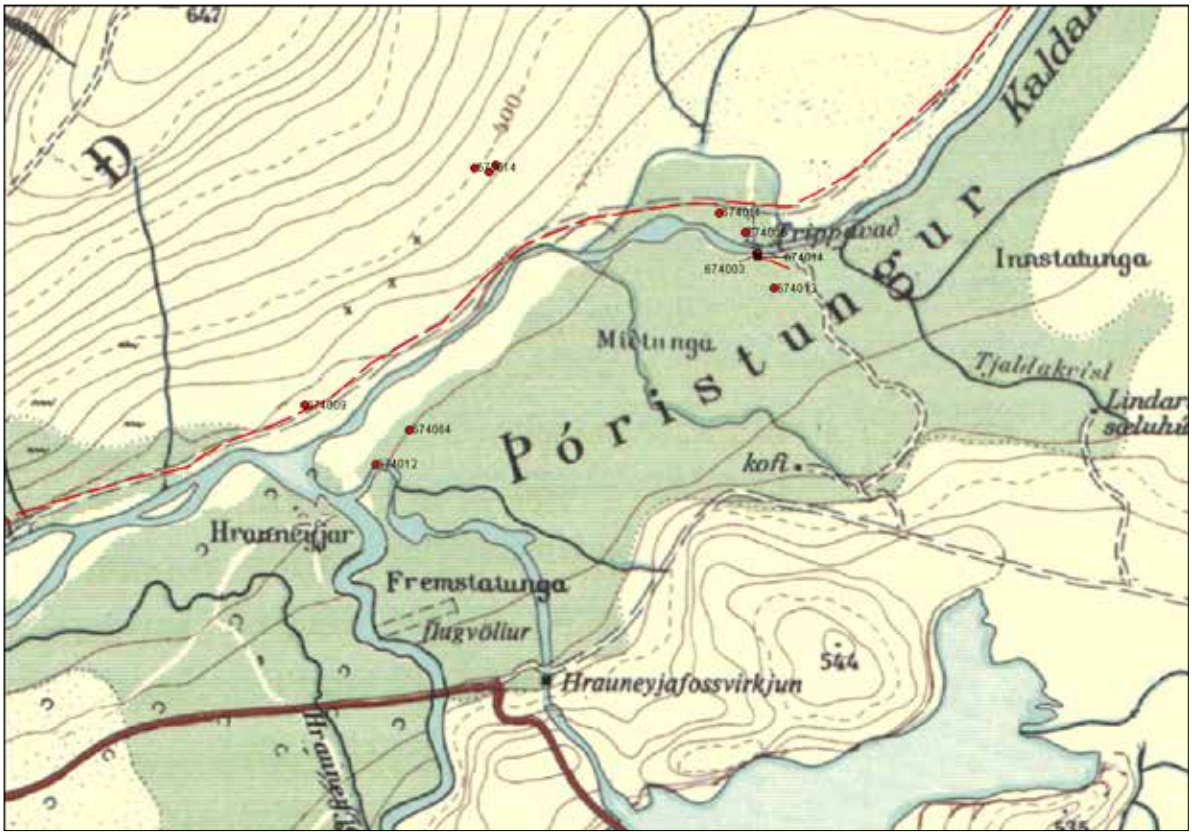

Skráðar minjar á Holtamannaafrétti sjást sem rauðir punktar, í svokölluðum Þóristungum. Hluti þessa svæðis fór undir Sporðöldulón árið 2013. ©Fornleifastofnun Íslands og Landmælingar Íslands.

allt land hafa afmörkuð framkvæmdasvæði, svokallaðir deiliskráningarreitir, verið skráðir af fornleifafræðingum en aðgengi að þessum upplýsingum er í einhverjum tilvikum takmarkað. Það er oft á tíðum erfitt að finna upplýsingar um hvar verkefni voru unnin og hverjar niðurstöður þeirra eru, hluti þessara gagna er aðgengilegur í minjavefsjá Minjastofnunar Íslands.[41] Á miðhálendinu hafa flest skráningarverkefni verið gerð í tengslum við virkjanaframkæmdir, vegagerð og rafstrengi. Fornleifaskráning er í raun fyrsta stig rannsókna og að henni lokinni er reynt að leggja mat hverju á að fórna, hvað á að rannsaka og hvað beri að varðveita.

Eitt fyrsta skráningarverkefnið á miðhálendinu þar sem notast var við GPS tækni var rannsókn Bjarna F. Einarssonar vegna fyrirhugaðra virkjanaframkvæmda í Þjórsárverum.[42] Þessi skráning er barn síns tíma en síðan þá hafa önnur skráningarverkefni farið fram í nágrenninu en ekki hefur verið gerð tilraun til þess að horfa heildstætt á gögnin. Ein fornleifarannsókn hefur verið gerð innan miðhálendisins vegna virkjana í efri hluta Þjórsár. Árið 2009 var rétt í Byrgisveri við Búðarháls rannsökuð en hún hvarf undir Sporðöldulón nokkrum árum síðar. Teknir voru fjórir könnunarskurðir í réttina og niðurstöður rannsóknarinnar benda til þess að hún hafi verið reist skömmu eftir 1721. Ummerki um eldra mannvirki sáust í norðvesturhorni, líklega ekki eldra en frá lokum 17. aldar.[43]

Flestar fornleifaransóknir á miðhálendinu hafa verið í tengslum við og innan áhrifasvæðis

41 https://map.is/minjastofnun/
42 Bjarni F. Einarsson. 1999.
43 Aldred, Oscar. 2009.

Kárahnjúkavirkjunar, alls 10 talsins. Stærsta rannsóknin var heildaruppgröftur á svonefndum Pálstóftum sem fundust haustið 2003. Minjarnar voru grafnar upp árið 2005 og niðurstöður gjóskulagagreininga og kolefnisgreininga gefa til kynna að byggingarnar hafi verið í notkun á milli áranna 950-1070. Flest bendir til þess að þetta sé sel en vísbendingar eru um að þar hafi verið unnið að koparsmíði.[44]

Fjórir leitarkofar/sæluhús voru rannsakaðir vegna áhrifa Kárahnjúkavirkjunar. Sauðárkofi/Sauðakofi á Vesturöræfum var mældur upp og gerðir þrír könnunarskurðir í hann. Niðurstöðurnar gefa til kynna að hann sé frá seinni hluta 19. aldar. Sauðárkofi yngri var einnig rannsakaður. Engin gjóskulög voru greinileg við uppgröftinn en þeir gripir sem fundust eru frá því um aldamótin 1900 og fram yfir miðja 20. öld.[45] Á Múlaafrétti var Sjónarhólskofi grafinn upp en hann var reistur um 1900. Samkvæmt samtímaheimildum var hann fallinn skömmu eftir 1930. Ekki fundust eldri mannvistarlög við uppgröftinn. Utan við kofann var hundakofi sem einnig var grafinn upp.[46] Við Kringilsárrana fannst tóft leitarmannakofa árið 2002. Ákveðið var að rannsaka tóftina árið 2013 en þá var hún nánast horfin í setlög frá Hálslóni. Niðurstöður rannsóknanna benda til þess að kofinn sé frá 19. öld.[47] Aðhald og meint veggjabrot voru rannsökuð við Sauðá árið 2004. Engar heimildir geta aðhaldsins en talið er að þetta sé rúningsrétt sem var notuð fram á miðja 20. öld. Ekki fundust gjóskulög við rannsóknina. Meint veggjabrot var sunnan aðhaldsins en svæðið var illa farið af rofi. Ekki var hægt að sanna að veggurinn væri manngerður og líklega um náttúrumyndanir að ræða. Öll þessi mannvirki eru því reist seint og engar vísendingar á þessum stöðum um eldri minjar.[48]

Við rannsóknir tengdar Kárahnjúkavirkjun var grafið í samgönguminjar innan áhrifasvæðis virkjunarinnar. Varða í Sauðárdal var rannsökuð árið 2004 og er það í eitt af fáum skiptum þar sem reynt hefur verið að aldursgreina vörðu. Hennar er ekki getið í heimildum né er hún hluti af þekktri leið. Undir henni voru tvö gjóskulög sem ekki voru aldursgreind en líklegt er að varðan hafi annað hvort verið gerð á 13. eða 14. öld eða á seinnihluta 19. aldar fram yfir 1922. Sumarið 2004 var grafið í eystri kláfinn við Sauðá en hvorki var jarðveg né gjóskulög að finna við minjarnar. Sumarið 2005 var vestara kláfstæði Sauðár rannsakað. Niðurstöður rannsóknarinnar gefa til kynna að klófferjan hafi verið byggð nokkrum áratugum fyrir gosið í Öskju 1875.[49] Þetta er jafnframt í eina skiptið sem undirstöður kláfs hafa verið rannsakaðar.

Í sveitarfélögunum Rangárþingi ytra og Ásahreppi var gerð fornleifaskráning á afréttum í tengslum við aðalskipulag á árunum 2006-2015. Í þeirri vinnu voru allir þekktir minjastaðir á afréttunum hnitsettir, ljósmyndaðir og lýst á vettvangi. Hið sama má segja um afrétt Hvítársíðu í Borgarfirði sem var skráður árið 2004-2005 í tengslum við aðalskipulag. Í þessari vinnu var gríðarlega mikilvægum gögnum safnað um þessi svæði og ljóst að fleiri sveitarfélög mættu taka þessi vinnubrögð upp. Þegar þetta er ritað stendur skráning yfir í sveitarfélögunum Skeiða- og

44 Lucas, Gavin. 2007: Lucas, Gavin. 2011.
45 Garðar Guðmundsson og Gavin Lucas. 2005
46 Þóra Pétursdóttir. 2006: 5, 9, 10.
47 Guðný Zoëga. 2013.
48 Garðar Guðmundsson og Gavin Lucas. 2005.
49 Garðar Guðmundsson og Gavin Lucas. 2005

Gnúpverjahreppi og Rangárþingi eystra, hlutar Þjórsárdals og Þórsmerkur hafa verið skráðir og vonandi verður lokið við skráningu afréttanna á næstu árum. [50]

Aðrar rannsóknir

Um miðja síðustu öld voru gerðar nokkrar fornleifarannsóknir innan miðhálendisins af Kristjáni Eldjárn, Sigurði Þórarinssyni og Gísla Gestssyni. Áherslur rannsókna þeirra voru að mestu á útilegumenn og eyðibyggðir. Kristján Eldjárn gróf í útilegumannakofa í Hvannalindum árið 1941 og fjallaði um uppgröftinn í *Lesbók Morgunblaðsins* sama ár. Minjastofnun Íslands lét gera aldursgreiningu á beinum frá staðnum og niðurstöður benda til þess að þau séu frá seinni hluta 18. aldar.[51] Kristján Eldjárn rannsakaði Þórarinsstaði á Hrunamannaafrétti árið 1945 ásamt Sigurði Þórarinssyni en bæir sem voru taldir hafa eyðst vegna eldgosa þóttu áhugaverðir vegna gjóskulaga, segja má að gjóskulagafræðin reki upphaf sitt til þessara rannsókna sem og rannsóknanna í Þjórsárdal.[52] Gísli Gestsson skoðaði ummerki um útilegumenn í Hallmundarhelli árið 1958 og Snjóöldufjallgarði árin 1952 og 1953. Minjarnar í Snjóöldufjallgarði eru taldar frá

Hluti af minjum í Snjóöldufjallgarði. © Fornleifastofnun Íslands.

því um 1600 en í Hallmundarhelli var ekki hægt að aldursgreina minjarnar.[53]

Árið 1953 gerði Gísli Gestsson rannsóknir, bæði á Eyvindarkofa og Innra-hreysi. Tóft

50 Sólveig G. Beck. 2009; Ágústa Edwald. 2005:, Kristborg Þórsdóttir. 2014; Ragnheiður Gló Gylfadóttir. 2017; Ragnheiður Gló Gylfadóttir. Í vinnslu

51 http://www.minjastofnun.is/gagnasafn-/ahugaverdir-stadir/hvannalindir/; Kristján Eldjárn. 1941.

52 Orri Vésteinsson, 1996: 34: Kristján Eldjárn. 1949.

53 Gísli Gestsson. 1956; Gísli Gestsson. 1983b.

Eyvindarkofa var mæld, teiknuð og grafið lítillega í hana. Innra-hreysi fannst sama dag og Eyvindarkofi var rannsakaður og þá fór fram lítil rannsókn þar. Staðurinn var rannsakaður ítarlegar árið 1983 af Gísla. Þá var grafið í tóftina en einnig í grjóthlaðna rétt þar nærri. Innra-hreysi var gert um 1772 og miðað við samtímalýsingar voru þar fleiri minjar sem nú eru horfnar. Ekki var hægt að segja til um aldur réttarinnar en líklega er þetta gæsarétt, ótengd öðrum minjum á staðnum.[54]

Örfáir rannsóknaruppgreftrir sem eru ekki af völdum fyrirhugaðra virkjana hafa verið gerðir síðustu ár á miðhálendinu. Árið 1978 fundust uppblásin kuml í Hólaskógi á afrétti Gnúpverja. Í kjölfarið rannsökuðu Þór Magnússon og Gísli Gestsson minjarnar. Árið 2017 fóru starfsmenn Minjastofnunar Íslands aftur í Hólaskóg og grófu upp hrosskuml. Niðurstöður þeirrar rannsóknar hefur ekki verið gefnar út. Þetta eru einu þekktu kumlin innan miðhálendismarka.[55]

Surtshellir var rannsakaður árið 2001 og niðurstöður þeirra rannsókna gefa til kynna að þar séu búsetuminjar frá landnámsöld. Frá árinu 2013 hafa farið fram nokkrar rannsóknir í hellinum en því miður hafa niðurstöður ekki verið gefnar út. Þeir sem standa að uppgreftinum halda úti síðu á samfélagsmiðlinum Facebook og þar eru fréttir og myndir úr þessum rannsóknum.[56]

Árið 2005 var gerður uppgröftur á Þórutóftum á Laugafellsöræfum en sá staður hefur vakið athygli allt frá fyrri hluta 19. aldar. Ein fyrsta fornleifalýsingin á miðhálendinu var gerð þar árið 1819, þegar Þórunnarlaug var lýst og hún teiknuð upp. Þekktustu minjarnar á þessu svæði eru tvö mannvirki, annars vegar Þórunnarlaug og hins vegar Þórutóftir. Grafið var í Þórutóftir og í stuttu máli var ekki hægt að sýna fram á þar hefði verið föst búseta, mannvirki eða mannvistarlög þrátt fyrir sagnir um annað. Hins vegar sáust ummerki um mannaferðir undir öskulaginu úr Veiðivötnum 1477, mögulega var þarna áningarstaður sem var aflagður fyrir 1477.[57]

Býlið Búðarárbakki á Hrunamannaafréttti var rannsakað árið 2005-2009 af Kristjáni Mímissyni. Bæjarrústir frá miðri 17. öld voru grafnar upp í rannsókninni en búseta á staðnum varði aðeins í örfá ár. Meðal þeirra mannvirkja sem var grafið upp var lítið skýli, verkstæði fyrir steinsleggjusmíði.[58]

Árið 2018 voru gerðar tilraunir með skráningu fornminja á uppblásnum svæðum og þróun nýrra skráningaraðferða í Þjórsárdal en hluti þeirra minja eru innan miðhálendismarka.[59]

Það er greinilegt að rannsóknir síðustu 20 ára eru af öðrum toga en rannsóknir á síðustu öld. Áherslur hafa færst af byggðaeyðingu og ummerkjum útilegumanna yfir á framkvæmdatengdar rannsóknir og þar með hefur sjónum okkar verið beint að annars konar minjum. Þannig hefur áherslum, viðfangsefnum og rannsóknarsvæðum fornleifarannókna verið stýrt. Engu að síður

54 Gísli Gestsson. 1983a.
55 Kristján Eldjárn. 2016: 83-84; Uggi Ævarsson. Munnleg heimild.
56 Guðmundur Ólafsson o.fl. 2001: 15; Surtshellir, sjá: https://www.facebook.com/Surtshellir/
57 Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Orri Vésteinsson, 2010: 92.
58 Bjarni F. Einarsson. 2004: Kristján Mímisson. 2016.
59 Ragnheiður Gló Gylfadóttir og Garðar Guðmundsson. 2019.

eru niðurstöðurnar áhugaverðar og mikilvægar upplýsingar komið fram sem varpa nýju ljósi á miðhálendið og nýtingu þess. Sem dæmi má nefna að allir fjórir gangnamannkofarnir sem voru rannsakaðir á Austurlandi eru frá 19. öld og er það í samræmi við upplýsingar sem koma fram í rituðum heimildum, t.d. í *Göngum og réttum*. Það hefur verið grafið í tvennar réttir á Suðurlandi sem eru að öllum líkindum 100-200 árum eldri en gangnamannakofarnir og inn á milli eru síðan mun eldri minjar. Minjar tengdar útilegumönnum ná yfir stóran hluta Íslandssögunnar, elstu minjarnar eru í hellum en þær yngstu í hlöðnum mannvirkjum. Rannsóknin á Pálstóftum staðfestir að fólk var á ferðinni ofan við hálendisjaðarinn allt frá upphafi byggðar hérlendis, þetta landsvæði var nýtt á 10. og 11. öld. Sú rannsókn sýndi líka fram á nýjar hugmyndir um nýtingu svæða á miðhálendinu, þarna var að öllum líkindum sel og unnið við sérhæfð verk, koparsmíði og fuglaveiðar í þessu tilviki. Þar skammt frá eru einnig aðrar elstu minjar sem rannsakaðar hafa verið á miðhálendinu, veiðikofinn við Þríhyrningsvatn sem er talinn vera frá 13.-14. öld og sýnir fram á nytjar langt inni í landi.

Í raun má segja að þróun fornleifaskráningar á miðhálendinu síðustu ár hafi verið á grunni skipulagsmála og framkvæmda en vísir að þróun fornleifaskráningar sem rannsóknargreinar eru fáar undir öðrum formerkjum. Tvö slík verkefni hafa verið unnin á síðustu árum sbr. áðurnefndar rannsóknir á uppblásnum minjum í Þjórsárdal og rannsóknir í Krókdal.

Ungt krot á klettavegg í Þórsmörk. ©Fornleifastofnun Íslands.

6. Gagnaöflun

Fornleifaskráning er eitt af mikilvægustu viðfangsefnum minjavörslu landsins en fjöldi staða verður fyrir raski og eyðileggingu á ári hverju m.a. vegna framkvæmda, jarðvinnu, uppblásturs og landbrots. Með þeim hætti tapast upplýsingar sem engar heimildir geta um sem og mikilvæg rannsóknargögn. Fornleifaskráning er í raun fyrsta stig fornleifarannsókna og minjavörslu og tilgangurinn er að afla upplýsinga um minjar og landslag á svæðum. Á síðustu 20 árum eða svo hefur fornleifaskráning aukist jafnt og þétt, ekki síst vegna betri löggjafar en á miðhálendinu eru flestar skráningarnar gerðar vegna yfirvofandi framkvæmda eða skipulagsvinnu sveitarfélaga líkt og kom fram í síðasta kafla. Minjastofnun Íslands heldur utan um skráningargögn og –skýrslur og mikill munur er á þessum gögnum. Það er ekki auðvelt að nálgast upplýsingar um skráningarverkefni enda eru þau oftar en ekki unnin fyrir framkvæmdaaðila og það heyrir til undantekninga að um þau séu ritaðar greinar eða þekkingu miðlað áfram til annarra en verkkaupa.

Áður en lengra er haldið er mikilvægt að hafa í huga hvað fornleifar eru, hvaða minjar eru skráðar við fornleifaskráningu, hvaða aðferðum er beitt og þá um leið hver er grundvöllur þessa verkefnis. Samkvæmt 3. grein laga um menningarminjar (nr. 80, 2012), eru allar fornleifar á Íslandi friðhelgar: „Fornleifum, [...] jafnt þeim sem eru friðlýstar sem þjóðminjar og þeim sem njóta friðunar í krafti aldurs, má enginn, hvorki landeigandi, ábúandi, framkvæmdaraðili né

nokkur annar, spilla, granda eða breyta, hylja, laga, aflaga eða flytja úr stað […].“ Mat á áhrifum framkvæmda á fornleifar gerir kröfur um fjölþætta athugun á heimildum og vettvangsrannsókn, enda er skilgreining á fornleifum í þjóðminjalögum víðtæk. Fornleifar teljast hvers kyns mannvistarleifar, á landi, í jörðu, í jökli, sjó eða vatni, sem menn hafa gert eða mannaverk eru á og eru 100 ára og eldri, svo sem:

> a. búsetulandslag, skrúðgarðar og kirkjugarðar, byggðaleifar, bæjarstæði og bæjarleifar ásamt tilheyrandi leifum mannvirkja og öskuhauga, húsaleifar hvers kyns, svo sem leifar kirkna, bænhúsa, klaustra, þingstaða og búða, leifar af verbúðum, naustum og verslunarstöðum og byggðaleifar í hellum og skútum,
> b. vinnustaðir þar sem aflað var fanga, svo sem leifar af seljum, verstöðvum, bólum, mógröfum, kolagröfum og rauðablæstri,
> c. tún- og akurgerði, leifar rétta, áveitumannvirki og aðrar ræktunarminjar, svo og leifar eftir veiðar til sjávar og sveita,
> d. vegir og götur, leifar af stíflum, leifar af brúm og öðrum samgöngumannvirkjum, vöð, varir, leifar hafnarmannvirkja og bátalægi, slippir, ferjustaðir, kláfar, vörður og önnur vega- og siglingamerki ásamt kennileitum þeirra,
> e. virki og skansar og leifar af öðrum varnarmannvirkjum,
> f. þingstaðir, meintir hörgar, hof og vé, brunnar, uppsprettur, álagablettir og aðrir staðir og kennileiti sem tengjast siðum, venjum, þjóðtrú eða þjóðsagnahefð,
> g. áletranir, myndir eða önnur verksummerki af manna völdum í hellum eða skútum, á klettum, klöppum eða jarðföstum steinum og minningarmörk í kirkjugörðum,
> h. haugar, dysjar og aðrir greftrunarstaðir úr heiðnum eða kristnum sið,
> i. skipsflök eða hlutar þeirra.
>
> Minjar 100 ára og eldri teljast til fornleifa, en heimilt er þó að friðlýsa yngri minjar.

Það er skýrt af þessari skilgreiningu að fornleifar eru ekki aðeins öll mannvirki heldur einnig staðir af ólíkum skala sem á einn eða annan hátt tengjast menningu og atvinnuvegum, hvort heldur sem er vöð, búsetulandslag eða álagablettir. Samkvæmt lögum um menningarminjar eru allar fornleifar friðaðar og skal 100 m svæði umhverfis friðlýstar fornleifar njóta friðhelgi en 15 m umhverfis aðra minjastaði.

Fram að þessu hafa afar takmörkuð gögn sem sýna minjastaði á miðhálendinu verið tiltæk. Eina tilraunin til að sýna minjar þar er kort sem unnið var upp úr gögnum sem safnað var fyrir skýrslu vegna svæðisskipulags miðhálendisins árið 1999. Skýrslan var endurútgefin árið 2015 og kortið er birt á næstu síðu.[60] Eins og áður hefur komið fram byggði það aðeins á heimildum en ekki vettvangskönnun og einungis valdir staðir voru merktir inn á kortið. Þótt kortið sé ekki nothæf heimild um raundreifingu minja á miðhálendinu er það góð vísbending um hvar minjar gætu verið á svæðum sem ekki hafa verið skráð á vettvangi. Það að kortið hafi enn verið í notkun árið 2015, sýnir hversu lítil áhersla hefur verið lögð á að halda utan um þessi gögn og sýna þau heildrænt.

60 Einar E. Sæmundsen o.fl. 2015.

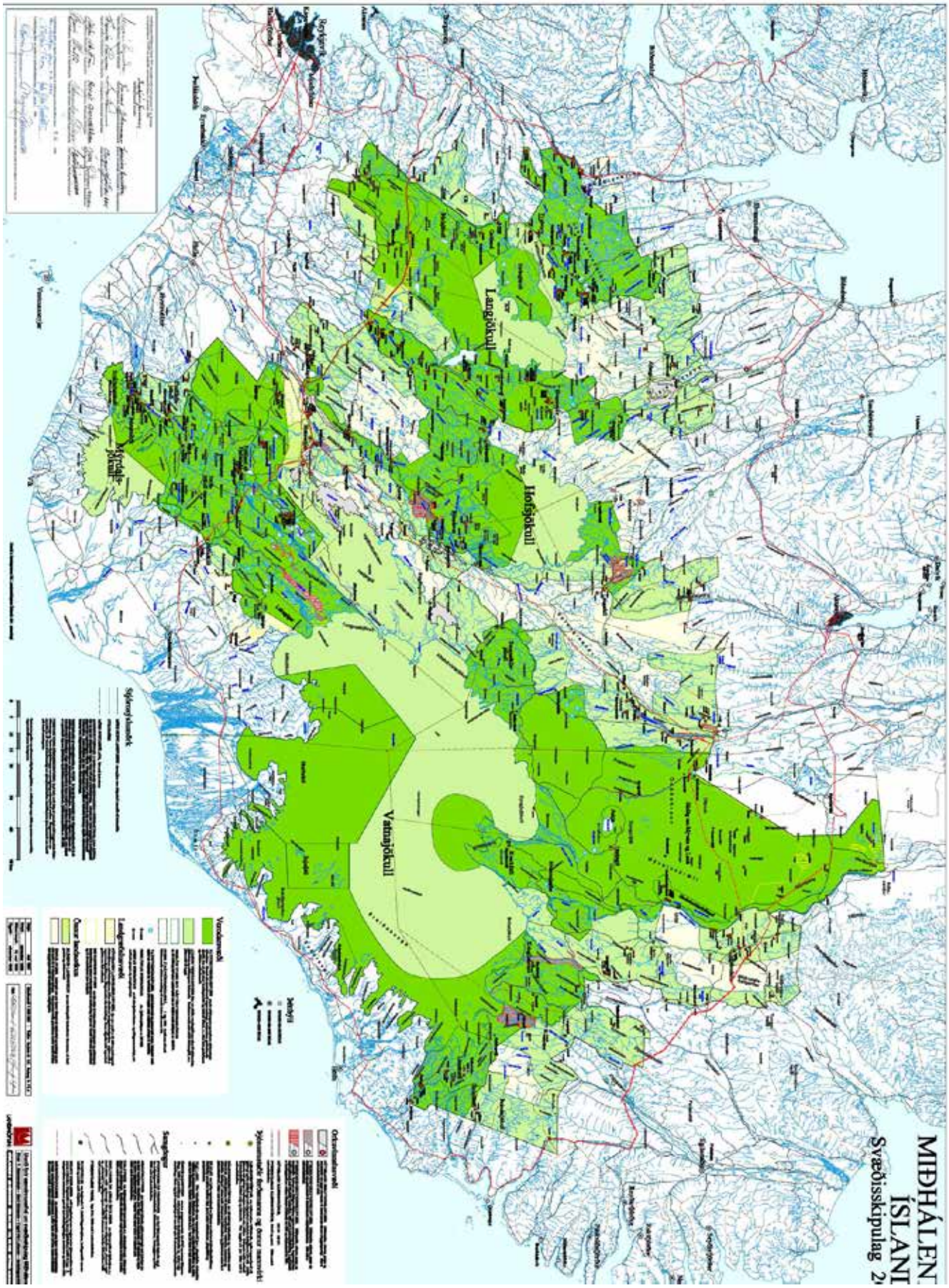
MIÐHÁLEN
ÍSLANI
Svæðisskipulag 2
Langjökull
Hofsjökull
Vatnajökull

Aðferðafræði

Á haustdögum 2018 hófst skipuleg söfnun fyrirliggjandi hnitagagna um skráðar fornleifar á miðhálendinu á einn stað. Í upphafi var ákveðið að afmarka verkefnið við minjastaði (fornleifar) sem hafa verið heimsóttir og hnitsettir af fornleifafræðingum á undanförnum 20 árum en það var ekki fyrr en um síðustu aldamót sem GPS-tækni varð almenn í fornleifaskráningu. Þetta útilokaði flest eldri gögn, s.s. rannsóknir Gísla Gestssonar, Sveinbjörns Rafnssonar og Kristjáns Eldjárns sjálfkrafa úr verkefninu. Víða eru til hnitaskrár sem heldur voru ekki notaðar. Gott dæmi er bókin *Þúsund og ein þjóðleið*[61] en ekki er vitað hvort hnitin sem þar fylgja eru tekin á minjum, á náttúrulegum fyrirbærum eða manngerðum kennileitum (stikum) svo einhver dæmi séu tekin. Fornleifaskráning hefur verið gerð víða á hálendinu síðastliðin 20 ár, t.d. í tengslum við aðalskipulag sveitarfélaga, afmörkuð svæði hafa verið tekin út vegna framkvæmda af ýmsum toga, jaðarbyggðir hafa verið rannsakaðar á nokkrum stöðum og valin svæði í tengslum við Rammaáætlun. Gögnin liggja víða og eru ekki aðgengileg i öllum tilvikum, af þeim sökum gætu einhverjar rannsóknir vantað hér inn. Gögnin koma flest frá Fornleifastofnun Íslands ses. og Minjastofnun Íslands en að auki frá Byggðasafni Skagfirðinga og Fornleifafræðistofunni. Að auki voru fengin hnit frá nokkrum einstaklingum, í öllum tilvikum fornleifafræðingum.

Í heildina var safnað saman upplýsingum um tæplega 1050 minjastaði á hálendinu. Gögnin sem safnað var komu í margvíslegum skrám og voru hönnuð fyrir ólík forrit. Aðallega var um að ræða .gpx skrár og lýsigögn (punktur, flákar, línur). Skrár yfir íslenskar menningarminjar eru oftast punktaskrár en sífellt algengara er að svæði séu mæld upp og minjar sýndar sem heildir. Stærsti gagnagrunnur á þessu sviði er *Ísleif*, sem varðveittur á Fornleifastofnun Íslands ses. Þar eru upplýsingar um rúmlega 35.000 minjastaði sem hafa verið skráðir á vettvangi um allt land síðastliðin 20 ár. Gera má ráð fyrir að þar séu einnig heimildir um rúmlega 70.000 minjastaði til viðbótar um allt land sem hafa ekki verið skráðir á vettvangi. Í minjavefsjá Minjastofnunar Íslands eru aðgengileg hnitagögn frá starfsfólki stofnunarinnar og jafnframt þeim aðilum sem skila inn hnitagögnum þangað.[62]

Punktaskráning hefur ýmsar takmarkanir og á undanförnum árum hefur gætt æ ríkari tilhneigingar, bæði innan náttúru- og minjaverndar til að gagnrýna þá nálgun og skilgreina landslag heildrænt fremur en að horfa eingöngu til stakra eininga án tengsla við umhverfið (sjá t.d. Gísli Pálsson. 2011). Ríkisstjórnin er nýverið búin að fullgilda Landslagssamning Evrópu en honum er m.a. ætlað að stuðla að verndun, stýringu og skipulagi landslags. Þar er landslag að auki skilgreint sem tilkomið vegna menningarlegra og náttúrulegra þátta. Það er því ljóst að áherslur í löggjöfinni eru vonandi að færast í átt að landslagsgreiningu og aukinni heildarsýn á áhrif bæði manns og náttúru.[63] Gögnin sem verða til við punktaskráningu henta illa til að leggja

61 Jónas Kristjánsson og Páll Ásgeir Ásgeirsson. 2011

62 https://www.map.is/minjastofnun/

63 https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2019/03/26/Rikisstjornin-samthykkir-ad-Island-fullgildi-Landslagssamning-Evropu-/?fbclid=IwAR0FF5nn8vyUNFKV1YMrCcqerwy66yf9Jhtj93Qxw-v3lp8K-JxL2v8DtSFM

heildstætt mat á áhrif framkvæmda á landslag og minjaheildir. Birna Lárusdóttir o.fl. halda því m.a. fram að það þurfi að útfæra nánar hugmyndir um menningar- og sögulega vídd í landslagi og þróa aðferðir til að greina minjagildi landslags og áhrif mannvirkja og framkvæmda á heildir. Í skýrslu þeirra segir:

„Það er ekki einungis með verndarsjónarmið í huga heldur einnig til að bæta ákvarðanatöku við framkvæmdir. Helst þarf slík vinna að liggja fyrir áður en tillögur um landnýtingu eru lagðar á borðið, og verður að ná yfir víðtækara svæði en það sem yrði fyrir beinum áhrifum vegna framkvæmda, t.d. einstök lónstæði og byggingareiti. Þar að auki er rannsóknargildið ótvírætt, enda mikill fengur að því að geta greint landfræðilega dreifingu og samhengi ákveðinna byggðamynstra og landshátta.“[64]

Gögnin sem safnað var í þessu verkefni eru misjöfn að gæðum eins og við var að búast. Elstu hnitin eru frá því um 1998 en þau yngstu frá árinu 2018. Það hafa orðið gríðarlega miklar tækniframfarir á þessum 20 árum og af þeim sökum voru ýmis aðferðafræðileg vandamál til staðar þegar kom að því að sameina gögnin. Það var ekki fyrr en 2013 sem Minjastofnun Íslands gaf út staðla í fornleifaskráningu og lagði grunn að samræmingu gagna sem verða til við skráningu.[65] Helstu vandamálin eru talin upp hér neðar:

Skekkja: Algengt var að skekkja á elstu hnitum væri allt að 20-50 m en gögnin verða betri (réttari) eftir því sem nær dregur í tíma. Eldri gögn sem safnað var fyrir árið 2000 eru ónákvæm vegna kerfisbundinnar skekkju í GPS-kerfinu á þeim tíma. Fram til ársins 2000 ruglaði Bandaríkjaher GPS-sendingar til almennings og því eru hnit sem tekin voru fyrir þann tíma ónákvæm. Af þessum sökum er ómögulegt að staðsetja suma staðina með vissu og segja má að þessar elstu skráningar séu barn síns tíma. Hnitin voru jafnframt tekin í þremur hnitakerfum (misjöfn vörpun) og í sumum tilvikum reyndist erfitt að samræma þau. Í dag nota flestir skrásetjarar vörpunina ISN93 og vandamál þessu tengd nánast úr sögunni. Full þörf er á ítarlegri endurskoðun á vettvangi á elstu hnitagögnum af svæðinu af þessum sökum.

Skortur á upplýsingum: Í elstu skýrslurnar vantar stundum grunnupplýsingar líkt og hnit, ljósmyndir og kort. Ekki er heildarhnitaskrá í öllum skýrslunum en þær upplýsingar eru gríðarlega mikilvægar. Það skiptir máli í fornleifaskráningu að geta staðsett sig í umhverfinu, bæði nærumhverfi sínu sem á landinu. Þetta á bæði við á vettvangi sem og í allri úrvinnslu. Þær skýrslur sem ekki hafa þessar upplýsingar eru nánast ónothæfar og því miður sést þetta vandamál enn í dag stöku sinnum. Þessu tengd er sú staðreynd að loftmyndir voru almennt ekki tiltæk gögn fyrr en eftir 2001 og endanleg kortagögn að stórum hluta handgerð og hnitum ekki varpað inn á þau heldur þau færð inn handvirkt. Þau gögn geta þó verið góð og ómetanlegt er að hafa kort og ljósmyndir í skýrslum. Notkun loftmynda við skráningu bætir gjarnan við fleiri

64 Birna Lárusdóttir o.fl. 2016: 26-27

65 Minjastofnun Íslands: 2013.

minjum og þekkingu á landslagi og er einn af hornsteinum fornleifaskráningar í dag.

Skráningaraðferðir: Aðferðafræði við fornleifaskráningu hefur breyst mikið á síðastliðnum 20 árum. Í upphafi var tekið eitt hnit (fleiri til að minnka skekkju) á minjastað og það látið nægja. Á fjölmörgum stöðum var einungis tekið eitt hnit, t.d. í miðju svæðis, þrátt fyrir að þar væru fleiri minjaeiningar (t.d. tóftir, hleðslur eða garðlög). Í fornleifaskráningu í dag er tekið hnit á hverri minjaeiningu. Af þessum sökum var ekki unnt að áætla einingafjölda á skráðum minjastöðum í þessu verkefni, gæði gagnanna eru misjöfn og upplýsingar í skýrslum ekki alltaf þær sömu. Jafnframt er erfitt að áætla hversu mikið af upplýsingum vantar í gögnin. Í upphafi var eingöngu notast við einföld GPS tæki, í dag eru flestar minjar mældar upp og landfræðileg gögn notuð í úrvinnslu. Gögn í dag samanstanda af fitjuskrám og úrvinnsla fer að mestu fram í landfræðilegum upplýsingakerfum.

Númerakerfi: Enn í dag eru notuð misjöfn númerakerfi við fornleifaskráningu. Af þeim sökum er oft erfitt að finna út hvaða staðir hafa verið heimsóttir oftar en einu sinni af ólíkum skráningaraðilum og þá um leið hvort í einhverjum tilvikum geti verið um sama stað að ræða. Skekkja og skráningaraðferðir skipta líka máli í þessu tilliti. Í þessu verkefni var reynt eftir fremsta magni að láta yngstu skráninguna gilda þegar staðir hafa verið heimsóttir oftar en einu sinni, þ.e. í þeim tilvikum þegar hægt var að staðfesta að um sama stað væri að ræða.

7. Rannsóknin

Til þess að skilja menningarsögulegt gildi landslags og minja er nauðsynlegt að horfa á heildstætt á svæði, minjar verða ekki til án nokkurra tengsla við umhverfi sitt, þá sem þar bjuggu og drógu fram lífið. Fáar rannsóknir hafa verið gerðar hérlendis til að meta gildi menningarlandslagsheilda og verðmæti, það er helst í M.A. ritgerð Gísla Pálssonar í fornleifafræði: *Characterising Grímsnes- & Grafningshreppur: A Methodological Case Study* og í verkefninu *Gildi landslags: Fagurferði, menningarminjar og saga*. Forrannsóknir til greiningar og mats á gildi landslags, unnar fyrir faghóp I, 3. áfanga Rammaáætlunar þar sem Gísli og Birna Lárusdóttir rituðu kafla um mat á menningarsögulegum þáttum landslags.[66] Þetta verkefni sem hér er kynnt byggir í grunninn á aðferðafræði þessara rannsókna og á hugmyndafræði sögulegrar landslagsgreiningar sem kom fram undir lok síðustu aldar.[67] Ein helsta breytingin sem hugmyndafræðin fól í sér er sú að stakir staðir voru ekki taldir nægja einir og sér sem forsenda þess að meta gildi og áhrif framkvæmda á umhverfi heldur verður að líta til stærri heilda.

Í þessu verkefni var ákveðið að horfa til sömu áherslna að hluta og árið 2016 við flokkunina. Þær eru:

> *„-Landslagið skiptist ekki upp í söguleg tímabil, heldur er allt landslagið hluti af samtímanum. Landslagið getur þó verið gætt tímadýpt og efnislegu minni.*
>
> *-Fyrri landnotkun getur haft áhrif á núverandi landnotkun.*
>
> *-Menningarminjar hafa allar landfræðilegt samhengi. Nauðsynlegt er að taka tillit til sögulegra korta og annarra gagna."*[68]

Jafnframt var ljóst að ekki var hægt að notast við sömu flokka og í fyrri rannsóknum, svæðið sem hér til athugunar er mun stærra, minjarnar fleiri og landslagið gríðarlega ólíkt enda, róðurrýrt og hálent að stórum hluta. Hér er gerð tillaga að því hvernig flokka mætti allt landslag á hálendinu í þrjá meginflokka: búsetulandslag, óbyggðir og leiðalandslag. Þeir skiptast síðan í nokkra undirflokka eftir einkennum og minjum. Eins og gefur að skilja geta minjar fallið undir nokkrar skilgreiningar og flokkar skarast, það á við um t.d. minjar sem tengjast samgöngum og leitum sem eru nátengdir flokkar með ólík hlutverk.

Þetta er tillaga að flokkun en til að útfæra hana nánar þarf að einblína á tiltekin svæði. Skilgreiningarnar sem lagt er upp með, og þar byggt á fyrirliggjandi þekkingu um minjar á hálendinu, eru eftirfarandi:

66 Gísli Pálsson. 2011; Birna Lárusdóttir o.fl. 2016.
67 Rippon, Stephen. 2012: 3-4.
68 Birna Lárusdóttir o.fl. 2016: 29.

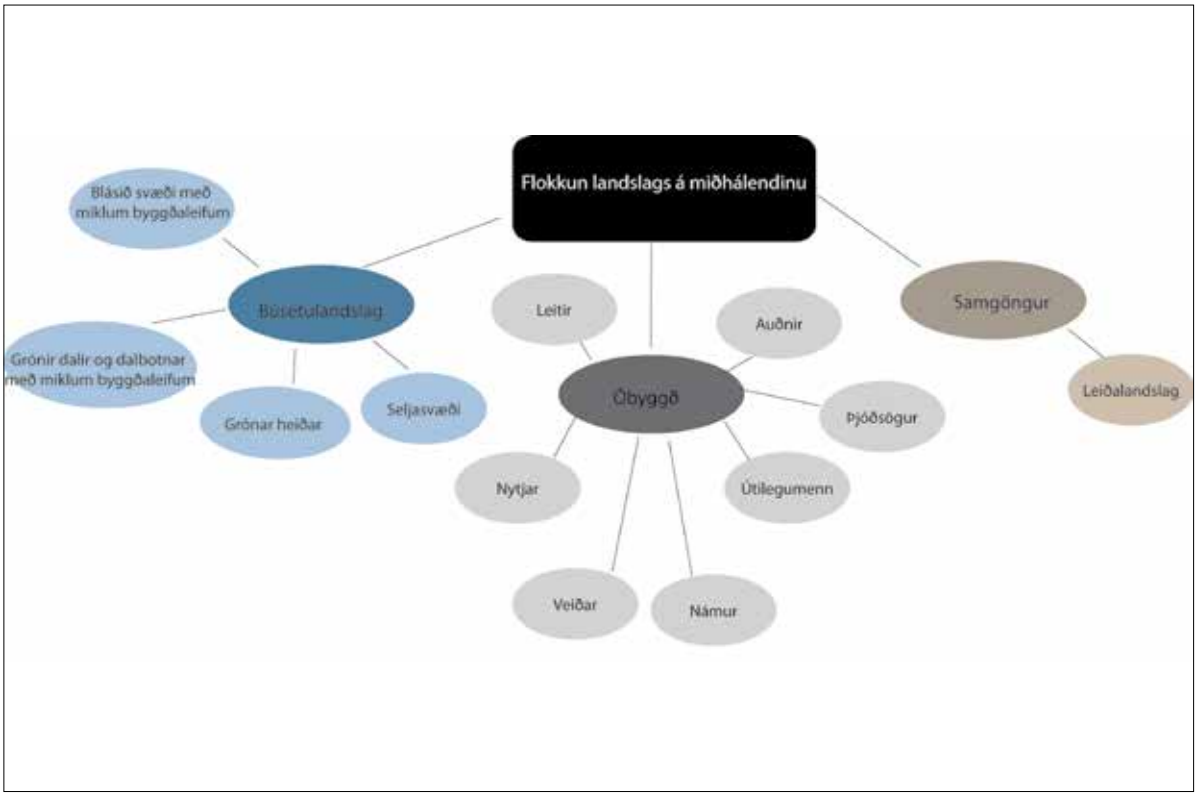

Tillaga að flokkun landlags á miðhálendinu.

1. Búsetulandslag er skilgreint sem kjarnasvæði byggðar og nærumhverfið. Þetta eru svæði þar sem bæir hafa verið og úthagar eru í næsta nágrenni, þar sem byggð hefur getað þrifist og sjást stundum merki um (t.d. fornbýli). Í búsetulandslagi hafa athafnir mannsins yfirleitt skilið eftir sig mikil ummerki. Undir búsetulandslag falla nokkrir undirflokkar sem eru í jaðri miðhálendisins.

    a) Blásið svæði með miklum byggðaleifum líkt og Krókdalur og Þjórsárdalur.

    b) Grónir dalir og dalbotnar með með byggðaleifum sem teygja sig inn fyrir miðhálendismörk. Helstu minjar sem vænta má eru t.d. sel, beitarhús, stöku býli og fjárskýli.

    c) Grónar heiðar með miklum byggðaleifum og beitarnytjum. Helstu minjar sem vænta má eru t.d. sel, beitarhús, byggðarleifar og fjárskýli.

    d) Seljasvæði en þessi flokkur skarast oft við flokka b og c, oft þarf ítarlegar rannsóknir til þess að gera þennan greinarmun.

2. Óbyggð teljast þau svæði þar sem heilsársbyggð hefur að jafnaði ekki verið, litlar nytjar og athafnir mannsins yfirleitt ekki skilið eftir sig mikil ummerki. Óbyggð svæði eru oft á hálendari svæðum eða í jaðri þeirra en það er þó ekki algilt, t.d. flokkast gróðursnautt

hraun með takmörkuðum nytjum undir óbyggð. Meginflokkar í óbyggð eru eftirfarandi:

a) Leitir á afmörkuðum landsvæðum. Minjar sem einkenna þessi svæði tengjast nýtingu miðhálendisins til sumarbeitar fyrir búfé og eru t.d. réttir, ból, fjárskýli, gangnamannakofar og manndómsraunir.

b) Nytjar voru sóttar upp á miðhálendið. Oft var það á svæðum sem í dag eru blásin en einnig var farið mun lengra inn á gróin svæði. Fólk sótti grös, eldivið og gerði til kola. Minjar sem einkenna þessi svæði eru t.d. kolagrafir og örnefni sem geta gefið vísbendingar um skógarnytjar og grasatýnslu.

c) Veiðar voru mikilvægar á Íslandi og ljóst að sum þeirra svæða eru á láglendi meðan önnur eru innan miðhálendismarka. Í þessu verkefni er átt við fiskveiðar og gæsaveiðar en hægt að bæta við fleiri atriðum hér undir á láglendi, t.d. eggjatöku og dúntekju. Minjar sem hér falla undir, innan miðhálendisins, eru herslugarðar, veiðikofar, veiðistaðir og gæsaréttir. Dæmi um þetta eru Antarvatnsheiði, Veiðivötn og Þjórsárver.

d) Námur (brennisteinn, mór, silfurberg, surtarbrandur og hrafntinna) eru örfáar á miðhálendinu og á landinu öllu. Fyrir þessa vöru fékkt hátt verð á 16.-17. öld og fólk lagði mikið á sig mikið erfiði til að nálgast þessi efni. Dæmi um slík svæði er Brennisteinsalda á Landmannaafrétti, Hrafntinnusker á Rangárvallaafrétti og Fremri-Námur í Mývatnssveit.

e) Útilegumenn eru minjaflokkur sem er nátengdur óbyggðum. Það hafa fundist umerki um útilegumenn og staðfesta að að á ýmsum tímum hafi menn lagst út og flúið til fjalla.

f) Auðnir eru gróðurlítil eða -laus svæði, hálfgerðar eyðimerkur þar sem lítið sem ekkert er vitað um ferðir og nytjar manna.

g) Þjóðsögur eru frásagnir sem lifað hafa í munnmælum mann fram af manni og gefa okkur innsýn inn hugarheim liðinna alda og góð dæmi um að fornleifar eru ekki einungis efnislegar. Þjóðsögur gefa okkur einnig vísbendingar um það hvar fólk fór um og svæðin sem það þekkti. Sumar þjóðsögur kunna að vera sprottnar af raunverulegum atburðum en aðrar geta hafa orðið til sem örnefnaskýringar.

3. Samgönguminjar finnast um allt land. Fólk hefur ferðast á milli staða frá upphafi byggðar hérlendis, sumar leiðir eru örstuttar meðan aðrar liggja landshluta á milli og taka nokkra daga. Þetta er einnig sá flokkur sem skilið hefur eftir sig ein mestu ummerki um áhrif manna á miðhálendinu. Samgönguminjar hafa engu að síður verið lítið rannsakaðar og það

að umsvif manna skilji eftir sig og og hafi áhrif á tilteknum svæðum. Undir þennan flokk falla t.d. vörður, áningarstaðir, vöð, brýr, kláfar, tjaldstæði, sæluhús, leiðir og vegir. Í þessu verkefni var einn undirflokkur hér undir:

a) Leiðalandslag sem einkennist af löngum leiðum milli landshluta. Leiðirnar ráðast helst af bithögum fyrir hross og aðgengi. vörðum.

Yfirlit og tilraun til flokkunar

Eins og áður hefur komið fram er fyrra markmið þessa verkefnis að safna saman upplýsingum um hnitsetta minjastaði á miðhálendinu, vinna gögnin í landfræðilegum upplýsingakerfum, samræma eftir fremsta megni og leggja mat á gildi þeirra. Upplýsingum um tæplega 1050 minjastaði innan miðhálendismarka var safnað saman og möguleikar til greininga og framsetningar gagnanna eru fjölmargir. Ákveðin atriði komu strax í ljós við þessa vinnu og um leið hversu mikið vantar upp á allar grunnrannsóknir og aðgengi að gögnum um fornleifar á miðhálendinu. Helstu niðurstöður þessa hluta verkefnis eru sýnd á kortum.

Líkt og sést á korti 1 hér neðar er dreifing hnitsettra minja og um leið rannsóknarsvæða ójöfn þegar horft er á miðhálendið og sum svæði hafa ekki hlotið mikla athygli fornleifafræðinga. Þessar eyður er ekki hægt að skýra með landslaginu einu saman. Greinileg skráningar- og

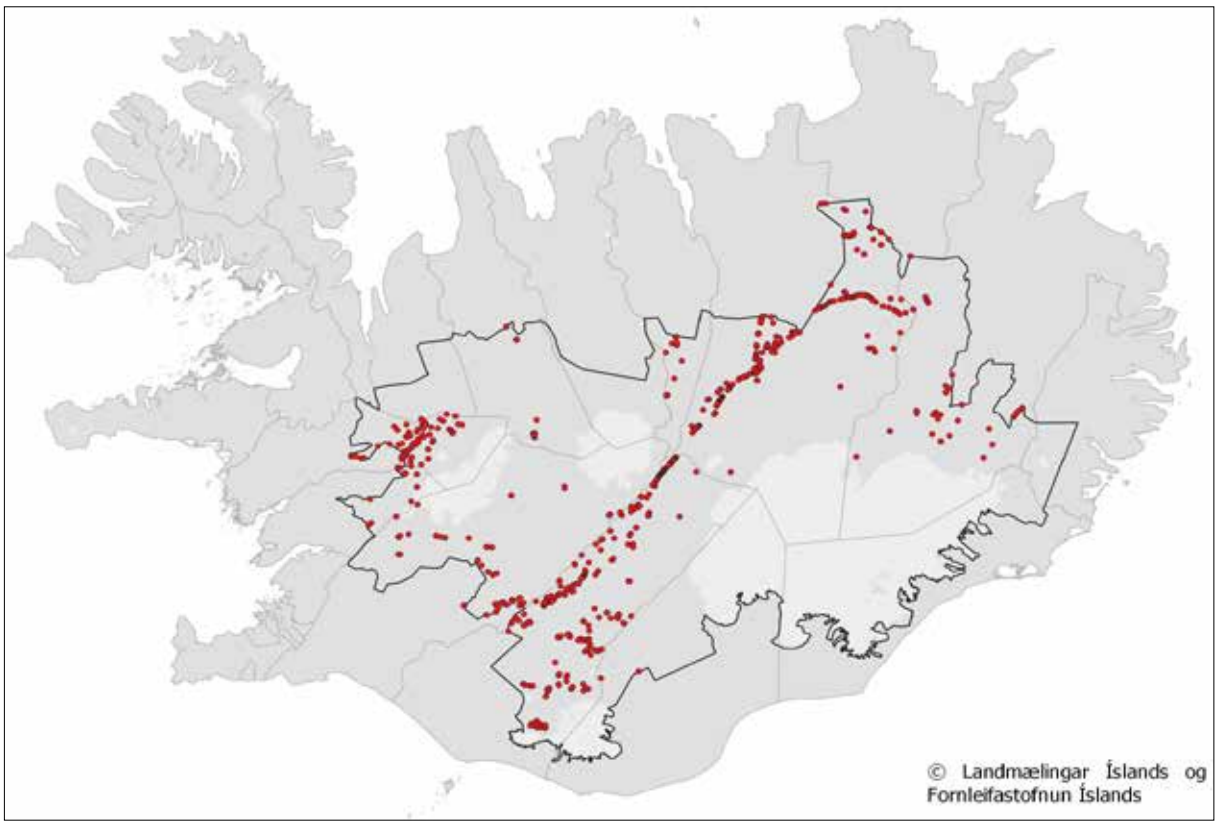

Kort 1: Yfirlit yfir alla hnitsetta minjastaði á miðhálendinu. Gráu línurnar eru sýslumörk.

framkvæmdaslagsíða kemur fram í gögnunum og í stuttu máli er meirihluti minjanna á þeim svæðum þar sem framkvæmdir eru fyrirhugaðar eða hafa farið fram á síðustu 15-20 árum.

Áður hefur verið gerð tilraun til að sýna minjastaði á miðhálendinu. Í skýrslu Orra Vésteinssonar frá 1996 var heimildum safnað saman um tæplega 1200 minjar vegna svæðisskipulags miðhálendisins. Árið 1999 var hluti þeirra valinn sérstaklega og merktur inn á kort (sjá bls. 28) sem hluti af svæðisskipulagi miðhálendisins. Þótt kortið sé ekki nothæf heimild um raundreifingu minja á hálendinu gefur það engu að síður vísbendingar um hvar minjar gætu verið á svæðum sem ekki hafa verið skráð. Á korti 2 hér neðar eru þessi gögn sýnd saman og fylla að einhverju leyti eyðurnar á kortunum. Þarna eru vísbendingar um minjar á svæði eins og við Kjalveg, á Brúardölum og svæði austan Vatnajökuls. Eins og fyrr var bent á í þessu verkefni sýnir þetta kort fyrst og fremst fram á skort á rannsóknum á minjum á miðhálendinu.

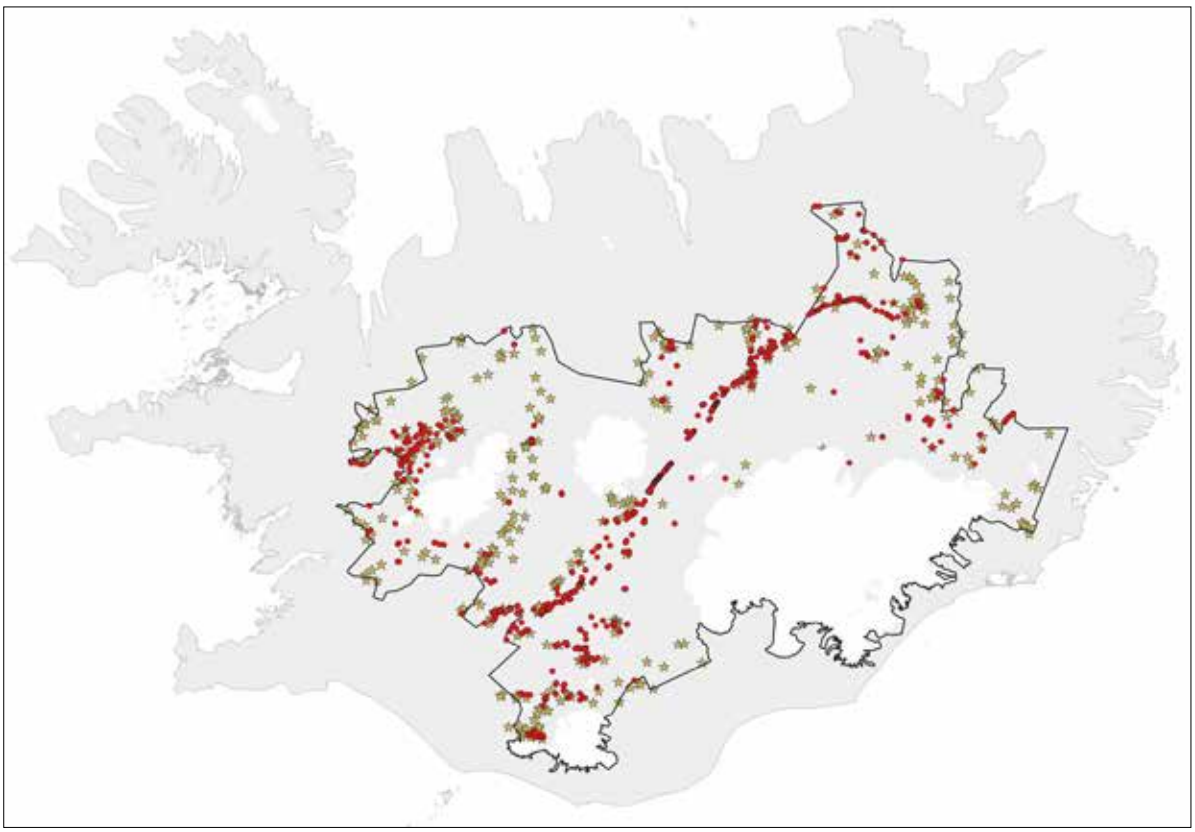

Kort 2: Hnitsettir minjastaðir sjást sem rauðir punktar en staðirnir sem merktir voru inn á kort árið 1999 sjást sem gular stjörnur. ©Fornleifastofnun Íslands og Landmælingar Íslands.

Á miðhálendinu er mun strjálli minjadreifing en á láglendari svæðum og áhrif af mannavöldum lítil, að gróðureyðingu undanskilinni líkt og áður var minnst á. Gróðurfar hefur gríðarlega mikil áhrif, bæði á nýtingu svæða sem og ferðir manna um þau. Þetta sést vel þegar innrauð loftmynd, (sjá kort 3) með hnitsettum minjastöðum er skoðuð. Grónasti hluti miðhálendisins er við jaðar miðhálendisins en stakar gróðurvinjar eru nánast án undantekninga hærra og lengra uppi á miðhálendinu. Gróðurvinjar valda því ennfremur umfram annað að landslagsflokkarnir skarast mikið á miðhálendinu, gróðurlendi er forsenda fyrir ferðum manna

vegna þess að þar er beit. Þannig getur t.d. minjasamsetningin í dalbotnum upp af láglendi verið fjölbreytt, þar geta verið sel, bústaðir, áningarstaðir og heiðlendi til beitar. Gróðurvinjar ættu að vera einn fyrsti staðurinn til þess að skrásetja minjar, flokka og kanna samhengi við nærliggjandi svæði. Fornar minjar í Fagradal, norðan Brúarjökuls, eru gott dæmi um slíka gróðurvin en minjar þar fundust fyrir um 10 árum. Þessar tóftir hafa ekki verið aldursgreindar en ástand og lag þeirra bendir til þess að þær séu fornar. Annar slíkur staður er hringlaga tóft í Ódáðahrauni, ekkert er vitað um tilgang eða hlutverk hennar. Langt er í rennandi vatn og allan gróður frá tóftinni og ekki er vitað um þekktar leiðir í næsta nágrenni.

Rúst í Ódáðahrauni sem ekki er nærri gróðri né rennandi vatni. ©Fornleifastofnun Íslands

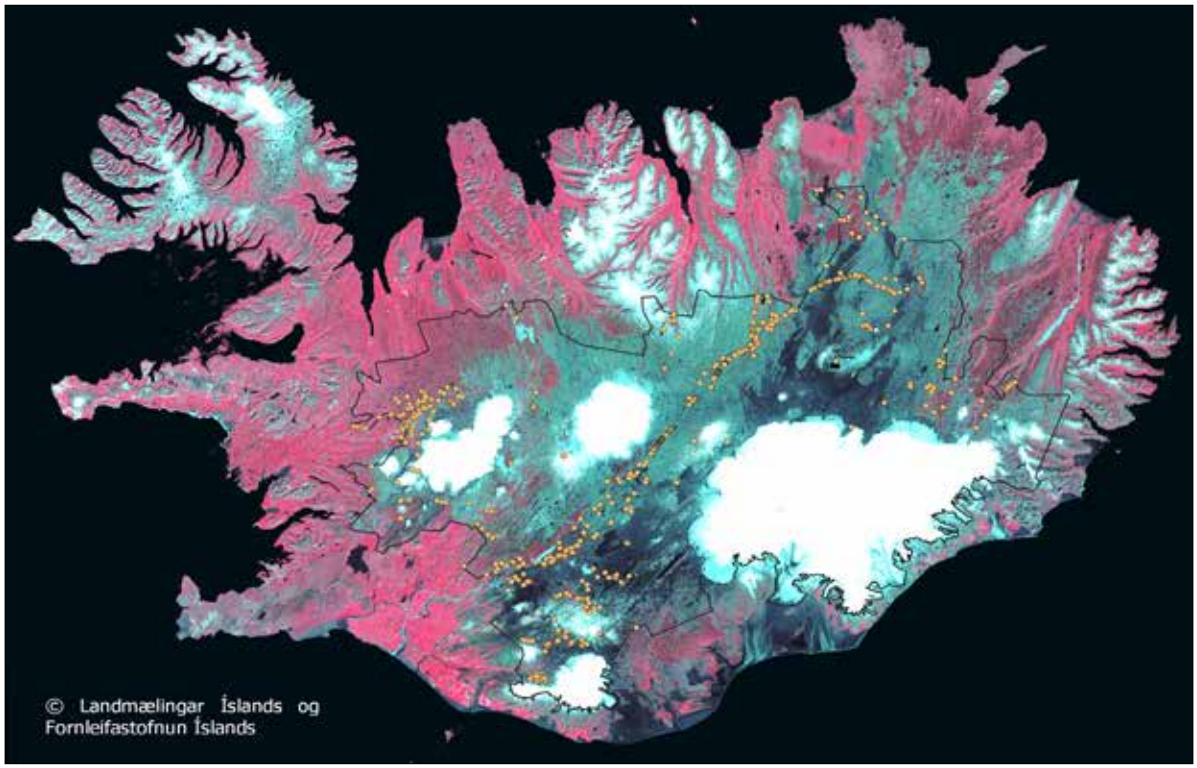

Kort 3: Hnitsettir minjastaðir sjást sem gulir punktar á innruaðri loftmynd. Gróin svæði eru rauð en græn svæði eru auðnir.

Eins og greint var frá í upphafi kaflans voru nokkrar áherslur hafðar til hliðsjónar við

greiningu gagnanna. Þegar þau atriði eru höfð í huga ásamt nýtingu svæða og tengslum við byggð á láglendi koma áhugaverðir hlutir í ljós. Á korti 4 eru hnitsettir minjastaðir sýndir ásamt öllum býlum sem getið er í Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalín frá 1703. Tengsl landslags og umsvifa mannsins eru áberandi. Í fyrsta lagi er greinilegt að þar sem dalir skerast inn í hálendisbrúnina eru minjar. Í öðru lagi virðist sem minjadreifingin sé þéttust við jaðar miðhálendisins og meðfram leiðum. Þegar fjær dregur þessum svæðum, þá fækkar minjum. Landslag, vatnsföll og gróðurfar hefur mikil áhrif á það hvert fólk fór og í kjölfarið skilja menn eftir sig ummerki á borð við mannvirki, þjóðsögur og örnefni. Landslagsfyrirbæri og staðir fá ekki nafn eða lýsingu fyrr en fólk þekkir þá. Þetta staðfestir tengsl milli ólíkra flokka og sýnir hversu nauðsynlegt er að skoða landslag og minjar heildrænt.

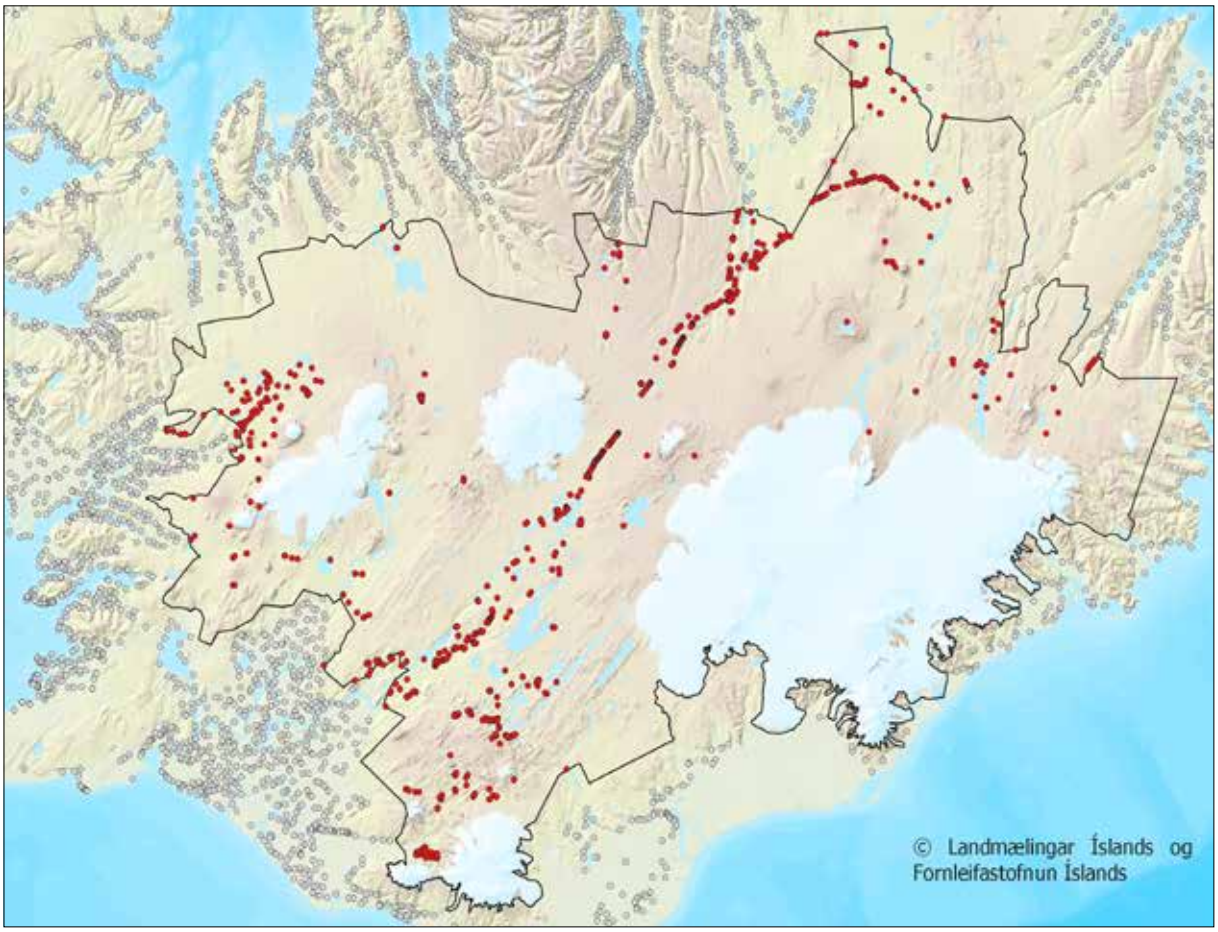

Kort 4: Hnitsettar minjar eru sýndar sem rauðir punktar en lögbýli á Íslandi árið 1703 eru gráu punktarnir. Gögn úr landfræðilegum grunni Gísla Pálssonar, sjá www.jardabok.com.

Þegar ákveðnir flokkar eru teknir til nákvæmari greiningar er hægt að greina einkenni svæða enn frekar. Samgöngur eru einn slíkur þáttur. Stór hluti hnitsettra minjastaða tengist samgöngum, þeir eru rúmlega 660 talsins af tæpum 1050 minjastöðum. Leiðir manna hafa mikil áhrif á minjadreifingu, við þær eru vörður, sæluhús, vegabætur, vöð og brýr svo að einhver dæmi séu tekin. Þegar samönguminjar eru sýndar á korti ásamt lögbýlum frá 1703 sést einnig hversu mikil áhrif dalirnir sem skerast inn á miðhálendið skipta úr þeim liggja nánast án

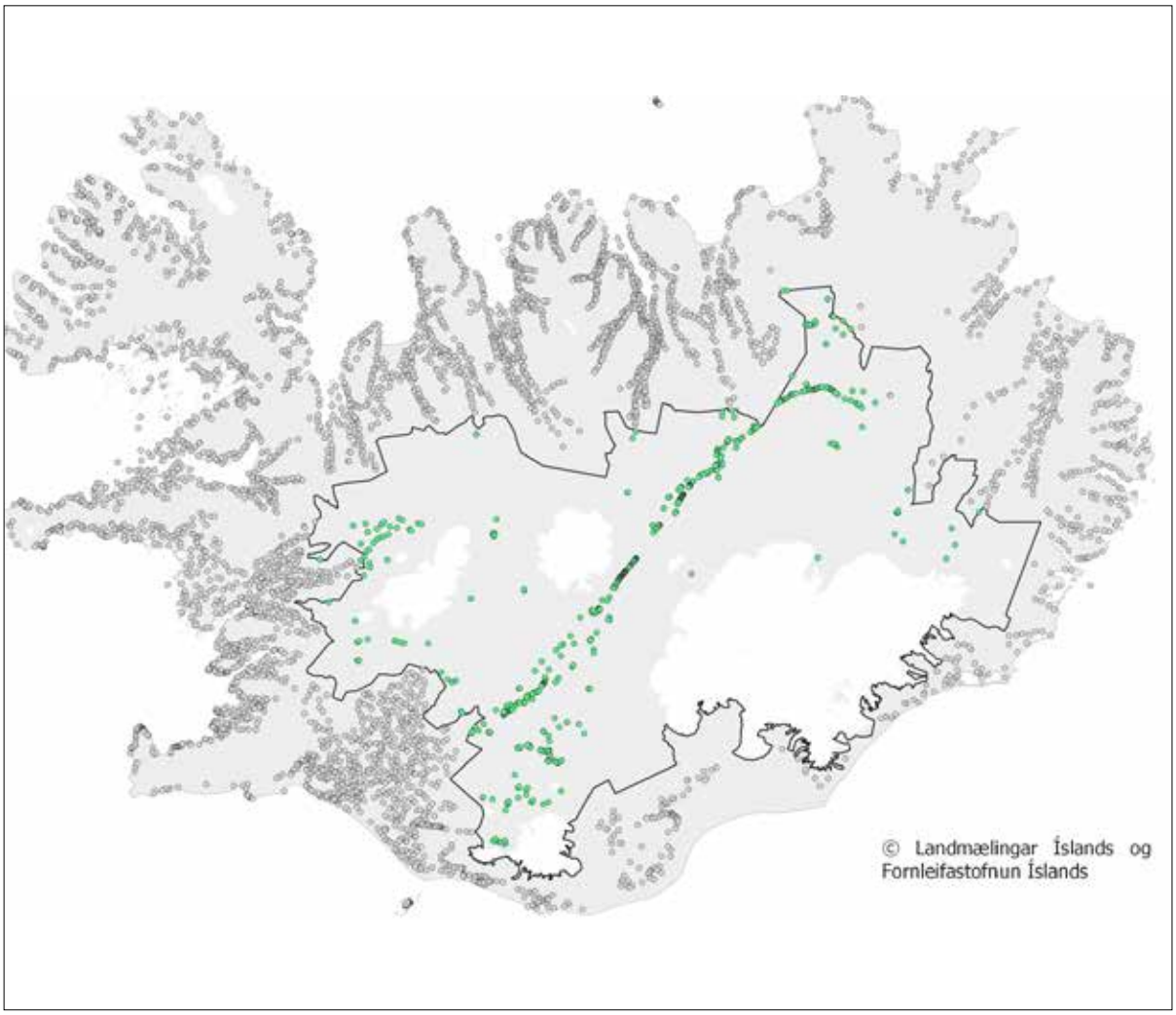

Kort 5: Hnitsettar samgönguminjar eru sýndar sem grænir punktar en lögbýli á Íslandi árið 1703 eru gráu punktarnir. Gögn úr landfræðilegum grunni Gísla Pálssonar, sjá www.jardabok.com.

undantekningar leiðir. Einhverjar eru þjóðleiðir en aðrar eru líklega farnar í öðrum tilgangi t.d. í leitum, nytjum eða í óþekktum tilgangi. Mikilvægi leiðanna felst ekki síst í því að flestar tengja saman landshluta og gefa vísbendingar um hvaða umhverfi fólk þekkti.

Jarðhiti er víða á miðhálendinu og hefur hann án efa haft áhrif á ferðir manna. Á slíkum stöðum voru oft gróðurvinjar og því kjörnir áningarstaðir á ferðalögum milli landshluta. Jarðhitasvæði, ásamt gróðurvinjum, ættu því að vera einn líklegasti staðurinn til að finna minjar. Það sést vel á korti 6 hér neðar, þar eru lág- og háhitasvæði og hnitsettar minjar sýnd saman. Minjar eru á stórum hluta heitra svæða á miðhálendinu með örfáum undantekningum og svo eru önnur svæði þar sem þessar upplýsingra eru ekki tiltækar.

Seinna markmið verkefnisins var tilraun til flokkunar á menningarsögulegum gildum og landnotkun á afmörkuðum svæðum og beita á þau flokkun sem áður var kynnt á bls. 33. Ákveðið var að einblína á tvö svæði á miðhálendinu þar sem tiltölulega mikið er til af nýlegum skráningargögnum. Ekki var talið mögulegt að skoða allt miðhálendið eins og staða þekkingar er í dag. Í skráningarskýrslum þessara svæða er ritað um helstu minjaflokka með einhverjum hætti, samhengi milli minja og byggðasögu en slík vinna er mikilvæg fyrir verkefni eins hér

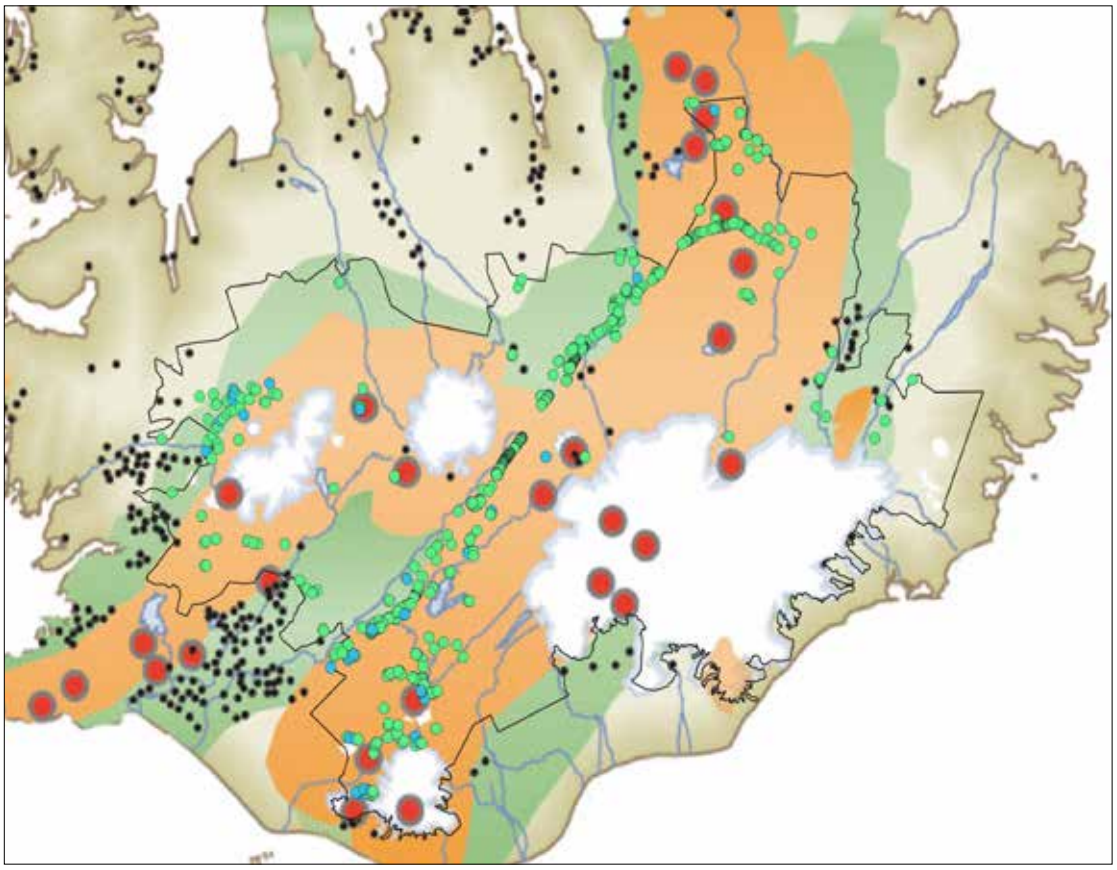

Kort 6: Hnitsettar samgönguminjar eru sýndar sem grænir punktar, rauðu hringirnir eru háhitasvæði en svörtu punktarnir eru lághitasvæði. ©orkustofnun.is

er kynnt. Svæðin eru Hvítársíða í Mýrasýslu (það svæði sem nær inn fyrir hálendismörk) og afréttir Rangvellinga og Landsveitar í Rangárvallasýslu.

Frumniðurstöður á flokkun landslags verða sýndar á kortum sem munu bæði draga fram menningarsöguleg einkenni í landslagi miðhálendisins á sjónrænan hátt en einnig mun flokkunin verða grundvöllur til mats á menningarlegum verðmætum þessara svæða. Við úrvinnslu gagnanna í landfræðilegum upplýsingakerfum var fyrst og fremst stuðst við herforingjaráðskort danskra landmælingamanna frá fyrri hluta 20. aldar, ýmis landupplýsingagögn Landmælinga Íslands og þau skráningargögn sem safnað var saman í þessari vinnu. Gögnin sýna m.a. gróðurfar, vatnafar, hæðalínur og samgönguleiðir en minjarnar eru grundvallarheimildir um landnotkun og landshætti. Með þessum hætti var lagður grunnur að menningarsögulegri flokkun miðhálendisins.

Hvítársíða:

Fornleifar í Hvítarsíðu voru skráðar árin 2004 - 2005 af Fornleifastofnun Íslands vegna vinnu við aðalskipulag og samtals skráðir tæplega 800 minjastaðir, bæði innan heimalanda jarða og á afrétti hreppsins. Af þeim eru 109 minjastaðir ofan miðhálendismarka en ekki er vitað hversu

margar einingar eru þar undir, vafalaust talsvert fleiri. Minjarnar voru flestar í um 400-450 m hæð.

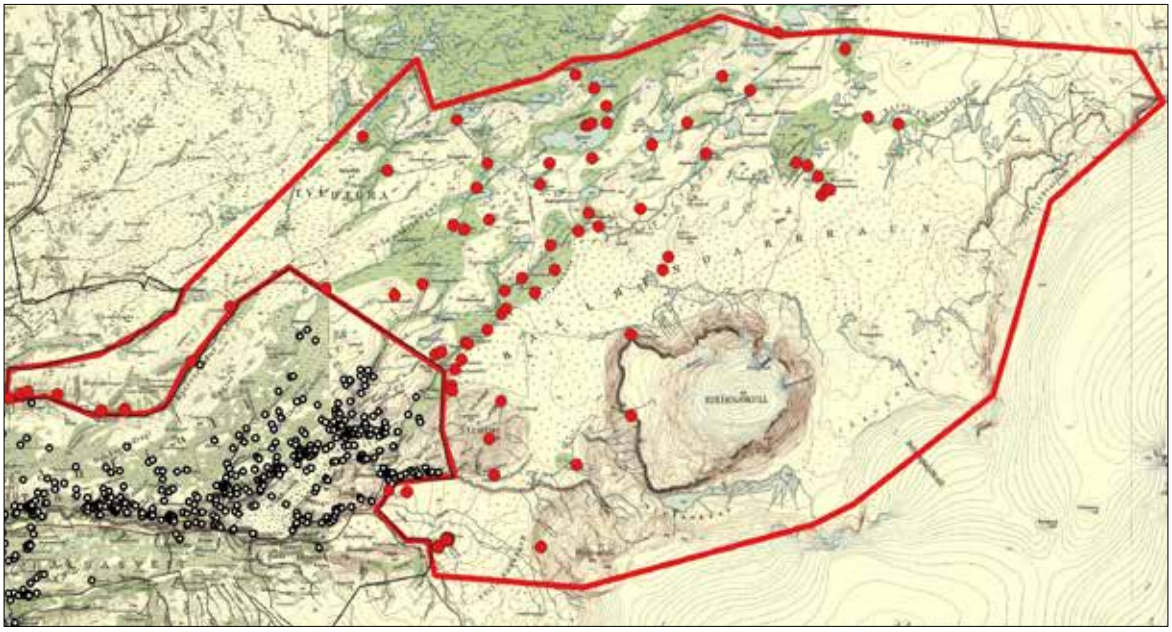

Kort 7: Hnitsettar minjar innan miðhálendis í Hvítársíðu eru sýndar með rauðum punktum. Aðar minjar utan svæðis eru hvítar. ©Fornleifastofnun Íslands og Landmælingar Íslands.

Byggðinni í Hvítársíðu er í daglegu tali skipt í þrennt: Krók, Miðsíðu og Niðursíðu en afréttarlandið nær upp á Arnarvatnsheiði. Landsvæði í Króknum er hið eina innan miðhálendismarka. Gróðurfar í Króknum er kjarrgróður, mosavaxið helluhraun, þéttur skógur og þarna er eitt grónasta svæði miðhálendisins. Í Hvítarsíðu er ekki er langt í stöðuga byggð frá jaðri miðhálendisins, býlið Kalmanstunga er til að mynda rétt utan miðhálendisins líkt og það er afmarkað í dag. Núverandi afréttarland var að stórum hluta í eigu Kalmanstungu, sem var ein stærsta jörð í sýslunni, en fé var fyrst rekið þar á afrétt um miðja 19. öld. Hreppurinn keypti landið undir lok 19. aldar og síðan hefur það verið afréttur. Þetta landsvæði var því í grunninn beitarland en þangað var jafnframt farið til veiða. Svæðið er erfitt yfirferðar vegna vatnsfalla á köflum.[69] Ekki eru miklar eyðibyggðir á eða við jaðar miðhálendisins á svæðinu. Mikil seljabyggð var hinsvegar þar og víða eru ummerki um sel frá bæjum í Hvítársíðu og þar eru mikil og góð beitilönd. Hafa ber í huga að ekki eru alltaf skýr skil á milli minja sem tengjast seljum og heilsársbúsetu. Það var ekki óalgengt að föst búseta væri reynd í seljum í lengri eða skemmri tíma.

Það sem einkennir þetta svæði frekar en önnur eru fjölmargar sagnir um útilegumannabyggð í og við Hallmundarhraun. Hleðslur og fleiri minjar er m.a. að finna í Surtshelli, Víðgelmi, Beinaholu og Franshelli. Í hrauninu í Króknum leynast hellar, hlaðin aðhöld úr hraungrýti, tófugildrur og fjölmargar vörður sem oft marka einhverjar af þeim fornu leiðum sem lágu yfir hraunið og hafa hér og þar sorfið upp úr því. Á Arnarvatnsheiði er fjöldi sæluhúsa,

69 Göngur og réttir. II: 1984: 330-331.

leitarmannakofa, veiðikofa og réttarústa. Þar er einnig fjöldi varða sem marka fornar leiðir yfir heiðinna auk ýmissa annarra minja. Leiðir eru meðal annars Skagfirðingavegur um Stórasand, Grímstungaheiðarvegur og Núpdælagötur.[70] Það er ljóst að þetta er svæði á mörkum byggðar og hálendis, þarna blandast saman nýting þess sem beitilands, leiðalandslags og seljasvæðis. Það eru skörp skil í minjadreifingu við sýslumörk Vestur-Húnavatnssýslu og án efa er mikið af minjum á Arnarvatnsheiði sem enn á eftir að hnitsetja og skoða á vettvangi þar en mikið skortir á skráningu í Húnavatnssýslum.

Það eru greinileg skil í landslagi og nýtingu þess sem stjórnast af gróðurfari að mestu, minjarnar þræða gróin svæði norðan við hraunbrún Hallmundarhrauns en hraunið sjálft er lítið annað en auðn. Þannig eru miklar andstæður á milli hraunsins og gróinna svæða. Hér sést einnig greinilega hversu strjálli minjadreifingin er samanborið við láglendari svæði, skráðar minjar á láglendi eru hvítir punktar. Það sést einnig að gömlu þjóðleiðirnar voru ekki raktar þegar svæðið var skráð, enda heyrir til undantekninga að það sé gert í skráningarvinnu en það er oft gríðarlega tímafrekt verk. Þegar kemur að því að leggja mat á gildi landslagsins og minjanna hefði það verið ómetanlegt og bætt við miklu af upplýsingum. Þetta er svæði sem hafði margvísleg hlutverk, er eitt hið grónasta innan miðhálendismarka sem hefur mikil áhrif á nýtingu landslagsins. Líkt og við var að búast er mikil skörun hér á milli flokka enda tiltölulega stutt síðan svæðið varð

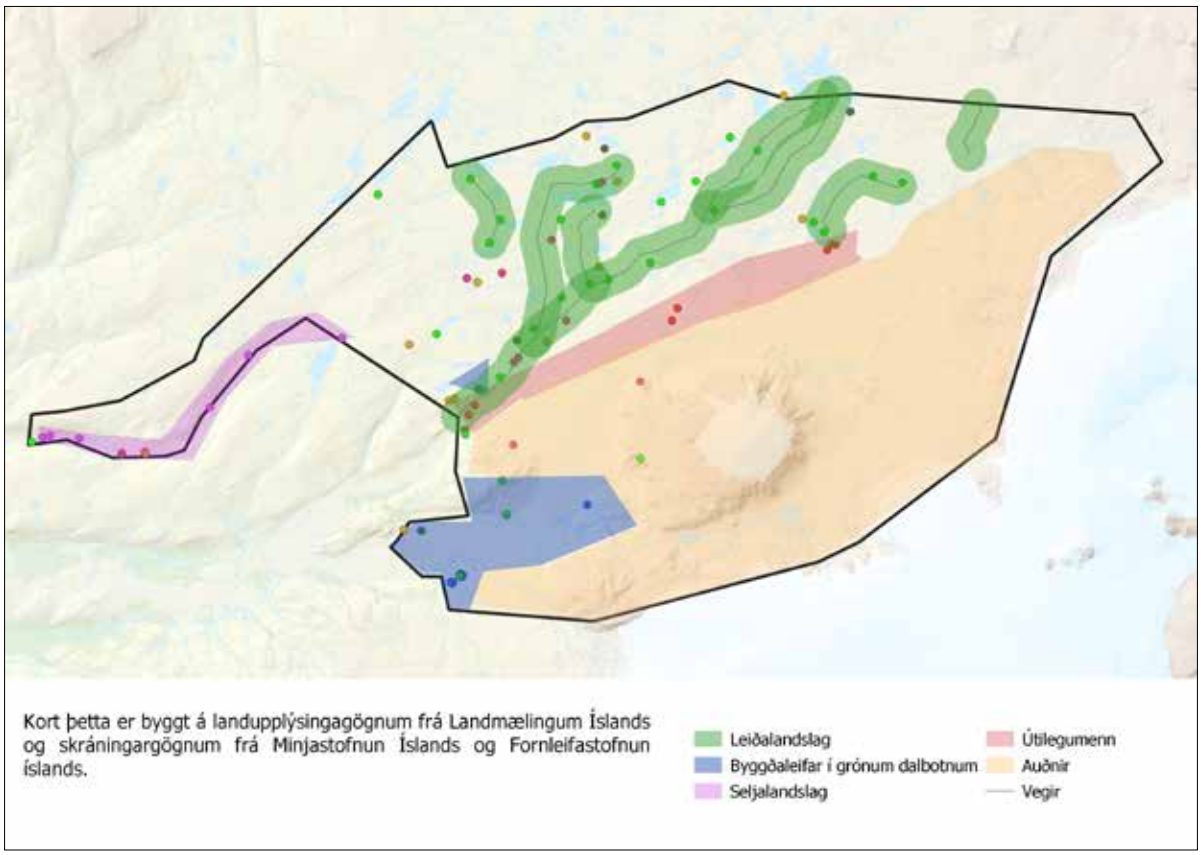

Kort 8: Tilraun til flokkunar menningarlandslags í Hvítársíðu.

70 Ágústa Edwald. 2005.

afréttur. Samgöngur hafa hins vegar verið hér allt frá fyrstu öldum byggðar en sá mikli fjöldi útilegumannabústaða sem hér er bendir til þess að ekki hafi verið fjölfarið á þessu svæði, a.m.k. ekki á austurhluta þess.

Auðnir

Það er almennt talið að bændur hérlendis hafi haft í seli frá fyrstu tíð og selfarir voru fastur liður í búskap allt fram á 17. eða 18. öld.[71] M.a. er ritað um sel í Kjarrárdal, ofan Hvítarsíðu í Heiðarvígasögu[72] og landslagið í jaðri miðhálendisins sýnir án efa vel landnýtingu og ummerki um seljabúskap fyrri alda, mögulega allt frá fyrstu öldum byggðar. Það er erfitt að greina á milli flokkanna gróinna heiða, seljabyggðar og ummerkja um leitir á svæðinu. Þeir skarast mikið og hér þarf betri rannsóknir til þess að að greina á milli þessara flokka. Minjar á þessu svæði eru að mestu úr þremur flokkum, grónum heiðum, leitum og seljasvæðum. Það kom einnig fram sterk fylgni milli leiðalandslags og leita, minjar sem tilheyra báðum flokkum eru á sömu svæðum og hefur þar gróðurfar mikið að segja enda þurftu menn að treysta á beit fyrir hross og annan búsmala auk þess sem féð hefur fyrst og fremst haldið sig á grónum svæðum.

Byggðaleifar í grónum dalbotnum:

Á tveimur svæðum eru þekkt býli, innst í Hvítársíðunni. Þessi svæði eru í jaðri miðhálendisins og á þeim eru t.d. bæjarstæði, túngarðar, útihús og aðrar minjar sem búast má við nærri bæjum. Þetta eru svæði sem bera merki um forna byggð sem var fremur skammvinn eða svæði sem voru stundum í byggð um tíma en í eyði þess á milli.

Seljalandslag

Vestast á svæðinu, þar sem land hækkar ofan við stöðuga byggð er skýrt afmarkað seljasvæði. Svæðið er mjótt og þar eru nokkur sel frá bæjum í Hvítársíðu sem raðast í beina línu. Það eru hvergi garðlög, fleiri rústir eða túnstæði umhverfis selin. Ekki eru vísbendingar um að svæðið hafi verið nýtt til nokkurs annars þótt ekki sé útilokað að einhvern tíma hafi verið reynd heilsársbyggð.

71 Orri Vésteinsson. 1996: 43.
72 ÍF III: 283-84.

Leiðalandslag

Þjóðleiðir hafa alltaf legið vestan við Hallmundarhraun en umferð um hraunið sjálft var líklega ekki mikil. Eins og við var að búast er mest þéttni samgönguminja nærri vegslóða sem merktur er á herforingjaráðskortið en er hér teiknaður upp. Það er einnig ljóst að samgönguminjar eru vanskráðar á vettvangi, það er gríðalega tímafrekt og kostnaðarsamt að ganga þjóðleiðir. En um leið er það mikill ókostur þegar kemur að því að leggja mat á gildi landslags. Það er erfitt að afmarka áhrifasvæði samgönguminja en margir þættir hafa áhrif á það hvert fólk fór og hvert það komst. Þetta eru hlutir líkt og gróðurlendi, vatnafar og jarðfræði en það sem er sýnilegt út frá miðlínu leiðanna getur líka skipt máli. Hér þarf að skoða atriði líkt og kennileiti og örnefni sem hafa orðið til á ferðum manna og almennt séð landslag sjónlínu þegar ferðast er um. Áhrifasvæði leiðalandslags var haft 5 km breitt og þar miðað við dreifingu þekktra minja út frá leiðum og breidd góðurlendis. Þetta þarfnast frekari rannsókna en væntanlega er áhrifasvæði leiða þrengra eftir því sem minna landrými er og landslag óaðgengilegra.

Útilegumenn

Hin mikla útilegumannabyggð í Hvítarsíðu vekur áhuga ekki síst vegna nálægðar við efstu bæi sem þar voru í byggð og þekktar þjóðleiðir. Í einhverjum tilvikum eru einungis nokkrir kílómetrar í bæina og þjóðleiðir. Ummerki um útilegumenn raðast þar í hraunjaðarinn, ekki langt frá grónu svæðunum og minjarnar hafa sumar hverjar verið aldursgreindar til 10. aldar. Þar sem minjar um útilegumenn er að finna á grónum, láglendari svæðum eru það í öllum tilvikum þjóðsögur sem greina frá vígi þeirra eða átökum á milli bænda og þeirra. Hvergi annarsstaðar, svo vitað sé, er álíka svæði innan miðhálendisins.

Auðnir

Hallmundarhraun er talið hafa myndast á 10. öld, skömmu eftir að land bygðist. Í fornu kvæði, Hallmundarkviðu, er þessu gosi lýst en kviðan er líklega ort stuttu eftir hamfarirnar. Hallmundarhraun er auðn og lítið sem ekkert af minjum er þar að finna, hraunið er gróðurlítið og engar heimildir eru um nytjar eða ferðir þar yfir. Hins vegar eru til sagnir og gömul örnefni sem greina frá bæjum sem fóru að öllum líkindum undir hraun og vísbendingar eru um miklar breytingar á landslagi.[73]

73 Árni Hjartarson. 2015: 66.

Afréttir Rangvellinga og Landsveitar:

Hlutar þessara afrétta hafa verið skráðir oftar en einu sinni af fornleifafræðingum á síðustu 10-15 árum og af þeim sökum eru til miklar upplýsingar um minjar þar. Árið 2008 var hluti þeirra beggja skráður í 2. áfanga Rammaáætlunar. Áhersla skráningarinnar var á háhitasvæði og úttektarsvæðið kennt við Torfajökul.[74] Afréttirnir voru einnig skráðir í tengslum við aðalskipulagsvinnu Rangárþings ytra árin 2009 og 2015 af Fornleifastofnun Íslands.[75] Í heildina voru um 4000 minjastaðir skráðir í sveitarfélaginu á árunum 2006-2015, af þeim eru 165 innan miðhálendismarka en óvíst hversu margar einingar eru þar undir. Minjarnar eru í yfir 600 m hæð og mikið er um jarðhita á svæðinu.

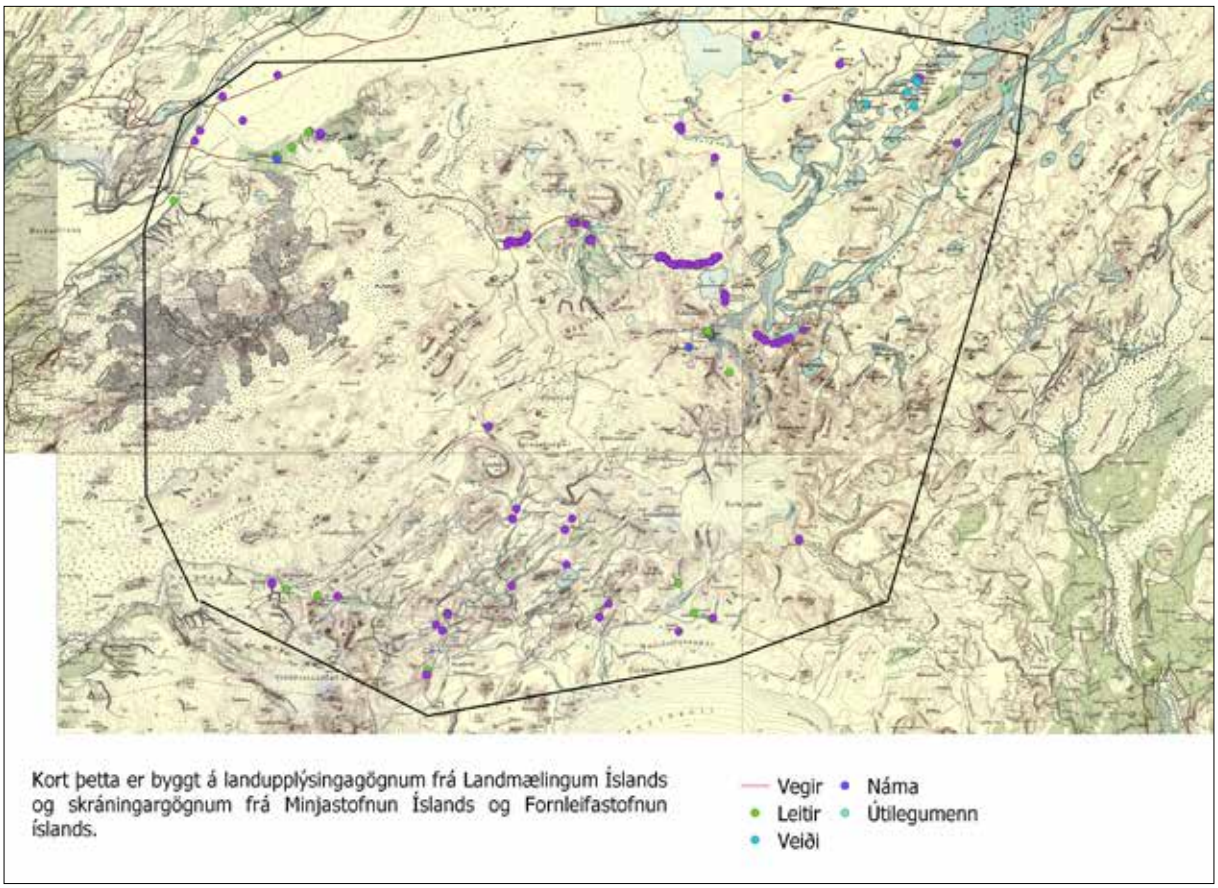

Kort 9: Hnitsettar minjar innan miðhálendis á tveimur afréttum í Rangárvallasýslu. ©Fornleifastofnun Íslands og Landmælingar Íslands.

Í Rangárvallasýslu eru skil milli láglendis og hálendis yfirleitt skýr, langt er á milli byggða og afrétta víðast hvar. Mikill meirihluti þessa landflæmis er fjöll, gróðurlaus hraun og sandar en grónar vinjar eru víða. Umhverfið er að mestu ósnortið að sjá. Ein vinsælasta gönguleið landsins, Laugavegurinn, liggur um svæðið og mikill fjöldi ferðamanna er hér allt árið. Langflestar minjar á þessu svæði tengjast fjárleitum á haustin, samgöngum og að auki hefur mannvirkjagerð verið talsverð á Landmannaafrétti allt fram á okkar daga. Gangnamannakofar voru ekki algengir á

74 Magnús A. Sigurðsson og Sólborg Una Pálsdóttir. 2008.
75 Kristborg Þórsdóttir. 2014: Kristborg Þórsdóttir. Í vinnslu.

afréttum sýslunnar, í fyrstu leitum gistu menn yfirleitt í tjöldum og í eftirleitum voru ból víða í hellisskútum. Flestar sæluhúsarústir á svæðinu eru því frá 19. öld, undantekningar eru við Landmannahelli og í Landmannalaugum. Á þessu svæði eru líka heimildir um minjar þar sem menn reyndu á styrk sinn og karlmennsku í leitum. Í Snjóöldufjallgarði eru þekktar minjar tengdar útilegumönnum en þær taldar frá upphafi 17. aldar. Jafnframt eru við Veiðivötn gangnaminjar og minjar tengdar fiskveiði en vötnin voru nytjuð lengi vel.[76]

Samgönguminjar setja einnig svip á svæðið, þarna lágu tvær þjóðleiðir, Fjallabaksleið syðri og Landmannaleið. Báðar voru þær varðaðar en vörðurnar voru því miður ekki hnitsettar nema að hluta í fyrri skráningum, t.d. liggur Fjallabaksleið syðri og þá um leið vörðurnar, nokkuð frá núverandi akvegi að mestu. Af sögu svæðisins er hægt að gera sér grein fyrir því hvers konar minjar er þar að finna, þ.e. aðallega minjar tengdar ferðalögum, samgöngum, veiði

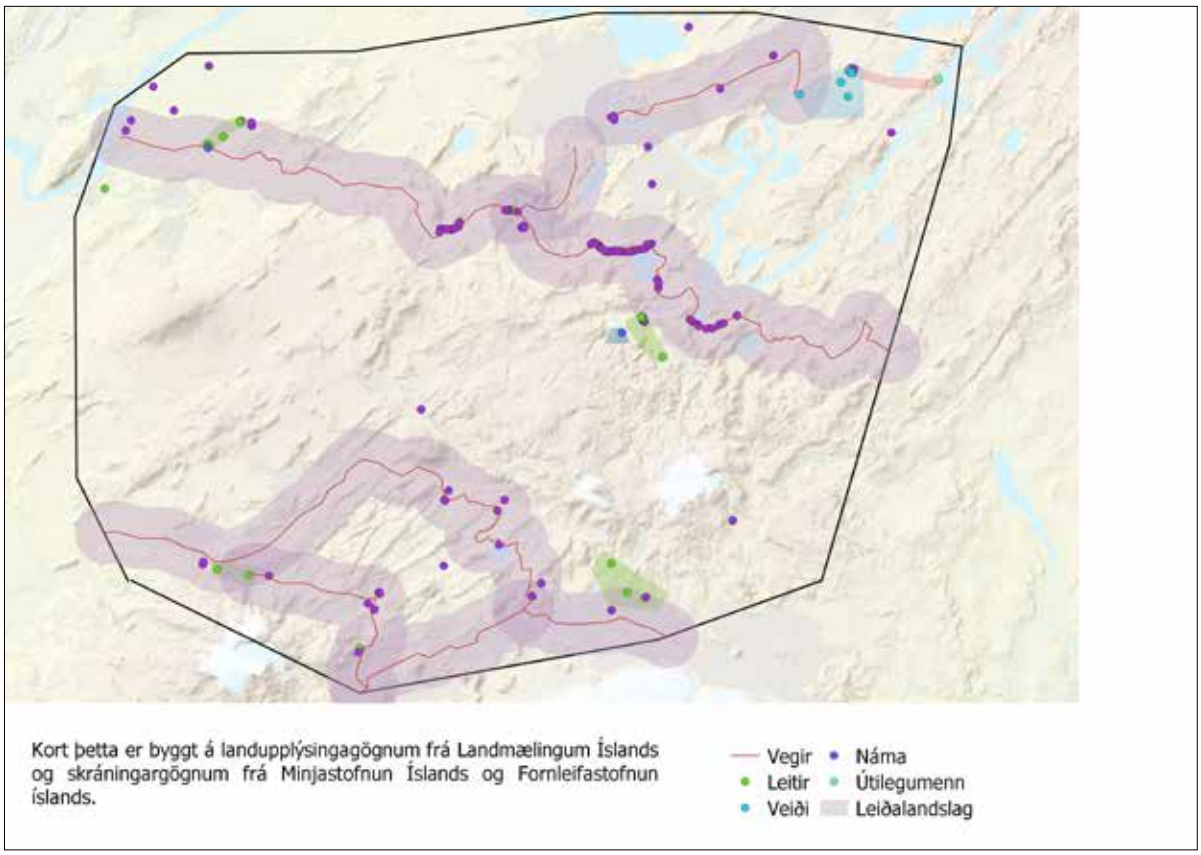

Kort 10: Tilraun til flokkunar menningarlandslags á afréttum í Rangárvallasýslu.

og nýtingu sem afréttar.

Það blasir við að þetta er svæði sem var aldrei í byggð og auðnir setja stóran svip á landslagið. Það eru greinileg skil í landslagi og nýtingu þesss og helgast það af gróðurfari að mestu, minjarnar þræða gróðurvinjar og jarðhitasvæði, auðnir eru ríkjandi að öðru leyti. Hér sést einnig greinilega hversu strjálli minjadreifingin er samanborið við láglendari svæði sem og Hvítarsíðuna. Einnig kemur vel fram að gömlu þjóðleiðirnar voru ekki raktar þegar svæðið var

76 Orri Vésteinsson. 1996: 52-53.

skráð, enda heyrir til undantekninga eins og áður hefur komið fram.

Leiðalandslag

Það er erfitt að afmarka áhrifasvæði samgönguminja en þær eru stærsti menningarsögulegi flokkur þessa svæðis og setja mikinn svip á landslagið á vissum svæðum. Enn í dag taka leiðir og áningarstaðir mið af gömlu þjóðleiðunum og uppbygging hefur haldið áfram fram á þennan dag. Margir þættir hafa áhrif á það hvert fólk fór og hvert það komst. Þetta eru hlutir líkt og gróðurlendi, vatnafar og jarðfræði en þau kennileiti sem eru sýnileg út frá miðlínu leiðanna skipta ennfremur máli. Það eru atriði líkt og örnefni, landslag sjónlínu þegar ferðast er um, þ.e. hvað sjáum við og mismunandi hlutverk leiða.

Hér var gerð tilraun til þess að afmarka áhrifasvæði leiðalandslags og það haft 5 km breitt. Niðurstaðan er sú að afmörkunin náði yfir minjarnar með örfáum undantekningum. Hafa ber í huga að engin leiðanna á þessu svæði hefur verið fullskráð og stakar minjar gætu verið vísbendingar um fleiri minjar gætu verið nærri.

Leitir

Þetta svæði var nýtt sem afréttur tveggja hreppa og hér má finna ýmsar minjar sem tengjast þeirri sögu beint. En um leið kemur skýrt fram hversu náskyldir flokkar leitir og leiðalandslag eru, þar var oftar en ekki notast við sömu áningarstaðina, sæluhús, réttir og vöð.

Veiði

Veiðivötn eru nyrst á Landmannaafrétti og líkt og áður var komið inn á mikilvægur staður til að afla fanga. Þar eru um 50 vötn og pollar á svæði sem er um 5x20 km langt. Minjar hafa einungis fundst á grónu svæði við Tjaldvatn. Þar sjást fjölmargar minjar sem tengjast veiðinni og örnefni gefa m.a. til kynna hver nýtti hvaða veiðihús og hvaðan fólk kom.

Náma

Við Brennisteinsöldu var tekinn brennisteinn eins og nafnið bendir til. Minjar um brennisteinsnámið eru ekki áberandi, enda hefur svæðinu töluvert verið raskað með lagningu göngustígs og hluti leiðarinnar er hluti af Laugaveginum, vinsælli gönguleið. Minja sem helst væri að vænta á slíkum stöðum væri e.t.v. ummerki um gröft og kofar eða skjól fyrir verkamenn og hross þeirra.

Útilegumenn

Í Snjóöldufjallgarði eru ummerki um útilegumenn, talin frá því um 1600. Sagnir eru um að útilegumenn hafi einnig verið við Veiðivötn en þær eru þjóðsagnakenndar og engin ummerki hafa fundist þar.

Auðnir

Stærsti hluti þessa svæðis flokkast sem auðnir og eru þær ómerkta svæðið. Svæðið einkennist af gróðursnauðu landi og þar er lítið sem ekkert af minjum.

8. Niðurstöður

Áhrif mannsins fara sífellt vaxandi á miðhálendinu líkt og greint var frá hér framar í skýrslunni. Miklar framkvæmdir á vissum svæðum með tilheyrandi raski hafa sett sitt mark á landslag, gróðurfar og aðgengi og á síðustu árum hefur ferðaþjónusta með tilheyrandi umferð haft bæði jákvæð og neikvæð áhrif. Menningarsöguleg verðmæti og minjar á miðhálendinu hafa hlotið litla athygli samfara þessari þróun og ljóst staða þekkingar á þessum atriðum uppfyllir t.d. á engan hátt markmið 1.1 í Landsskipulagsstefnu. Þar segir: „Víðerni og náttúrugæði. Viðhaldið verði sérkennum og náttúrugæðum miðhálendisins með áherslu á verndun víðerna hálendisins, landslagsheilda, mikilvægra vistgerða og gróðurlenda og verðmætra menningarminja."[77] Í þessu verkefni var gerð tilraun til þess varpa ljósi á menningarsögulegt gildi landslags á miðhálendinu og tekið mikilvægt skref til að auka við þekkingu á gildi og eiginleikum íslensks landslags almennt, sér í lagi hvað varðar þá þætti er snerta samspil manns og náttúru í landslaginu.

Fyrra markmið verkefnisins fólst í söfnun upplýsinga um hnitsettar minjar á miðhálendinu og setja saman í landfræðilegum upplýsingakerfum. Í heildina var safnað saman upplýsingum um rúmlega 1050 minjastaði á miðhálendinu sem hafa verið hnitsettir á síðustu 20 árum. Rannsóknarsvæðið var afmarkað við miðhálendislínu sem notuð er í Landsskipulagsstefnu. Það má færa góð rök fyrir því að þessi lína henti illa þegar kemur að menningarminjum, enda eru dæmi um að landslagsheildir séu skornar í sundur og ekki tekið tillit til tengsla við aðliggjandi svæði. Einnig kom berlega í ljós að framkvæmdir stýra fornleifarannóknum og rannsóknasvæðum á miðhálendinu og um leið viðfangsefnum fornleifafræðinga síðastliðin 20 ár eða svo. Gögnin sem safnað var saman eru misjöfn og ljóst að fjölmörg aðferðafræðileg vandamál voru til staðar sem og aðgengi að upplýsingum.

Í seinni hluta verkefnisins voru lögð drög að flokkun landslags á miðhálendinu eftir menningarsögulegum gildum og reynt að draga fram menningarsöguleg einkenni. Minjadreifingin var sett í samhengi við aðrar upplýsingar – t.d. gróðurkort, náttúrulegt landslag, þekktar leiðir o.s.frv. Á slíkum forsendum var reynt að meta sérstöðu einstakra svæða og leggja drög að því að skilja menningarsögu miðhálendisins. Það kom strax í ljós í upphafi þessa verkefnis að ekki er hægt að leggja mat á minjar á miðhálendinu í heild sinni, enda er töluvert í land með að hægt verði að gera slíka greiningu fyrir allt miðhálendið þar sem grunnrannsóknir skortir. Ákveðið var að horfa til tveggja afmarkaðra svæða þegar kom að flokkun landslags til að leita svara, annars vegar efri hluta Hvítarsíðu og hins vegar tveggja afrétta í Rangárvallasýslu.

Það er erfitt að leggja mat á menningarsöguleg einkenni og verðmæti svæða um allt land. Hægt er að leggja drög að því á þeim svæðum sem hér voru tekin til skoðunar þar sem mikill

77 Einar E. Sæmundsen. 2015: 13.

meirihluti þekktra minjastaða verið skrásettur, fyrir utan samgönguminjar. Hafa þarf í huga að þessi svæði eru ekki „fullskráð“ og þar eru án efa enn minjar sem ekki eru til heimildir um. Í þessu verkefni stóð uppúr að verðmæti minja á miðhálendinu eru ekki síst sérstaða þeirra, þær eru frábrugnar minjum á láglendari svæðum. Þarna eru minjar um jaðarbyggð, göngur og fjallskil, samgöngur og útilegumenn. Hvítársíða er klárlega á mörkum láglendis og hálendis og kemur það fram á ýmsan hátt í minjunum – segja má að þar mætist hefðbundnar landbúnaðarminjar og hálendisminjar. Þar eru einnig ummerki um mikla útilegumannabyggð, slíkt svæði þekkist ekki annars staðar hérlendis. Ljóst er að ýmis umsvif fólks hafa líklega verið á miðhálendinu allt frá upphafi byggðar en engar heimildir geta þeirra. Nýlegar rannsóknir hafa til dæmis sýnt fram á að miðhálendið, a.m.k. hlutar þess hafa verið nýttir allt frá 10. öld. Pálstóftir varpa nýju ljósi á seljabúskap og störf þar, þar eru ummerki um koparsmíði. Það svæði virðist hafa verið útstöð frá byggðinni í Brúar- og Jökuldal en ekki er ljóst hvenær það svæði varð óbyggð, þ.e. hætt var að fara þangað og af hverju það stafaði.

Greining líkt og hér var gerð veitir mun betri yfirsýn yfir heildir og menningarsöguleg einkenni landslags og gefur mun betri mynd en fljótandi punktar á korti. Það er hægt að skoða minjar í samhengi við landslagið og með þessum gögnum ætti að vera hægt að rökstyðja bæði mat á verðmætum svæða og heildaráhrifum vegna ýmiskonar framkvæmda. Einnig hægt að sjá hvar við eigum helst von á minjum, til dæmis í byggðum við hálendisjaðrinn, gróðurvinjum, nálægt fjölförnum leiðum og heitum svæðum. Með samanburði við önnur svæði getum við fyrst komist að því hvað er einkennandi eða jafnvel einstakt á landsvísu á miðhálendinu.

Stöðu þekkingar á menningarminjum miðhálendisins og gildi landslags er verulega ábótavant og í þessu verkefni er sýnt fram að fjölmörg rannsóknartækifæri eru til staðar. Hér verða nokkur lögð til, án þess að vera tæmandi listi eða raðað eftir mikilvægi:

- Yfirferð eldri skráningargagna: Brúardalir og Jökuldalur voru rannsakaðir um 1980, m.a. voru staðir skráðir og gerðar minniháttar fornleifarannsóknir á þremur stöðum. Þessar rannsóknir hafa ekki verið mikið í umræðunni á síðustu árum, þrátt fyrir að þarna séu einhverjar elstu minjar um nýtingu miðhálendisins, m.a. til veiða. Þessi svæði eru ekki hluti af þessu verkefni, minjarnar hafa ekki verið hnitsettar nema með örfáaum undantekningum. Það væri verðugt verkefni að fara yfir þessar rannsóknir, mæla minjarnar upp og gera ítarlegri rannsóknir. Í þeirri vinnu væri einnig nauðsynlegt að fara yfir rannsóknir Gísla Gestssonar og Kristjáns Eldjárns á Hrunamannaafrétti og á svæðinu í kringum Hveravelli og Þjórsárver. Annað áhugavert verkefni snýr að endurskoðun eldri skráningargagna á svæðum sem hafa verið mikið í umræðu vegna virkjanakosta, Rammaáætlunar og friðlýsinga. Þjórsárver eru eitt besta dæmið og ljóst að sú skráning sem þar var gerð þar árið 1999 uppfyllir ekki kröfur sem gerðar eru í dag.

- Annað aðkallandi verkefni snýr að samgöngum. Leiðir fólks hafa mikil áhrif á

minjadreifingu og skilning okkar á landslaginu. Við þær eru vörður, sæluhús, vegabætur, vöð og brýr svo dæmi séu nefnd. Umsvif mannsins og áhrif hans á minjadreifingu hafa ekki verið skoðuð, þrátt fyrir að samgönguminjar séu einn stærsti minjaflokkur á miðhálendinu og setjii sterkan svip á sum svæði. Það eitt og sér er mikið rannsóknarefni en einnig áhrif mannsins á landslagið, t.d. með örnefnum og þjóðsögum sem ráðast ekki bara af nákvæmlega götunum sem voru þræddar heldur einnig sjónsviðinu og þeim kennileitum sem hafa verið sýnileg á ferðum manna.

- Stór hluti miðhálendisins flokkast undir afrétti. Ferðir manna um slík svæði í leitum hafa ekki verið kortlagðar þótt víða séu til mjög ítarlegar upplýsingar um fyrirkomulag smölunar, sérstaklega á 19. öld. Til að skilja afrétti til hlítar, greina tengsl milli minjastaða og áhrif manna á landslagið væri rakið að fara yfir slíkar lýsingar (helst í ritsafninu *Göngum og réttum*) og kortleggja í landfræðilegum gagnagrunni. Slík rannsókn myndi auka skilning okkar á sambandi manns og lands og sennilega vísa á áður óþekkta minjastaði við vettvangskönnun.

Heimildir

Aldred, Oscar. 2009. *Rétt við Búðarhálsvirkjun: Archaeological investigations.* FS428-09031. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Andrés Arnalds o.fl. 1997. *Jarðvegsrof á Íslandi*. Reykjavík: Landgræðsla ríkisins og RALA.

Andrés Arnalds. 1988a. „Landgæði á Íslandi fyrr og nú.“ *Græðum Ísland. Landgræðsla 1907-1987*. Reykjavík. Landgræðsla ríkisins: 13-32.

Anna Dóra Sæþórsdóttir. 2012. „Hálendið í hugum ferðalanga. Félagsleg smíð ferðalanga.“ *Þjóðarspegillinn 2012. Rannsóknir í félagsvísindum XIII*. Erindi flutt á ráðstefnu í október 2012. Reykjavík: Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands.

Ágústa Edwald, Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Rúnar Leifsson. 2005. *Fornleifaskráning í Hvítársíðuhreppi. FS283-04161*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Árni Hjartarsson. 2015. „Hallmundarkviða, áhrif eldgoss á manlíf og byggð í Borgarfirði.“ *Náttúrufræðingurinn*. 1.-2. bindi 2015. 85. árg. Reykjavík: Hið íslenska náttúrufræðifélag: 60-67.

Birna Lárusdóttir. 2011. *Mannvist: Sýnisbók íslenskra fornleifa*. Reykjavík: Opna.

Birna Lárusdóttir, Edda R.H. Waage. Gísli Pálsson og Guðbjörg R. Jóhannesdóttir. 2016. *Gildi landslags: Fagurferði, menningarminjar og saga. Forrannsóknir til greiningar og mats á gildi landslags, unnar fyrir faghóp I, 3. áfanga Rammaáætlunar.* Reykjavík: Háskóli Íslands og Rammaáætlun.

Bjarni F. Einarsson. 1999. *Fornleifaskráning í Þjórsárverum. Skráning vegna mats á umhverfisáhrifum.* Reykjavík: Fornleifafræðistofan.

Bjarni F. Einarsson. 2004. *Búðarárbakki. 17. aldar býli í felum*. Fornleifafræðistofan: Reykjavík.

Bruun, Daniel. 1897. *Fortidsminder og Nutidshjem paa Island. Orienterende Undersøgelser Foretagne i 1896*. København: Nordiske Forlag.

Bruun, Daniel. 1953. „Ferð á Brúarjökul.“ *Hrakningar og heiðarvegir III*. Pálmi Hannesson og Jón Eyþórsson (ritstjórar). Norðri: Akureyri: 110-119.

Bruun, Daniel. 1974. „Við norðurbrún Vatnajökuls. Rannsóknir á Austurlandi sumarið 1901.“ *Múlaþing 7*. bls. 159-195.

Brynjúlfur Jónsson. 1885. „Um Þjórsárdal“. *Árbók Hins íslenzka fornleifafélags 1884–1885*. Reykjavík: Ísafoldarprentsmiðja: 38– 60.

Brynjúlfur Jónsson. 1894. „Rannsóknir í ofanverðu Árnesþingi 1894. *Árbók Hins íslenzka fornleifafélags 1894*. Reykjavík: Ísafoldarprentsmiðja: 1-15.

Brynjúlfur Jónsson. 1896. „Rannsóknir byggðaleifa upp frá Hrunamannahreppi sumarið 1895.“ *Árbók Hins íslenzka fornleifafélags 1896*. Reykjavík: Ísafoldarprentsmiðja: 1-13.

Brynjúlfur Jónsson. 1897. „Athugasemdir um Þjórsárdal.“ *Árbók hins íslenzka fornleifafélags 1897*. Reykjavík: Ísafoldarprentsmiðja: 20-21.

Brynjúlfur Jónsson. 1907. „Rannókn í Þórsmörk sumarið 1906.“ *Árbók Hins íslenzka fornleifafélags 1907*. Reykjavík: Ísafoldarprentsmiðja: 16-21.

Dugmore, A. J., Church, M. J., Mairs, K. A., McGovern, T. H., Perdikaris, S. Og Orri Vésteinsson. 2007. „Abandoned Farms, Volcanic Impacts, and Woodland Management: Revisiting Þjórsárdalur, the “Pompeii of Iceland.” *Artic Anthropology*. 44: 1-11.

Dönsku herforingjaráðskortin 1:50000. Herforingjaráðskort nr. 68. Landsbókasafn Íslands. Skoðað 18.05.2019. Sótt af
http://islandskort.is/is/category/list/29;jsessionid=B2D14A0F7F062E1A3A095F9952041E87

Egill Erlendsson og Kevin J. Edwards. 2010. „Gróðurfarsbreytingar á Íslandi við landnám.“ *Árbók hins íslenska fornleifafélags 2010.* Reykjavík: Hið íslenska fornleifafélag: 29-56.

Einar E. Sæmundsen, Gísli Gíslason og Yngvi Þór Loftsson. 2015. *Miðhálendi Íslands. Svæðisskipulag 2015: Greinargerð.* Reykjavík: Umhverfisráðuneytið og Skipulagsstofnun.

Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Orri Vésteinsson. 2010. „Þórutóftir á Laugafellsöræfum.“

Árbók hins íslenska Fornleifafélags 2010. Reykjavík: Hið íslenska fornleifafélags. 81-94.

Freysteinn Sigurðsson. Við hvaða hæð eru mörk hálendis og láglendis miðuð og hvað er hálendið stór hluti Íslands? Vísindavefurinn. 24.01.2012. Sótt 02.04.2019 af https://www.visindavefur.is/svar.php?id=59622

Friðgeir Sófus Sigurmundsson. 2011. *Hnignun skóg- og kjarrlendis í Þjórsárdal frá 1587 til 1938 og ástæður hennar.* Óbirt MA ritgerð, Líf- og Hugvísindadeild Háskóla Íslands.

Friðlýsingarskrá. 1990. Ágúst Ó. Georgsson (ritstjóri). Reykjavík: Fornleifanefnd og Þjóðminjasafn Íslands.

Friðrik G. Olgeirsson. 2007. *Sáðmenn sandanna: Saga landgræðslu á Íslandi 1907-2007*. Reykjavík. Landgræðsla ríkisins.

Garðar Guðmundsson og Gavin Lucas. 2005. *Rannsókn á sjö fornleifum sem fara undir Hálslón við Kárahnjúka.* FS296-00065. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Gísli Gestsson. 1956. „Tóftir í Snjóöldufjallgarði.“ *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1955-1956. Reykjavík: Hið íslenska fornleifafélag: 66-86.*

Gísli Gestsson. 1983a. „Eyvindarkofi og Innra-hreysi.“ *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1983*. Reykjavík: Hið íslenska fornleifafélag: 91-108.

Gísli Gestsson. 1983b. „Hallmundarhellir“. Útilegumenn og auðar tóttir. Ólafur Briem (ritsjóri). Reykjavík: Bókaútgáfa Menningarsjóðs: 42-51.

Gísli Pálsson. 2011. *Characterising Grímsnes- & Grafningshreppur. A Methodological Case Study.* Óbirt M.a. ritgerð. Reykjavík: Hugvísindasvið Háskóla Íslands.

Grétar Guðbergsson. 1996. „Í norðlenskri vist. Um gróður, jarðveg, búskaparlög og sögu“. *Búvísindi 10:* 31-89.

Guðmundur Ólafsson, Kevin P. Smith og Agnes Stefánsdóttir. 2001. *Rannsókn á minjum í Surtshelli. Rannsóknarskýrslur Þjóðminjasafnsins 2001. VIII*. Reykjavík: Þjóðminjasafn Íslands.

Guðmundur Páll Ólafsson. 2000. *Hálendið í náttúru Íslands*. 3. útgáfa 2013. Reykjavík: Mál og menning.

Guðný Zoëga. 2013. *Fornleifarannsókn í Kringilsárrana*. Rannsóknarskýrslur 2013/137. Sauðárkrókur: Byggðasafn Skagfirðinga.

Guðrún Sveinbjarnardóttir. 1982. „Byggðaleifar á Þórsmörk.“ *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1982*. Reykjavík: Hið íslenska fornleifafélags: 35-43.

Gunnar Karlsson. 2009. *Lífsbjörg Íslendinga frá 10. öld til 16. aldar*. Reykjavík: Háskólaútgáfan.

Göngur og réttir I-V. 1983-87. Bragi Sigurjónsson (ritstjóri). 2. útgáfa. Skjaldborg: Akureyri.

Háhitasvæði á Íslandi. 2019. Orkustofnun (ritsjóri). Sótt 10.05.2019 af https://orkustofnun.is/jardhiti/jardhitasvaedi-a-islandi/hahitasvaedi/

Hálendið. 2019. Sótt 02.04. 2019 af http://halendid.is/#viljayfirlysing

Harðarsaga og Hómlverja (ÍF III). 1991. Reykjavík: Þórhallur Vilmundarsson gaf út.

Íslandskort. 2019. Landsbókasafn Íslands (ritstjóri). Sótt 10.05.2019 af https://islandskort.is/

Íslensk orðabók. 2002. Mörður Árnason (ritstjóri). 3. útgáfa. Reykjavík: Edda.

Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalíns (JÁM). 1913-1917. Árnessýsla. Kaupmannahöfn: S.L. Möller and Hið íslenska fræðafjelag.

Jón Steingrímsson. 1907-1915 „Skýrslur um Skaptárgosin.“ *Safn til sögu Íslands IV*. Kaupmannahöfn: Hið Íslenska bókmenntafélag: 1-73.

Jónas Kristjánsson og Páll Ásgeir Ásgeirsson. 2011. *Þúsund og ein þjóðleið*. Reykjavík: Sögur.

Kristborg Þórsdóttir. 2014. *Aðalskráning fornleifa í Rangárþingi ytra. Áfangaskýrsla III*. FS526-06193. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Kristborg Þórsdóttir. Í vinnslu. *Aðalskráning fornleifa í Rangárþingi ytra. Áfangaskýrsla IV*.

Kristján Eldjárn. 1941. „Útilegumannakofarnir í Hvannalindum.“ *Lesbók Morgunblaðsins 14. september 1941*. 36. tölublað, 16. árg.: 305-309.

Kristján Eldjárn. 1949. „Eyðibyggð á Hrunamannaafrétti.“ *Árbók hins íslenska fornleifafélags 1943-1948*. Reykjavík: Ísafoldarprentsmiðja: 1-43.

Kristján Eldjárn. 2016. *Kuml og haugfé úr heiðnum sið á Íslandi.* 3. útgáfa. Adolf Friðriksson (ritsjóri). Reykjavík: Mál og menning.

Kristján Mímisson. 2016. „Building identities: The arcitecture of the persona.“ *International journal of historic Archaeology.* 20. árg., 1. bindi: 207-227.

Landnámabók (ÍF 1). 1968. Reykjavík: Jakob Benediktsson gaf út.

Landsskipulagsstefna. 2016. Sótt þann 02.04.2018 af http://www.landsskipulag.is/media/pdf-skjol/Landsskipulagsstefna2015-2026_asamt_greinargerd.pdf

Lucas, Gavin. 2007. *Fornleifauppgröftur á Pálstóftum við Kárahnjúka 2005*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Lucas, Gavin. 2011. „Pálstóftir.“ *Árbók hins íslenska fornleifafélags 2011.* Reykjavík: Hið íslenska fornleifafélag: 187-208.

Lög um Menningarminjar. Sótt 27.11.2018 af https://www.althingi.is/altext/stjt/2012.080.html

Magnús A. Sigurðsson og Sólborg Una Pálsdóttir. 2008. *Torfajökull og umhverfi. Fornleifaskráning. 2008:1* Reykjavík: Rammaáætlun og Fornleifavernd ríkisins.

Margrét Hallsdóttir. 1987. *Pollen Analytical Studies of Human Influence on Vegetation in Relation to the Landnam Tephra Layer in Southwestern Iceland*. PhD. ritgerð. Lund: Lund University.

Minjastofnun Íslands (ritstjóri). 2019. *Hvannalindir*. Sótt 02.05.2019 af http://www.minjastofnun.is/gagnasafn-/ahugaverdir-stadir/hvannalindir/

Minjastofnun Íslands. 2019. *Minjavefsjá*. Sótt 10.05.2019 af https://www.map.is/minjastofnun/

Nordic Adventure Travel (ritstjóri). 2019. *Hálendið ferðavísir*. Sótt 02.05.2019 af https://www.nat.is/travelguide/ferdavisir_halendid.htm

Nørlund, Niels Erik. 1994. *Islands kortlægning: en historisk fremstilling*. Kaupmannahöfn: Munksgaard.

Orri Vésteinsson. 1996. *Menningarminjar á miðhálendi Íslands*. FS019-95042. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Orri Vésteinsson. 2004. *Krókdalur. Fornleifaskráning 2004*. FS258-04191. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Orri Vésteinsson. 2005. *Archaeological investigations in Krókdalur 2005*. FS387-04192. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Ólafur Arnalds o.fl. 1997. *Jarðvegsrof á Íslandi*. Gunnarsholt: Landgræðsla ríkisins og Rannsóknarstofnun landbúnaðarins.

Ragnheiður Gló Gylfadóttir. 2017. *Aðalskráning fornleifa í Rangárþingi eystra 2013-2015*. FS597-13031. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Ragnheiður Gló Gylfadóttir og Garðar Guðmundsson. 2019. *Þjórsárdalur: Skráning fornminja úr lofti. FS716-18101*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslansds og Skeiða- og Gnúpverjahreppur.

Ragnheiður Gló Gylfadóttir. Í vinnslu. *Aðalskráning fonleifa í Skeiða- og Gnúpverjahreppi II*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Rannveig Ólafsdóttir o.fl. 2016. *Viðhorf og upplifun Íslendinga á víðernum, óbyggðum og miðhálendi Íslands*. Reykjavík: Rammaáætlun og Háskóli Íslands.

Rippon, Stephen. 2012. *Historic Landscape Analysis: Deciphering the Countryside (CBA Practical Handbook)*. 2. útgáfa. Council for British Archaeology.

Rúnar Leifsson. Munnleg heimild (tölvupóstur þann 24.01.2019).

Sigurður Sigurðarson. 1937. „Búnaðarhagir." *Búnaðarfélag Íslands. Aldarminning II*. Reykjavík: Búnaðarfélag Íslands.

Skráningarstaðlar fornleifa. 2013. Minjastofnun Íslands (ritstjóri). Reykjavík: Minjastofnun Íslands. Sótt 25.05.2019 af http://www.minjastofnun.is/media/skjol-igrein/skraningarstadlar_2013_fornleifar.pdf

Sólveig G. Beck. 2009. *Aðalskráning í Ásahreppi í Rangárvallasýslu 2006-2008*. FS417-06051. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Sólveig G. Beck. 2019. *Handkvarnir og hagleikur: Viðtaka nýjunga í íslensku bændasamfélagi í lok 18. aldar*. Munnleg heimild. Fyrirlestur í Þjóðminjasafni Íslands 06.03.2019.

Stenberger, Mårten (ritstjóri). 1943. *Forntida gårdar I Island*. Kaupmannahöfn: Ejnar Munksgaard.

Stjórnarráð Íslands (ritsjóri). 2019. Ríkisstjórnin samþykkir að Ísland fullgildi Landslagssamning Evrópu. Sótt þann 26.03.2019 af https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2019/03/26/Rikisstjornin-samthykkir-ad-Island-fullgildi-Landslagssamning-Evropu-/?fbclid=IwAR0FF5nn8vyUNFKV1YMrCcqerwy66yf9Jhtj93Qxw-v3lp8KJxL2v8DtSFM

Surtshellir. 2018. Sótt 05.05.2019 af: https://www.facebook.com/Surtshellir/

Sveinbjörn Rafnsson. 1990. *Byggðaleifar í Hrafnkelsdal og á Brúardölum*." Reykjavík: Rit hins íslenska fornleifafélags.

Sveinn Pálsson. 1929. „Æfisaga Sveins læknis Pálssonar eftir sjálfan hann." *Ársrit hins íslenzka fræðafélags í Kaupmannahöfn*. 10. árg. Kaupmannahöfn: S.L. Möller: 1-56.

Uggi Ævarsson. 2018. Munnleg heimild.

Þorleifur Einarsson. 1962. „Vitnisburður frjógreiningar um gróður, veðurfar og landnám á Íslandi." *Saga: Tímarit sögufélagsins.* 24: 442-469.

Þorsteinn Erlingsson. 1895. *Ruins of the Saga Time*. London:

Þóra Pétursdóttir. 2006. *Sjónarhólskofi á Múlaafrétti – rannsókn og uppgröftur. Sérverkefni I.* Reykjavík: Skriðuklaustursrannsóknir.

Viðauki I: Heimildir sem notaðar voru við gagnaöflun og úrvinnslu

Adolf Friðriksson og Ragnar Edvardsson. 2001. *Kárahnjúkavirkjun – Fornleifar og vatnafar. FS150-00062*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Ágústa Edwald, Elín Ósk Hreiðarsdóttir og Rúnar Leifsson. 2005. *Fornleifaskráning í Hvítársíðuhreppi. FS283-04161*. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Bjarni F. Einarsson. 1999. *Fornleifaskráning í Þjórsárverum. Skráning vegna mats á umhverfisáhrifum.* Reykjavík: Fornleifafræðistofan.

Bjarni F. Einarsson. 2001. *Fornleifaskráning vegna mats á umhverfisáhrifum Sultártangalínu 3.* Reykjavík: Fornleifafræðistofan.

Bjarni F. Einarsson. 2004. *Búðarárbakki. 17. aldar býli í felum*. Fornleifafræðistofan: Reykjavík.

Bjarni F. Einarsson. 2015. *Búrfellslundur. Vindmyllur í Rangárþingi ytra og Skeiða- og Gnúpverjahreppi. Fornleifaskráning 2015*. LV-2015-063. Reykjavík: Landsvirkjun og Fornleifafræðistofan.

Bjarni F. Einarsson. 2016a. *Fornleifaskráning vegna mats á umhverfisáhrifum Stóru Laxárvirkjunar*. LV-2016-013. Reykjavík: Landsvirkjun og Fornleifafræðistofan.

Bjarni F. Einarsson. 2016b. *Fornleifaskráning vegna mats á umhverfisáhrifum Kjalölduveitu*. Reykjavík: Fornleifafræðistofan.

Bjarni F. Einarsson. 2017. *Fornleifaskráning vegna mats á umhvefisáhrifum fyrirhugaðrar Kröflulínu 3 frá Fljótsdalsstöð í Norðurdal að Kröflu. Viðbót*. Skýrsla IV. Reykjavík: Fornleifafræðistofan.

Bryndís Zoëga og Guðmundur St. Sigurðsson. 2012. *Fornleifaskráning á veituleið Blönduvirkjunar. Rannsóknarskýrslur 2012/131.* Sauðárkrókur: Byggðasafn Skagfirðinga.

Elín Ósk Hreiðarsdóttir. 2015. *Samantekt um vettvangsskráðar fornleifar vegna Hrafnabjargavirkjunar (A, B og C) og Fljótshnjúkavirkjunar við Skjálfandafljót*. FS578-15161.

Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Eva Kristín Dal og Elín Ósk Hreiðarsdóttir. 2015. *Friðlýstar minjar á Suðurlandi: skráningarátak*. FS570:14171. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands og Minjastofnun Íslands.

Fornleifakönnun vegna fyrirhugaðar virkjunar við Kárahnjúka. FS135:00061. Adolf Friðriksson (ritstjóri). Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Gísli Pálsson. 2018. *Fyrirhugaður rafstrengur yfir Kjöl: úttekt á fornminjum vegna deiliskipulags.* FS702-18331. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Guðný Zoëga. 2002. *Fornleifaskráning vegna deiliskipulags á Hveravöllum*. Sauðárkrókur: Byggðasafn Skagfirðinga.

Guðný Zoëga og Bryndís Zoëga. 2016. *Fornleifaskráning á Héraði 2015.* Rannsóknarskýrslur 2016/166. Sauðárkrókur: Byggðasafn Skagfirðinga.

Inga Sóley Kristjönudóttir. 2008a. *Askja og Sigurðarskarð. Úttekt á fornleifum*. 2008:6. Reykjavík: Rammaáætlun og Fornleifavernd ríkisins.

Inga Sóley Kristjönudóttir. 2008b. *Hrúthálsar. Úttekt á fornleifum*. 2008:8. Reykjavík: Rammaáætlun og Fornleifavernd ríkisins.

Inga Sóley Kristjönudóttir. 2008c. *Kverkfjöll. Úttekt á fornleifum*. 2008:14. Reykjavík: Rammaáætlun og Fornleifavernd ríkisins.

Kristborg Þórsdóttir. 2014. *Aðalskráning fornleifa í Rangárþingi ytra. Áfangaskýrsla III*. FS526-06193. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Kristborg Þórsdóttir. Í vinnslu. *Aðalskráning fornleifa í Rangárþingi ytra. Áfangaskýrsla IV*.

Magnús A. Sigurðsson og Sólborg Una Pálsdóttir. 2008. *Torfajökull og umhverfi. Fornleifaskráning. 2008:1.* Reykjavík: Rammaáætlun og Fornleifavernd ríkisins.

Minjavefsjá. 2019. Minjastofnun Íslands (ritstjóri). Sótt 01.11.2018 af https://www.map.is/minjastofnun/

Ragnheiður Gló Gylfadóttir. 2017. *Aðalskráning fornleifa í Rangárþingi eystra 2013-*

2015. FS597-13031. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Ragnheiður Gló Gylfadóttir og Garðar Guðmundsson. 2019. *Þjórsárdalur: Skráning fornminja úr lofti. FS716-18101.* Reykjavík: Fornleifastofnun Íslansds og Skeiða- og Gnúpverjahreppur.

Ragnheiður Gló Gylfadóttir. Í vinnslu. *Aðalskráning fonleifa í Skeiða- og Gnúpverjahreppi II.* Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Sólborg Una Pálsdóttir. 2008. *Vonarskarð og Hágöngur*. 2008:11. Reykjavík: Rammaáætlun og Fornleifavernd ríkisins.

Sólveig G. Beck. 2009. *Aðalskráning í Ásahreppi í Rangárvallasýslu 2006-2008*. FS417-06051. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Vala Garðarsdóttir. 2018. *Möðrudalur í Jökuldal. Framkvæmdaskráning*. Reykjavík: VG rannsóknir.

Þór Hjaltalín. 2008. *Hveravellir og Kerlingarfjöll. Fornleifaskráning*. 2008:5. Reykjavík: Rammaáætlun og Fornleifavernd ríkisins.

Þóra Pétursdóttir og Sædís Gunnarsdóttir. 2005. „*Í Torfkofa uppi undir jökli". Gangnakofar, leiðir og aðrar minjar á áhrifasvæði Kárahnjúkavirkjunar.*" FS274-00064. Reykjavík: Fornleifastofnun Íslands.

Viðauki II:

Listi yfir þau hnit sem safnað var saman í þessu verkefni. Hnitunum var gefið hlaupandi númer og eru merkt skrásetjara. Þau gögn sem komu frá einstaklingum eru merkt „annað“.

Númer	tegund	hlutverk	astand	Skáð_af	sýsla
1	heimild	leið	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
2	örnefni	rétt	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
3	örnefni		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
4	frásögn	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
5	örnefni	fjós	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
6	tóft	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
7	heimild	leið	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
8	örnefni	rétt	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
9	hellir	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
10	gata	leið	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
11	hleðsla	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
12	heimild	rétt	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
13	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
14	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
15	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
16	hellir	útilegumenn	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
17	hellir	náttstaður	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
18	áletrun		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
19	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
20	heimild	kolagröf	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
21	hellir	áningarstaður	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
22	heimild	leið	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
23	hellir	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
24	heimild	fjárskýli	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
25	heimild		horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
26	hleðsla	náttstaður	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
27	hleðsla	náttstaður	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
28	mannvirki	útihús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
29	mannvirki	útihús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
30	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
31	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
32	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
33	hleðsla		sést	MÍ	Rangárvallasýsla

34	hleðsla	óþekkt	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
35	náttúrmin	manndómsraun	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
36	náttúrumin	manndómsraun	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
37	hleðsla	náttstaður	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
38	heimild	ferja	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
39	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
40	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
41	tóft	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
42	örnefni	áningarstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
43	mannvirki	mammdómsraun	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
44	Þjóðsaga		horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
45	heimild	rétt	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
46	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
47	hleðsla	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
48	mannvirki	náttstaður	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
49	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
50	heimild	leið	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
51	heimild	áningarstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
52	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
53	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
54	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
55	hleðsla	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
56	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
57	heimild	vað	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
58	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
59	hleðsla	náttstaður	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
60	heimild	rétt	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
61	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
62	hleðsla	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
63	gerði	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
64	varða	samgöbgubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
65	tóft	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
66	náma		horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
67	tóft	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
68	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
69	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
70	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
71	gerði	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
72	gerði	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
73	gerði	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
74	gerði	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla

75	tóftir	æluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
76	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
77	heimild	sæluhús	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
78	tóft	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
79	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
80	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
81	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
82	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
83	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
84	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
85	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
86	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
87	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
88	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
89	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
90	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
91	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
92	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
93	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
94	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
94	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
95	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
96	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
97	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
98	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
99	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
100	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
101	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
102	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
103	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
104	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
105	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
106	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
107	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
108	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
109	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
110	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
111	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
112	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
113	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
114	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla

115	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
116	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
117	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
118	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
119	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
120	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
121	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
122	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
123	varða	varða	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
124	varða	varða	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
125	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
126	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
127	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
128	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
129	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
130	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
131	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
132	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
133	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
134	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
135	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
136	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
137	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
138	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
139	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
140	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
141	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
142	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
143	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
144	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
145	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
146	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
147	tóft	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
148	tóft	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
149	tóft	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
150	heimild	skemma	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
151	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
152	hús	sæluhús	undir þaki	FSÍ	Rangárvallasýsla
153	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
156	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
157	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla

158	gerði	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
159	tóft	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
160	tóft	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
161	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
162	heimild	býli	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
163	örnefni	þingstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
164	gata	leið		FSÍ	Rangárvallasýsla
165	gata	leið		FSÍ	Rangárvallasýsla
166	varða	samgöngubót		FSÍ	Rangárvallasýsla
167	heimild	náma	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
168	varða	samgöngubót		FSÍ	Rangárvallasýsla
169	tóft	sæluhús		FSÍ	Rangárvallasýsla
170	tóft	sæluhús		FSÍ	Rangárvallasýsla
171	gata	leið	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
172	hleðsla	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
173	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
174	hellir	sæuhús		FSÍ	Rangárvallasýsla
175	hleðsla	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
176	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
177	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
178	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
179	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
180	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
181	tóft	naust	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
182	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
183	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
184	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
185	heimild	vað	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
186	tóft	naust	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
187	hleðsla	útilegumenn	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
188	hleðsla	útilegumenn	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
189	lind	vatnsból	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
190	þúst		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
191	örnefni	tjaldsvæði	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
192	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
193	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
194	hleðsla	tjaldstæði	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
195	heimild	vað	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
196	tóft	býli	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
197	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
198	náttúrumin	skemma	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla

199	tóft	hesthús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
200	þúst	eldhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
201	þjóðsaga			FSÍ	Rangárvallasýsla
202	tóft	herslubyrgi	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
203	tóft	heygarður	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
204	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
205	hellir	náttstaður	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
206	náttúrumin	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
207	þjóðsaga		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
208	lind	vatnsból	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
209	tóft	herslubyrgi	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
211	heimild	naust	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
214	tóftir	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
215	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
216	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
217	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
218	heimild	tjaldstæði	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
219	varða	leið	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
220	hleðsla	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
221	hleðsla	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
222	heimild	vað	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
223	heimild	tjaldstæði	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
224	hleðsla	fjárskýli	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
225	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
226	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
227	heimild	ferja	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
228	örnefni		horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
229	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
229	tóft	útilegumenn	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
230	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
231	heimild	leið	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
232	varða	leið	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
233	heimild	leið	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
234	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
235	örnefni	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
236	heimild	ferja	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
237	gerði	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
238	heimild	brunnur	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
239	heimild	rétt	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
240	heimild	naust	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
241	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla

244	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
245	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
246	gerði	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
247	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
248	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
249	garðlag	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
250	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
251	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
252	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
253	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
254	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
255	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
256	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
257	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
258	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
259	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
260	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
261	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
263	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
264	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
265	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
266	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
267	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
268	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
269	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
270	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
271	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
272	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
273	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
274	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
275	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
276	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
277	hleðsla	skotbyrgi	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
278	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
279	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
280	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
281	þúst	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
282	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
283	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
284	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
285	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla

286	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
287	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
288	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
289	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
290	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
291	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
292	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
293	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
294	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
295	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
296	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
297	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
298	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
299	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
300	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
301	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
302	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
303	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
304	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
305	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
306	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
307	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
308	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
309	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
310	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
311	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
312	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
313	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
314	heimild	vað	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
315	heimild	vað	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
316	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
317	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
318	frásögn	fjárskýli	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
319	frásögn	fjárskýli	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
320	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
321	heimild	tjaldstæði	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
322	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
323	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
324	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
325	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
326	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla

327	heimild	tjaldstæði	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
328	tóft	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
329	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
330	heimild	vað	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
331	þjóðsaga		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
332	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
333	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
334	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
335	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
336	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
337	varða		sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
338	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
339	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
340	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
341	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
342	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
343	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
344	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
345	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
346	varða	leið	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
347	heimild	vað	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
348	tóftir	sæluhús	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
349	heimild	tjaldstæði	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
350	heimild	sæluhús	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
351	tóft	útilegumenn	sést	MÍ	Rangárvallasýsla
352	tóftir	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
353	náttúrumin	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
355	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
356	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
357	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
358	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
359	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
360	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
361	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
362	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
363	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
364	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
365	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
366	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
367	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
368	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla

369	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
370	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
371	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
372	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
373	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
374	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
375	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
376	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
377	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
378	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
379	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
380	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
381	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
382	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
383	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
384	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
385	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
386	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
387	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
388	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
389	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
390	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
391	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
392	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
393	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
394	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
395	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
396	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
397	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
398	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
399	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
400	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
401	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
402	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
403	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
404	hleðsla	rétt	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
405	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
406	tóft	útilegumenn	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
407	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Rangárvallasýsla
408	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Rangárvallasýsla
409	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Árnessýsla

410	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Árnessýsla
411	tóft	fjárhús	sést	MÍ	Árnessýsla
412	tóft	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
413	þúst	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
414	tóft	sæluhús	sést	MÍ	Árnessýsla
415	garðlag	túngarður	sést	MÍ	Árnessýsla
416	tóft	kvíar	sést	MÍ	Árnessýsla
417	tóft	fjárhús	sést	MÍ	Árnessýsla
418	rauðablástur	smiðja	sést	MÍ	Árnessýsla
419	tóft	kirkja	sést	MÍ	Árnessýsla
420	gerði	rétt	sést	MÍ	Árnessýsla
421	tóft	bústaður	sést	MÍ	Árnessýsla
422	tóft	bústaður	sést	MÍ	Árnessýsla
423	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Árnessýsla
424	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Árnessýsla
425	heimild	leið	horfið	FSÍ	Árnessýsla
426	heimild	leið	horfið	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
427	þjóðsaga	bústaður	sést	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
428	tóft	stekkur	sést	MÍ	Árnessýsla
429	garðlag	túngarður	sést	MÍ	Árnessýsla
430	tóft	útihús	sést	MÍ	Árnessýsla
431	tóft	útihús	sést	MÍ	Árnessýsla
432	tóft	stekkur	sést	MÍ	Árnessýsla
433	tóft	útihús	sést	MÍ	Árnessýsla
434	tóft	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
435	tóft	útihús	sést	MÍ	Árnessýsla
436	þúst	útihús	sést	MÍ	Árnessýsla
437	tóft	útihús	sést	MÍ	Árnessýsla
438	tóft	útihús	sést	MÍ	Árnessýsla
439	heimild	sel	horfið	FSÍ	Árnessýsla
440	rauðablástur	smiðja	sést	MÍ	Árnessýsla
441	mannvirki	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
442	rauðablástur	smiðja	sést	MÍ	Árnessýsla
443	mannvirki	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
444	mannvirki	útihús	sést	MÍ	Árnessýsla
445	mannvirki	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
446	tóft	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
447	heimild	gripir		FSÍ	Árnessýsla
448	mannvirki	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
449	mannvirki	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
450	mannvirki	býli	sést	MÍ	Árnessýsla

451	mannvirki	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
452	tóft	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
453	tóft	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
454	þúst	býli	sést	MÍ	Árnessýsla
455	kuml	legstaður	horfið	FSÍ	Árnessýsla
456	tóft	fjós	sést	FSÍ	Árnessýsla
457	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Árnessýsla
458	tóft	fjós	sést	FSÍ	Árnessýsla
459	mannvirki	útihús	sést	FSÍ	Árnessýsla
460	mannvirki	útihús	sést	FSÍ	Árnessýsla
461	tóft	sel	sést	FSÍ	Árnessýsla
462	tóft	sel	sést	FSÍ	Árnessýsla
463	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Árnessýsla
464	tóft	sel	sést	FSÍ	Árnessýsla
465	heimild	áningarstaður	horfið	FSÍ	Árnessýsla
466	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Árnessýsla
467	garðlag	áveita	sést	FSÍ	Árnessýsla
468	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Árnessýsla
469	mannvirki	býli	sést	FSÍ	Árnessýsla
470	kuml	legstaður	horfið	FSÍ	Árnessýsla
471	rauðablástur	smiðja	sést	FSÍ	Árnessýsla
472	gryfja	kolagröf	sést	FSÍ	Árnessýsla
473	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
474	heimild	leið	horfið	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
475	heimild	sel	horfið	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
476	tóft	útilegumenn	horfið	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
477	örnefni		sést	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
478	heimild	hellutak	horfið	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
479	heimild	hellutak	horfið	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
480	dæld	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
481	garðlag	túngarður	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
482	garðlag	túngarður	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
483	garðlag	túngarður	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
484	gryfja	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
485	heimild	leið	horfið	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
486	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
487	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
488	tóft	býli	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
489	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
490	tóft	býli	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla

491	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
492	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
493	tóft	sel	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
494	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
495	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
496	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
497	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
498	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
499	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
500	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
501	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
502	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
503	tóft	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
504	tóftir	býli	sést	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
505	tóftir	býli	sést	FSÍ	Borgarfjarðarsýsla
506	þúst	útihús	sést	MÍ	Borgarfjarðarsýsla
507	hleðsla	rétt	sést	FSÍ	Mýrasýsla
508	tóft	stekkur	sést	FSÍ	Mýrasýsla
509	tóftir	sel	sést	FSÍ	Mýrasýsla
510	tóft	sel	sést	FSÍ	Mýrasýsla
511	heimild	vað	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
512	heimild	sel	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
513	hleðsla	rétt	sést	FSÍ	Mýrasýsla
514	tóft	sel	sést	FSÍ	Mýrasýsla
515	tóft	sel	sést	FSÍ	Mýrasýsla
516	þúst	sel	sést	FSÍ	Mýrasýsla
517	örnefni	vígi	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
518	áletrun	legstaður	sést	FSÍ	Mýrasýsla
519	þjóðsaga		sést	FSÍ	Mýrasýsla
520	gata	leið	sést	FSÍ	Mýrasýsla
521	heimild	vað	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
522	heimild	vað	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
523	hellir	bústaður	sést	FSÍ	Mýrasýsla
524	hellir	óþekkt	sést	FSÍ	Mýrasýsla
525	hleðsla	rétt	sést	FSÍ	Mýrasýsla
526	lind	áningarstaður	sést	FSÍ	Mýrasýsla
527	mannvirki	herminjar	sést	FSÍ	Mýrasýsla
528	tóft	sel	sést	MÍ	Mýrasýsla
529	tóft	bústaður	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
530	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Mýrasýsla

531	tóftir	býli	sést	FSÍ	Mýrasýsla
532	varða		sést	FSÍ	Mýrasýsla
534	þjóðsaga	draugur	sést	FSÍ	Mýrasýsla
535	þjóðsaga		horfið	FSÍ	Mýrasýsla
535	varða		sést	FSÍ	Mýrasýsla
536	þjóðsaga	vígi	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
537	þjóðsaga	draugur	sést	FSÍ	Mýrasýsla
538	heimild	tjaldstæði	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
539	heimild	áningarstaður	sést	FSÍ	Mýrasýsla
540	heimild	vað	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
541	heimild	vað	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
542	heimild	vað	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
543	heimild	vað	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
544	hleðsla	fjárskýli	sést	FSÍ	Mýrasýsla
545	hleðsla	útilegumenn	sést	FSÍ	Mýrasýsla
546	sögustaður		horfið	FSÍ	Mýrasýsla
547	tóft	smalakofi	sést	FSÍ	Mýrasýsla
548	tóft	sel	sést	FSÍ	Mýrasýsla
549	tóft	rétt	sést	FSÍ	Mýrasýsla
550	þjóðsaga		horfið	FSÍ	Mýrasýsla
551	þjóðsaga		sést	FSÍ	Mýrasýsla
552	örnefni		horfið	FSÍ	Mýrasýsla
553	örnefni		horfið	FSÍ	Mýrasýsla
554	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Mýrasýsla
555	heimild	tjaldstæði	sést	FSÍ	Mýrasýsla
556	heimild	vað	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
557	hleðsla	útilegumenn	sést	FSÍ	Mýrasýsla
558	hleðsla	rétt	sést	FSÍ	Mýrasýsla
559	hleðsla	útilegumenn	sést	FSÍ	Mýrasýsla
560	hleðsla	útilegumenn	sést	FSÍ	Mýrasýsla
561	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Mýrasýsla
562	heimild	vað	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
563	tóft	óþekkt	sést	FSÍ	Mýrasýsla
564	letrun	landamerki	sést	FSÍ	Mýrasýsla
565	gata	leið	sést	FSÍ	Mýrasýsla
566	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Mýrasýsla
567	tóftir	sæluhús	sést	FSÍ	Mýrasýsla
568	heimild	tjaldstæði	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
569	örnefni	mógrafir	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
570	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Mýrasýsla
571	heimild	vörslugarður		FSÍ	Mýrasýsla

572	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Mýrasýsla
573	tóft	óþekkt	sést	FSÍ	Mýrasýsla
574	hleðsla	rétt	sést	FSÍ	Mýrasýsla
575	tóft	smalakofi	sést	FSÍ	Mýrasýsla
576	þjóðsaga	draugur	sést	FSÍ	Mýrasýsla
577	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Mýrasýsla
578	gata	leið	sést	FSÍ	Mýrasýsla
579	letrun	landamerki	sést	FSÍ	Mýrasýsla
580	gata	leið	sést	FSÍ	Mýrasýsla
581	þjóðsaga		horfið	FSÍ	Mýrasýsla
582	heimild	sæluhús	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
583	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Mýrasýsla
584	tóft	veiðikofi	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
585	tóft	veiðikofi	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
586	tóft	veiðikofi	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
587	tóft	veiðikofi	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
588	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
589	hleðsla	samgöngubót	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
590	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
591	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
592	hleðsla	óþekkt	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
593	varða	óþekkt	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
594	hús	sæluhús	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
595	heimild	sæluhús	horfið	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
596	lind	útilegumenn	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
597	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
598	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
599	hleðsla	útilegumenn	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
600	varða		sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
601	varða		sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
602	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
603	varða	óþekkt	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
604	hleðsla	rétt	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
605	varða		sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
606	tóft	sæluhús	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
607	hellir	útilegumenn	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
608	hleðsla	býli	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
609	hleðsla	rétt	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
610	varða	óþekkt	sést	MÍ	Austur-Húnavatnssýsla
611	þjóðsaga		sést	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
612	tóft	sel	sést	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla

613	þjóðsaga		horfið	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
614	þjóðsaga	býli	sést	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
615	garðlag	vörslugarður	sést	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
616	heimild	leið	horfið	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
617	tóft	sel	sést	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
618	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
619	garðlag	vörslugarður		FsÍ	Eyjafjarðarsýsla
620	tóft	sel	sést	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
621	hleðsla	rétt	sést	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
622	laug		sést	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
623	heimild	náttstaður	sést	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
624	þjóðsaga	huldufólks-bústaður	sést	FSÍ	Eyjafjarðarsýsla
625	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
626	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
627	heimild	ferja	horfið	FSÍ	Norður-Þingeyjarsýsla
628	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
629	tóft	sæluhús	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
630	hleðsla	brunnur	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
631	örnefni	sæluhús	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
632	heimild	leið	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
633	heimild	leið	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
634	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
635	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
636	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
637	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
638	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
639	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
640	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
641	varða	varða	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
642	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
643	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
644	heimild	ferja	horfið	FSÍ	Norður-Þingeyjarsýsla
645	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
646	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
647	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
648	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
649	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
650	heimild	sæluhús	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
651	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
652	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla

653	örnefni		horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
654	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
655	heimild	áningarstaður	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
656	gata	leið	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
657	heimild	áningarstaður	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
658	heimild	sel	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
659	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
660	tóft	rétt	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
661	varða	samgöngubót	sést	A	Norður-Þingeyjarsýsla
662	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
688	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
689	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
691	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
692	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
694	örnefni	ferja	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
695	gripir		horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
696	heimild	leið	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
697	heimild	samgöngubót	horfið	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
698	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
699	náma	brennisteinsn	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
700	heimild	leið	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
701	tóft	sel	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
702	tóft	náma	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
703	tóft	nytjar	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
704	tóft	nytjar	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
705	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
706	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
707	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
708	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
709	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
710	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
711	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
712	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
713	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
713	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
714	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
715	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
716	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
717	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
718	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
719	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla

720	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
721	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
722	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
723	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
724	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
725	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
726	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
727	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
728	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
729	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
730	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
731	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
732	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
733	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
734	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
735	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
736	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
737	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
738	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
739	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
740	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
741	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
742	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
743	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
744	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
745	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
746	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
747	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
748	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
749	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
750	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
751	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
752	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
753	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
754	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
755	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
756	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
757	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
758	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
759	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
767	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla

769	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
770	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
771	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
773	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
774	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
775	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
777	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
778	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
779	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
780	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
781	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
790	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
796	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
812	varða	samgögnubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
813	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
814	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
815	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
816	tóft	rétt	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
817	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
818	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
819	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
820	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
821	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
822	varða	samgöngubót	sést	A	Suður-Þingeyjarsýsla
823	varða		sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
824	gata	leið	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
825	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
827	þúst		sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
828	gryfja		sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
829	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
830	tóft	heystæði	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
830	þúst	óþekkt	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
832	heimild	vað	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
833	tóft	sel	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
834	tóft	sel	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
835	tóft	sel	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
836	varða		sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
837	tóft	útihús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
838	tóft	útihús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
839	garðlag	túngarður	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
840	tóft	útihús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla

841	garðlag	vörslugarður	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
842	tóft	útihús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
843	tóft	útihús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
844	mannvirki		sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
845	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
848	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
849	tóft		sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
850	heimild	legstaður	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
851	hleðsla	sæluhús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
852	heimild	áningarstaður	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
853	dys	legstaður	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
854	bæjarhóll	bústaður	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
855	þjóðsaga	legstaður	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
856	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
857	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
858	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
859	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
860	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
861	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
862	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
863	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
864	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
865	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
866	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
867	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
868	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
869	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
870	heimild	býli	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
871	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
872	mannvirki	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
873	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
874	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
875	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
876	gerði	rétt	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
877	heimild		horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
878	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
879	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
880	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
881	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
882	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
883	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla

884	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
885	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
886	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
887	þúst		sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
888	mannvirki		sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
889	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
890	heimild	áningarstaður	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
891	heimild	tjaldstaður	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
892	bæjarhóll	bústaður	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
893	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
894	mannvirki	rauðablástur	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
895	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
896	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
897	mannabein	legstaður	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
898	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
899	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
900	heimild	vað	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
901	mannvirki	smiðja	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
902	gerði	rétt	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
903	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
904	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
905	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
906	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
907	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
908	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
909	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
910	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
911	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
912	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
913	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
914	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
915	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
916	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
917	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
918	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
919	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
920	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
921	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
922	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
923	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
924	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla

925	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
926	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
927	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
928	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
929	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
930	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
931	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
932	heimild	vað	horfið	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
933	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
934	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
935	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
936	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
937	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
938	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
939	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
940	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
941	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
942	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
943	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
944	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
945	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
947	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
948	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
949	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
950	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
951	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
952	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
953	varea	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
954	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
955	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
956	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
957	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
958	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
959	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
960	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
961	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
962	varea	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
963	varea	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
964	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
965	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
966	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla

967	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
968	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
969	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
970	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
971	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
972	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
973	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
974	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
975	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
976	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
977	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
978	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
979	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
980	varða	samgöngubót	sést	FSÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
981	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
982	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
983	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
984	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
985	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
986	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
987	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
988	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
989	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
990	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
991	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
992	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
993	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
994	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
995	varða	samgöngubót	sést	MÍ	Suður-Þingeyjarsýsla
996	varða	landamerki	sést	FSÍ	Norður-Þingeyjarsýsla
997	tóft	býli	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
998	tóft	býli	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
999	mannvirki	sæluhús	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1000	mannvirki	vegur	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1001	dæld	útihús	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1002	dæld		sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1003	dæld		sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1004	gripir	legstaður	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1005	dæld		sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1006	hleðsla	býli	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1007	dæld		sést	MÍ	Norður-Múlasýsla

1008	dæld		sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1009	tóft	útihús	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1010	garðlag	fjárskýli	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1011	dæld		sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1012	tóft	útihús	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1013	garðlag	óþekkt	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1014	bæjarhóll	bústaður	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1015	dæld	býli	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1016	tóft	býli	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1017	dæld	býli	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1018	dæld	sel	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1019	dæld	rafstöð	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1020	hóll	bæjarhóll	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1021	hóll	bæjarhóll	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1022	hóll	bæjarhóll	horfið	MÍ	Norður-Múlasýsla
1023	hús	kirkja	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1024	gata	leið	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1025	hleðsla	legstaður	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1026	frásögn	býli	horfið	MÍ	Norður-Múlasýsla
1027	hleðsla	býli	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1028	frásögn	kálgarður	horfið	MÍ	Norður-Múlasýsla
1029	lausafundir	legstaður	horfið	MÍ	Norður-Múlasýsla
1030	frásögn	býli	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1031	frásögn		horfið	MÍ	Norður-Múlasýsla
1032	frásögn		horfið	MÍ	Norður-Múlasýsla
1033	tóft	fjárhús	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1034	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1035	tóft	sel	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1036	heimild	náttstaður	horfið	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1037	tóft	óþekkt	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1038	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1039	bæjarstæði	býli	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1040	tóft	sel	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1041	varða		sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1042	hleðsla	fjárskýli	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1043	tóft	útilegumenn	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1044	tóft	fjárhús	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1045	tóft	útilegummen	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1046	tóft	útilegumenn	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1047	tóft	býli	sést	A	Norður-Múlasýsla
1048	tóft		sést	A	Norður-Múlasýsla

1048	tóft		sést	A	Norður-Múlasýsla
1049	tóft		sést	A	Norður-Múlasýsla
1050	tóft		sést	A	Norður-Múlasýsla
1051	hleðsla	ferja	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1052	tóft	sel	sést	FSÍ	Mýrasýsla
1052	varða	óþekkt	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1053	hleðsla	ferja	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1054	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1054	heimild	sæluhús	horfið	FSÍ	Mýrasýsla
1055	tóft	sæluhús	sést	BS	Norður-Múlasýsla
1055	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Mýrasýsla
1056	tóftir	sel	sést	FSÍ	Norður-Múlaskýsla
1057	þjóðsaga	legstaður	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1058	þjóðsaga	legstaður	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1059	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1060	tóft	sæluhús	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1061	þjóðsaga		sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1062	hús	sæluhús	sést	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1063	tóft	sel	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1064	tóft	sel	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1065	þúst	sel	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1065	tóft	sel	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1066	garðlag	vörslugarður	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1067	gata	leið	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1068	þúst		sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1069	tóft	býli	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1070	garðlag	túngarður	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1071	tóft	útihús	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1072	tóft	útihús	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1073	tóft	útihús	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1074	tóft	útihús	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1075	bæjarhóll	bústaður	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1076	heimild	býli	horfið	MÍ	Norður-Múlasýsla
1077	hleðsla	rétt	sést	MÍ	Norður-Múlasýsla
1077	heimild		horfið	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1078	tóft	sæluhús	horfið	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1079	tóftir	sel	horfið	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1080	aðhald	rétt	horfið	FSÍ	Norður-Múlasýsla
1081	þúst	óþekkt	sést	FSÍ	Vestur-Skaftefellssýsla
1082	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1083	heimild	áningarstaður	horfið	BFE	Árnessýsla

1084	varða		sést	BFE	Árnessýsla
1085	garðlag	garðlag	sést	BFE	Árnessýsla
1086	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1087	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1088	varða		sést	BFE	Árnessýsla
1089	varða		sést	BFE	Árnessýsla
1090	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1091	tóft	sæluhús	sést	BFE	Árnessýsla
1092	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1093	tóft	býli	sést	BFE	Árnessýsla
1094	varða		sést	BFE	Árnessýsla
1095	tóft	rétt	sést	BFE	Árnessýsla
1096	tóft	skotbyrgi	sést	BFE	Árnessýsla
1097	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1098	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1099	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1100	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1101	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1102	tóft		sést	BFE	Árnessýsla
1103	tóft		sést	BFE	Árnessýsla
1104	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1105	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1106	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1107	tóft		sést	BFE	Árnessýsla
1108	tóft		sést	BFE	Árnessýsla
1109	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1110	gata	leið	sést	BFE	Árnessýsla
1111	varða	samgöngubót	sést	BFE	Árnessýsla
1112	varða		sést	BFE	Árnessýsla
1113	tóft		sést	BFE	Árnessýsla
1153	heimild	vað	horfið	FSÍ	Mýrasýsla